

รายงานการวิจัย

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน
กรณีศึกษาชุมชนหนองจอก จังหวัดเพชรบุรี

Community-based Sustainable Tourism Potentials
Development : A Case Study of Nong Jok
Community, Phetchaburi

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนหนองจอก จังหวัดเพชรบุรี

รายงานการวิจัย

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน
กรณีศึกษาชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง
จังหวัดเพชรบุรี

Community-based Sustainable Tourism
Potentials Development : A Case Study of
Nong Jok Community, Thayang District,
Phetchaburi Province

คำนำ

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนหนองจอก จังหวัดเพชรบุรีนี้ เป็นการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อการศึกษาศักยภาพชุมชน ชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีนี้ ซึ่งเป็นพันธกิจหลักในการทำงานพัฒนาชุมชนของสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งการศึกษาศักยภาพชุมชนในด้านองค์ประกอบหลัก ควรเป็นการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะเห็นแนวทางพัฒนาที่ชัดเจน และกระทั่งปัญหาที่ชุมชนมีในการพัฒนาการท่องเที่ยว ทำให้ผลการวิจัยนำไปสู่การพัฒนาเป็นแผนการท่องเที่ยว และแนวทางปฏิบัติจริงของชุมชนต่อไป ในการศึกษานี้เป็นกระบวนการทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณซึ่งเป็นข้อมูลที่เสริมซึ่งกันและกัน เพื่อการพิจารณาเปรียบเทียบ และได้ผลที่ชัดเจน และเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น อีกทั้งกระบวนการที่มีชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลการศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่ได้ข้อมูลโดยตรงจากชุมชน และนำมาพัฒนาตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ ที่นี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยเล่มนี้จะเกิดประโยชน์อย่างแพร่หลายต่อองค์กรที่มีหน้าที่ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว และนำไปใช้ โดยเฉพาะต่อชุมชนหนองจอก จังหวัดเพชรบุรี อีกทั้งมีส่วนในการสร้างแนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยว เพื่อความเข้มแข็งทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นเจตนารมณ์หลักของงานวิจัยนี้

ผู้วิจัย

กันยายน 2562

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(2)
สารบัญ	(3)
สารตาราง	(4)
สารบัญภาพ	(6)
บทคัดย่อ.....	(7)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญ และที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์.....	3
คำถามการวิจัย.....	3
ขอบเขตของโครงการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	7
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	8
ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.....	8
การท่องเที่ยวชุมชน.....	10
ทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	13
องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว.....	17
การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว.....	23
การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี.....	36
ชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	43
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	56
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	98
บรรณานุกรม.....	111
ภาคผนวก.....	115

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 การดำเนินการวิจัย.....	6
3.1 แสดงจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนของชุมชนหนองจอก.....	44
3.2 ผลการทดสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา.....	47
4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	61
4.2 การวิเคราะห์ความคิดที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี.....	64
4.3 การวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัด เพชรบุรี ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก.....	65
4.4 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ของคนในชุมชน หนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์.....	68
4.5 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคนใน ชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์.....	70
4.6 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ของคนใน ชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์.....	72
4.7 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของคนใน ชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์.....	73
4.8 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยวของคนใน ชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์.....	75
4.9 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านกิจกรรม ของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่า ยาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน หนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์.....	76
4.10 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในชุมชน หนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์.....	78
4.11 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของคนในชุมชน หนอง จอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์.....	80

สารบัญตาราง(ต่อ)

4.12	ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึงของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์.....	81
4.13	ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถผลิตเป็นภูมิปัญญาของชุมชนของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์.....	83
4.14	ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านสถานที่กำเนิดภูมิปัญญา และประเพณีที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์.....	85
4.15	ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์จูงใจให้เดินทางมาเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์.....	87
4.16	ประเพณี และกิจกรรมชุมชนหนองจอก.....	92
4.17	กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านหนองจอก อำเภอท่ายาง ที่เสนอแนะ.....	93
4.18	ตัวอย่างโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก.....	95
5.1	โปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก.....	104
5.2	ข้อดีของชุมชนและการเตรียมความพร้อม.....	107

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่	
1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
4.1-4.2 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย.....	89
4.3-4.4 แปลงผักเกษตรอินทรีย์.....	90
4.5-4.6 ลุงพร ทองโบราณ.....	90
4.7-4.8 จิตรกรรมสตรีทอาร์ตในชุมชน.....	90
4.9-4.10 ศาลเจ้าปึงเถ่ากง.....	91
4.11-4.12 สถานีรถไฟหนองจอก.....	91
4.13 เส้นทางนำเที่ยวชุมชนหนองจอก.....	94

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่าเสา จังหวัดเพชรบุรี 2) เพื่อประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่าเสา จังหวัดเพชรบุรี และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่าเสา จังหวัดเพชรบุรีสู่การปฏิบัติจริง โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ คือการ สัมภาษณ์ กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มประชากรในพื้นที่ กลุ่มภาครัฐและนักวิชาการ และกลุ่มภาคเอกชน รวมจำนวน 40 คน และ เก็บข้อมูลแบบสอบถามชุมชนหนองจอกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 438 ชุด เพื่อหาข้อมูลด้านศักยภาพทางการท่องเที่ยวของตำบลหนองจอก

ผลการวิจัยแสดงถึงศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกทั้ง 7 ด้านคือ 1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 3) ด้านความสามารถในการเข้าถึง 4) ด้านกิจกรรม 5) ด้านที่พัก 6) ด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยว และ 7) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเป็นผลจากการสัมภาษณ์และผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามชุมชนหนองจอก อำเภอท่าเสา จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.26$ โดยเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 3 ด้านที่มีความความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์จูงใจให้เดินทางมาเที่ยว (4.13) ด้านสถานที่และ ประเพณีที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (4.01) และด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถผลิตเป็นภูมิปัญญาของชุมชน (3.84) รองลงมาเป็นด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึงมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) ส่วนด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว (2.99) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว (2.44) ด้านกิจกรรม (2.39) และด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยว (2.34) ตามลำดับ จากการศึกษาศักยภาพ จึงทำให้เกิดแผนการพัฒนาชุมชนหนองจอก และควรกระตุ้นการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในชุมชนมากยิ่งขึ้น

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the tourism potentials of Nong Jok community, Nong Jok sub-district, Tha Yang district, Phetchaburi province, 2) to assess tourism potentials of Nong Jok community and 3) to propose guidelines for the development of the tourism potentials of Nong Jok community. The research applied qualitative and quantitative research methods, which are interviews with tourists, local population, government and academic groups, and private groups consisting of 40 people and collecting questionnaires from the Nong Jok community, which sample size is 438 in order to find information on the tourism potentials of Nong Jok district.

The research results show the potentials of tourism development in Nong Jok community in 7 aspects which are 1) tourism resources 2) facilities 3) accessibility 4) activities 5) accommodation 6) tourism human resources and 7) tourism promotion. The result analysis derived from the interview and from the questionnaire. The tourism potentials in every aspects are at a moderate level $X = 3.26$, when considering each aspect, it was found that there were 3 aspects with high level of opinions, which were folk wisdom that was unique and motivated to travel (4.13), places and traditions that appeal to tourists (4.01) and natural resources that can be produced as wisdom of the community (3.84). The aspect of facilities and access was at a medium level ($X = 3.14$). Those at a low level, were tourism resources (2.99), tourism promotion (2.44), activities (2.39), and human resources for tourism (2.34) respectively. The research results therefore initiated Nong Jok tourism development plan and should further stimulate the development of tourism in this community.

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญ และที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้เกิดความคาดหวังว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะเจริญเติบโตประมาณร้อยละ 4.4 ต่อปี ในช่วงปี 2010-2020 (กรมการท่องเที่ยว, 2558) การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นเกิดจากส่วนประกอบสำคัญหลายส่วน ทำให้เกิดการขยายตัวในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาของประเทศได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศที่สำคัญที่สุด อีกทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมที่ประกอบด้วยธุรกิจมากมายหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังมีความสำคัญต่อสังคม ทั้งในท้องถิ่นที่สามารถเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งส่งผลที่ดีทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงมีบทบาทที่สำคัญหลายประการทั้งต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมีหลายประการทั้งในเรื่องความรู้ ความเข้าใจ ข้อมูล การสื่อสาร การอนุรักษ์ และผลกระทบอื่นๆ ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาในทุกๆด้านจึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นความต้องการที่สอดคล้องกับกลยุทธ์การพัฒนาประเทศในทุกๆระดับ รวมทั้งความโดดเด่นของแต่ละท้องถิ่นอันเป็นเครื่องสะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นและชุมชน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในท้องถิ่นยังสามารถเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน จึงทำให้คนในชุมชนไม่เกิดการอพยพไปหางานทำในสถานที่อื่น ซึ่งส่งผลที่ดีไปถึงระดับประเทศ เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ท่องเที่ยวที่ใดจะเกิดการใช้จ่ายต่างๆ และ รายได้ที่ตอบแทนจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็ส่งผลให้นานาประเทศให้ความสำคัญและเล็งเห็นการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้หลักแก่ประเทศ เนื่องจากต้นทุนในการลงทุนนั้นไม่จำเป็นต้องสูญเสียทรัพยากรเหมือนการส่งออกประเภทอื่น ดังที่องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ได้พยากรณ์ไว้ว่าการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศก่อให้เกิดการหมุนเวียนของรายได้เป็นจำนวนมากและมีอัตราแนวโน้มของการเดินทางสูงขึ้น

สำหรับประเทศไทยแล้วตลาดนักท่องเที่ยวเป็นตลาดที่สำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรที่ได้เปรียบกว่าประเทศอื่นๆ แต่ละจังหวัดจะมีเอกลักษณ์ของตนเองทำให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นซึ่งเป็นรายได้ที่สำคัญโดยเฉพาะแก่ชุมชนของจังหวัดนั้นๆ การที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักที่รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนเพื่อนำรายได้สู่ประเทศและแข่งขันกับนานาประเทศได้ ทำให้เกิดการตอบสนองของภาครัฐและภาคธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งเกิดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวของทุกจังหวัดขึ้น ดังนั้นการพัฒนาทางการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพื่อการเกิดรายได้อย่างต่อเนื่องและในระยะยาวอย่างไรก็ดีสถานการณ์

ตลาดการท่องเที่ยวในปัจจุบันได้มีการแข่งขันอย่างรุนแรงทำให้ประเทศไทยต้องปรับทิศทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้อัตลักษณ์ของประเทศ (กาญจนา แสงลี้มสุวรรณและ ศรีนยา แสงลี้มสุวรรณ, 2555) ซึ่งท่ามกลางการแข่งขันของตลาดท่องเที่ยวที่สูงขึ้นกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนจึงได้รับความสนใจเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของประเทศไทยมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวดังนั้นการพัฒนาทางการท่องเที่ยวชุมชนที่นำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพื่อการเกิดรายได้เสริมแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่องและในระยะยาว

สำหรับจังหวัดเพชรบูรณ์นั้น หากพิจารณาตามลักษณะภูมิประเทศและที่ตั้งของจังหวัดแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นประตูสู่การเดินทางไปยังภาคใต้ของประเทศไทย จึงมีความสำคัญในฐานะจุดแวะพักของผู้คนที่เดินทางสู่ภาคใต้ จังหวัดเพชรบูรณ์มีระยะทางใกล้กับกรุงเทพมหานคร และมีการคมนาคมที่สะดวกสบายส่งผลให้มีความได้เปรียบในการขนส่งสินค้าไปจำหน่ายที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตลาดใหญ่และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือมีผู้คนจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑลนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวพักผ่อนตากอากาศที่จังหวัดเพชรบูรณ์มากขึ้นตามลำดับ จังหวัดเพชรบูรณ์มีสภาพทางธรรมชาติและภูมิประเทศอันสวยงามหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ป่า เขา น้ำตก ทะเล ชายหาด ถ้ำ แหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ฯลฯ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่ได้กล่าวมาล้วนเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนจังหวัดใด จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงใช้กรณีศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งนโยบายของรัฐบาล และภาครัฐในท้องถิ่นได้สนับสนุนเพื่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อสามารถนำรายได้สู่ท้องถิ่นชุมชนรากหญ้าได้ (สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์, 2561) นอกจากนี้ชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์หลายชุมชนนั้นมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่ควรแก่การส่งเสริมพัฒนา ซึ่งงานวิจัยนี้เห็นควรศึกษาชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบูรณ์

ชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่งานวิจัยนี้จะใช้เป็นกรณีศึกษา เป็นอำเภอที่มีความพร้อมทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตและธรรมชาติ และชุมชนหนองจอก ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษานั้นถือว่ามีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอย่างมาก อย่างไรก็ตามการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของพื้นที่นี้ยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะการจัดการด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ด้านบุคลากรเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว และการดำเนินการเปิดชุมชนให้เป็นที่รู้จัก ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวชุมชนของท้องถิ่นนี้จึงเป็นเรื่องสำคัญ ในขณะนี้มีโครงการจากหน่วยงานที่นำชุมชนหนองจอกมาร่วมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน เช่นโครงการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โครงการจากบริษัทประชารัฐจังหวัดเพชรบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเพชรบูรณ์ โครงการจากพัฒนาชุมชนของจังหวัด แต่ข้อจำกัดที่พบคือชุมชนมีความตั้งใจจะดำเนินการด้านการท่องเที่ยว แต่ยังไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ชัดเจนเพื่อดำเนินงาน ยังไม่มีบุคลากรที่ปรึกษาที่ชัดเจน และโครงการยังขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้เล็งเห็นความเป็นไปได้ของศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว และการศึกษาสานต่อเพื่อผลของการสามารถดำเนินการเปิดชุมชนหนองจอก สู่การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนที่ยั่งยืนได้จริงต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี
- 2.2 เพื่อประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี
- 2.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรีสู่การปฏิบัติจริง

3. คำถามการวิจัย

- 3.1 ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรีมีอะไรบ้าง
- 3.2 ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี มีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค เรื่องอะไร
- 3.3 แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอยาง ควรพัฒนาอย่างไร

4. ขอบเขตของโครงการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยเน้นพื้นที่ที่ศึกษาคือชุมชนหนองจอก อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี โดยเน้นถึงการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนประชากรที่ศึกษาคือชุมชน และภาครัฐในส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตด้านพื้นที่ เน้นพื้นที่ในการศึกษา คือ ชุมชนหนองจอก อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาครอบคลุมเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชนหนองจอก อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรีดังนี้ 1) องค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี เช่น การท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี เป็นต้น 2) ตัวแทนชุมชน 3) สถาบันการศึกษา ได้แก่ คณาจารย์และนักศึกษาสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 4) ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ บริษัทนำเที่ยวภายในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดใกล้เคียง 5) มัคคุเทศก์ชำนาญการอิสระ 6) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตด้านเวลา

ช่วงเวลาที่ดำเนินการศึกษา คือ ตุลาคม 2561 ถึง ตุลาคม 2562

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

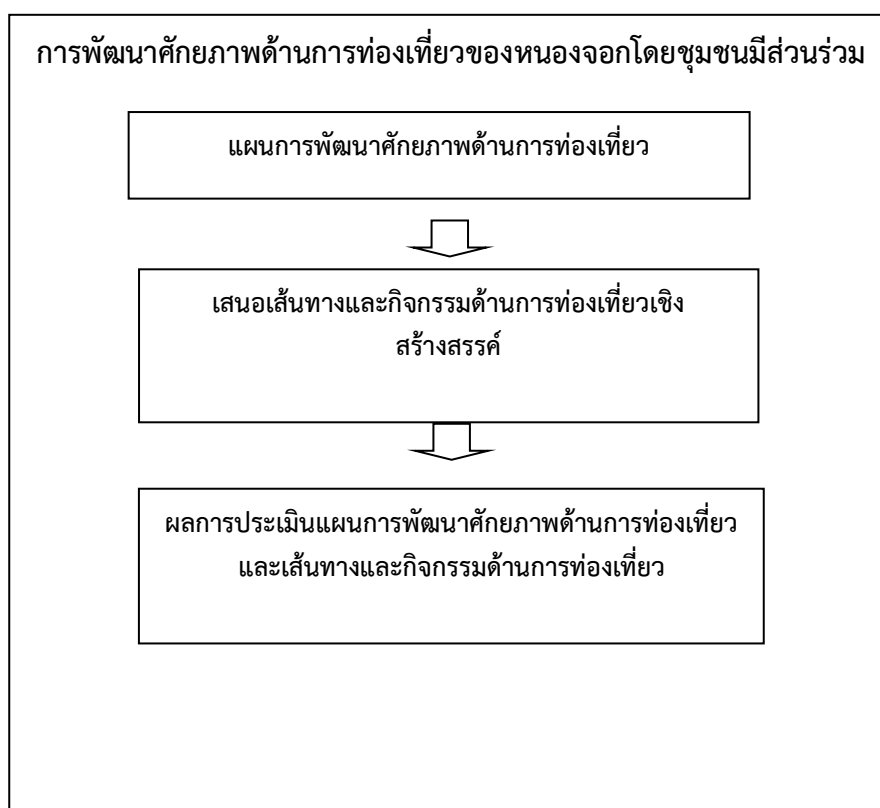
ประโยชน์ของการวิจัยนี้ ผู้วิจัยคาดว่าผลการวิจัยสามารถสร้างประโยชน์ต่อชุมชนท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

- 5.1 เป็นการเปิดชุมชนท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดเพชรบุรีให้เป็นที่รู้จัก
- 5.2 เป็นการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยว โดยใช้กรณีศึกษาชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 5.3 ชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายางจังหวัดเพชรบุรีได้แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีแผนงาน มีเส้นทาง และกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 5.4 เป็นการกระตุ้นให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวของท้องถิ่น และชุมชนร่วมกันดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายางจังหวัดเพชรบุรี
- 5.5 เป็นการช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี
- 5.6 ประโยชน์ของงานวิจัยนี้เป็นการตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการช่วยขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนโดยใช้กระบวนการการท่องเที่ยวชุมชน
- 5.7 ผลการวิจัยนี้สามารถเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ต่อไป

ผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้ใช้	การใช้ประโยชน์
ชุมชนหนองจอก บริเวณหลังตลาด หนองจอก อำเภอกำแพง จังหวัด เพชรบุรี	ช่วยดำเนินกระบวนการในการพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยว เกิดเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชัดเจน เป็นการเปิดชุมชนเพื่อเป็นที่รู้จักแก่ภายนอก เป็นการสร้างรายได้เสริมแก่ชุมชน
เทศบาลตำบลหนองจอก	ได้แผนพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว

6. กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

7. วิธีการดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 1.1 การดำเนินการวิจัย

กิจกรรมหลัก	ผล
ช่วง 2 เดือนแรก ประชุมผู้เข้าร่วมแผนงานการวิจัย เพื่อความสอดคล้องของแต่ละโครงการย่อย และดำเนินการศึกษาเอกสารและลงพื้นที่ศึกษา	ได้ข้อมูลศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของหนองจอกเบื้องต้น เส้นทางการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน
ช่วงเดือนที่ 3-4 ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือเพื่อดำเนินการวิจัย และได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และทดลองก่อนเก็บข้อมูลจริง	ได้เครื่องมือการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูล
ช่วงเดือนที่ 5-7 ดำเนินการในกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน ดำเนินการทำ focus group ดำเนินการสัมภาษณ์	ได้ร่างแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ได้ร่างเส้นทางและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว
ช่วงเดือนที่ 8-9 ดำเนินการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจากการลงพื้นที่ศึกษา	ได้แผนพัฒนาการท่องเที่ยว ได้เส้นทางและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว
ช่วงเดือนที่ 10-11 นำเสนอรายงานการวิจัยและข้อมูลที่ได้สู่ชุมชนหนองจอกเพื่อการวิพากษ์ครั้งสุดท้าย	ได้ข้อเสนอแนะจากชุมชน และได้ผลการวิจัยตามเป้าหมาย
ช่วงเดือนที่ 12 นำเสนอรายงานการวิจัยในรูปแบบเล่ม	ได้เล่มรายงานฉบับสมบูรณ์ และนำเสนอผลจากงานวิจัยเพื่อเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์

8. นิยามศัพท์เฉพาะ

8.1 การพัฒนา (Development) หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านเป็นไปตามธรรมชาติ ความเจริญก้าวหน้า และความทันสมัยที่มั่นคงยั่งยืน โดยดำรงไว้ในวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของสังคมทั้งในด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม

8.2 ศักยภาพการท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นว่ามีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่

8.3 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์และการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดคุณค่าอย่างชาญฉลาด และยังคงรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ให้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

8.4 การส่งเสริมการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นหรือชุมชน และใช้บริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีมากยิ่งขึ้น

8.5 ชุมชน หมายถึง ชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี

8.6 ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่ทำธุรกิจที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี มีการวางแผนการจัดการและดำเนินการเพื่อมุ่งหวังผลกำไรจากการดำเนินงานธุรกิจของตนเอง ซึ่งมีทั้งผู้ประกอบการธุรกิจทางตรง เช่น ธุรกิจโรงแรม และที่พัก เป็นต้น และผู้ประกอบการธุรกิจทางอ้อม เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น

8.7 หน่วยงานภาครัฐ หมายถึง หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี

8.8 การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึงทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามากำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและมีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว โดยกานำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีอยู่ เช่นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุน หรือปัจจัยในการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้และบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงาน เช่นการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปบทเรียน และมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่รุ่นลูกหลาน และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยคำนึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนหนองจอก จังหวัดเพชรบุรีนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยจากแหล่งต่างๆเพื่อนำเสนอในบทนี้ให้เห็นถึงพื้นฐานแนวคิดและทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับงานวิจัยนี้ โดยแบ่งหัวข้อในบทนี้ดังต่อไปนี้

- 2.1 ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน
- 2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว
- 2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว
- 2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว
- 2.6 การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี
- 2.7 ชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง มีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ ซึ่งการเติบโตนั้นเห็นได้ชัดต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในหลายประเทศมีนโยบายเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากเห็นความสำคัญจากรายได้ที่เข้าประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิกนั้น การท่องเที่ยวเติบโตอย่างรวดเร็วและอย่างต่อเนื่อง องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: UNWTO) ได้คาดการณ์ว่านักท่องเที่ยวทั่วโลกจะเติบโตถึง 3.3% ต่อปีระหว่างปี 2010 ถึง 2030 และมีจำนวนถึง 1.8 พันล้านคนภายในปี 2030 (Bonham & Max, 2014)

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยมีการขยายตัว ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวไทยส่วนใหญ่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากสินค้าท่องเที่ยวของไทยมีความโดดเด่น ทั้งในด้านความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม มาตรฐานในระดับสากลของโรงแรมและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เอกลักษณะทางด้านอาหารและการให้บริการ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวของไทยเป็นธุรกิจแนวหน้าของประเทศ นอกจากนี้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญต่อสังคมทั้งในท้องถิ่นที่มีการท่องเที่ยวและเชื่อมโยงไปถึงระดับประเทศซึ่งพอจะจำแนกถึงบทบาทและความสำคัญของการท่องเที่ยวได้หลายประการดังนี้

1. บทบาทและความสำคัญที่มีต่อเศรษฐกิจ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีส่วนช่วยให้ประเทศได้รับรายได้ในรูปแบบของเงินตราต่างประเทศ และรายได้ดังกล่าวก็มีลักษณะเช่นเดียวกับการส่งสินค้าออกไปขายต่างประเทศ ซึ่งมีผลทำให้ดุลการชำระเงินระหว่างประเทศดีขึ้น เช่น ประเทศสเปน ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา เป็นต้น ก็สามารถนำเงินมาพัฒนาประเทศจนสามารถทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านข้างเคียงได้ ทำให้ภาวการณ์ทำงานมีมากขึ้นรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่กระจายสู่ประชากรทั่วประเทศ กระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้อย่างสูงสุดเป็นอุตสาหกรรมเชิงซ้อน (Multifaceted Industry) ที่มีผลต่อเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองวัตถุดิบมากนัก ผลผลิตขายได้ตลอดเวลาแล้วแต่ความเหมาะสมและความสามารถของผู้ขาย และบทบาทสุดท้ายมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างทั่วประเทศ

2. บทบาทและความสำคัญที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวมีส่วนในการส่งเสริมความสัมพันธ์ ก่อให้เกิดสันติภาพ ความเป็นมิตรไมตรีและความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าของประเทศและผู้มาเยือนและสร้างความสามัคคีของคนในประเทศ มีการเดินทางไปมาหาสู่กันพบปะทำความรู้จัก ช่วยให้สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นดีขึ้น เพราะต้องอนุรักษ์และบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมและป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาความสกปรก ความเสื่อมโทรม ความไม่ปลอดภัย เป็นต้น การท่องเที่ยวช่วยจัดปัญหาความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท ช่วยจัดการเคลื่อนย้ายอพยพเข้ามาทำงานหรือเสียโชคในเมื่องใหญ่ๆของประชาชนในชนบท เช่น ปัจจุบันที่พยายามส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวในชนบทต่างๆตามภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อสกัดกั้นการไหลของผู้คนทางแถบภูมิภาคนั้นเข้ามาหางานทำในภาคกลางมีการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เช่น ศึกษาวีถีชีวิตบนผืนผ้าไหมมัดหมี่ อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ฟาร์มโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น ช่วยให้ประชาชนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการผลิตและประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ในรูปของสินค้าพื้นเมือง ของที่ระลึก เน้นประโยชน์ในการหาอาชีพเสริม และส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมประเพณีของตน

3. บทบาทและความสำคัญที่มีต่อการเมือง คือ การท่องเที่ยวช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก การท่องเที่ยวมีความสำคัญเป็นอย่างมากจึงมีองค์กรต่างๆที่ทำให้การส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งมีการให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งในด้านการเงิน การวิจัย การพัฒนาความร่วมมือ มีการประชุมร่วมกันระหว่างประเทศอยู่เสมอ เช่น รัฐบาลไทย – ลาว ร่วมมือพัฒนาปรับปรุงการท่องเที่ยว มีการประชุมกันโดยไทยให้ความสนับสนุนในเรื่องการฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวทำให้เกิดสันติภาพ เมื่อการท่องเที่ยวเจริญเติบโตทุกประเทศย่อมพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้าประเทศ เป็นการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นประเทศอื่นๆก็จะมองเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวดังเช่น ประเทศจีน ลาว เวียดนาม ในขณะที่กำลังเร่งพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในทุกๆด้าน เช่น การก่อสร้างสนามบินพาณิชย์ การก่อสร้างโรงแรม การแก้กฎหมายบางประการเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวมากขึ้น

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนั้นนอกจากสำคัญในระดับประเทศแล้ว ยังสำคัญในระดับท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตรา

การสร้างงานและการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค มัชฌิมา อุดมศิลป์ (2556) นำเสนอว่าปัจจุบันรูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนถูกคาดหวังให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น ทั้งกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม การสร้างงาน การกระจายรายได้สู่ชุมชน ไปจนถึงการแก้ไขปัญหาความยากจน แต่โดยส่วนใหญ่แล้วการบริหารจัดการการท่องเที่ยวไม่ได้คำนึงถึงศักยภาพความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยว รวมทั้งอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตดั้งเดิมซึ่งเป็นรากฐานของชุมชนในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน อุปสรรคประการหนึ่งของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนต่าง ๆ คือ ศักยภาพของผลิตภัณฑ์ หรือสินค้าทางการท่องเที่ยว บริษัทชุมชน รวมทั้งอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตของชุมชนในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน การบริหารจัดการที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนที่แท้จริงคือ การพัฒนาการท่องเที่ยวตามบริบทของแต่ละชุมชนให้ความสำคัญปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ศักยภาพด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเฉพาะของแต่ละชุมชน (พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์, 2557) การท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้น หากได้รับการบริหารจัดการที่ดี ก็จะนำความเจริญในด้านต่าง ๆ มาสู่ท้องถิ่นนั้นๆ เช่น ด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในท้องถิ่น (Fun, F.S. et al., 2014) นอกจากนี้ยังนำรายได้มาสู่ท้องถิ่น ซึ่งทำให้แผนพัฒนาท้องถิ่นส่วนใหญ่จะนำการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Pakurar & Olah, 2008; Bunghez, 2016) อย่างไรก็ตามการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อท้องถิ่นนั้น ควรคำนึงในหลายประเด็น เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับหลายส่วน และผลประโยชน์ก็สามารถไปสู่หลายส่วนเช่นกันสำหรับท้องถิ่น จะเห็นว่าหลายท้องถิ่นนั้นพยายามสร้างความแตกต่างทางสินค้า หรือแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว และให้นักท่องเที่ยวจดจำและประทับใจในท้องถิ่นของตน โดยทั่วไปนอกจากความแตกต่างทางด้านแหล่งท่องเที่ยวแล้วยังเกิดการสร้างกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่แตกต่าง และโดดเด่นเฉพาะถิ่นขึ้นเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น (Bunghez, 2016)

จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนั้นมีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ รวมทั้งนำรายได้ และความเจริญมาสู่ประเทศได้ ซึ่งทุกประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยว (นิศา ชัชกุล, 2551) ซึ่งทำให้เกิดการแข่งขันที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นจึงควรมองทุกมิติที่เกี่ยวข้องเป็นองค์ประกอบของการท่องเที่ยวและนำสู่การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวแก่ชุมชนท้องถิ่น

2.2. การท่องเที่ยวชุมชน

เมื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ขยายอาณาเขตของกิจกรรมทางเศรษฐกิจเข้าใกล้วิถีชีวิตของชุมชนมากขึ้น จึงมีบทบาทในสังคมโลกและยิ่งมากขึ้นในชุมชนท้องถิ่น ในขณะที่แนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการเติบโตในทิศทางบวกนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งให้ความสนใจกับการเดินทางไปสัมผัสความจริงแท้ดั้งเดิมของพื้นที่ต่างๆ ในไทยเพิ่มมากขึ้น การท่องเที่ยวไม่ได้กระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ หากมีการกระจายตัวสู่ชุมชน ส่งผลให้ท้องถิ่นหลายแห่งตั้งรับการมาถึงของ

นักท่องเที่ยวนำการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต ขณะเดียวกันภาครัฐก็ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพิ่มมากขึ้นจากการประกาศให้ท่องเที่ยววิถีไทยเป็นวาระแห่งชาติ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนไปในทิศทางที่ยั่งยืน

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงถือเป็นอุตสาหกรรมแห่งความหวัง ที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยมากเป็นอันดับต้นๆ และมีความสำคัญโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ อันส่งผลให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศดีขึ้น การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแม้ว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น มีการลงทุนและสร้างรายได้เข้าประเทศ แต่ก็ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต ของสถานที่นั้นๆ หากไม่มีการจัดการที่ดีพอ

ดังนั้นเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนาจึงได้เกิดแนวความคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เกิดเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกที่หลากหลาย หนึ่งในนั้นคือ ‘การท่องเที่ยวโดยชุมชน’

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) เป็นการท่องเที่ยวทางเลือกที่บริหารจัดการโดยชุมชนเพื่อให้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวตกอยู่กับคนในชุมชน โดยหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น มีด้วยกัน 10 ข้อ คือ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของ
2. ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ
3. ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง
4. ยกระดับคุณภาพชีวิต
5. มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม
6. ชุมชนยังคงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
7. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม
8. เข้าใจและเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
9. เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น
10. มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงถือเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในการบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชนโดยชุมชน และเพื่อชุมชนโดยแท้ ทั้งยังเป็นสะพานเชื่อมระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตเข้าใจความต่างทางวัฒนธรรม สร้างความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น ก่อให้เกิดความสุขอย่างยั่งยืนในที่สุด การท่องเที่ยวจึงเป็นเสมือนเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความอยู่ดีมีสุข ตลอดจนรักษาอัตลักษณ์วิถีวัฒนธรรมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น โดยดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกที่จะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผ่านเครื่องมือการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งจะเป็นตัวช่วยสำคัญในการไปสู่เป้าหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

Co-creation ร่วมด้วยช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องทำอย่างมีส่วนร่วม หรือ Co-creation ทฤษฎีนี้ถือเป็นกุญแจเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้การประสานเชื่อมโยงเครือข่ายจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาควิชาการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมา ‘ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์’ โดยมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ

1. เน้นการนำเสนออัตลักษณ์ความเป็นไทยและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพมากกว่าเน้นปริมาณนักท่องเที่ยว โดยมุ่งการสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
2. มีการบริหารจัดการที่สมดุลระหว่างความต้องการของนักท่องเที่ยวกับผลประโยชน์ของเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ยึดหลักความสมดุลของเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อมิให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ และป้องกันกลุ่มทุนนอกพื้นที่เข้ามาครอบงำผลประโยชน์และทิ้งปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้กับแหล่งท่องเที่ยว
3. มีการสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ๆเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในช่วงนอกเทศกาลท่องเที่ยวโดยต้องเป็นกิจกรรมใหม่ๆ ที่น่าสนใจ
4. เน้นการบูรณาการการทำงานระหว่างชุมชนท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มุ่งเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
5. มีการรับฟังความเห็นระหว่างกัน ทั้งชุมชน ประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและหาทางออกเพื่อเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย

เกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวางแผนดำเนินการและประเมินผล อ้างอิงมาจากแนวทางการพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับสากลของ Global Sustainable Tourism Council (GSTC) โดยมีองค์ประกอบที่ชุมชนสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
2. ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี
3. ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน
4. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน
5. ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นไปเพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน ดังนี้

ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ

การท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่มุ่งหมายให้การท่องเที่ยวเป็นเศรษฐกิจหลักของชุมชน เพราะอาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และชุมชนจะไม่สามารถอยู่ได้หากภาวะท่องเที่ยวในชุมชนซบเซาลง แต่ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวโดยชุมชนคืออาชีพเสริมที่เกิดจากการจัดสรรทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดมูลค่าและประโยชน์สูงสุด นำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดี พร้อมทั้งนำบรรยากาศแห่งความอบอุ่นและความเข้มแข็งกลับคืนสู่ชุมชนอีกด้วย

ผลประโยชน์ด้านสังคมวัฒนธรรม

ประโยชน์ทางด้านสังคมวัฒนธรรม คือผลประโยชน์ที่ประจักษ์ชัดสุดและเกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้น จากการร่วมมือกันของคนในชุมชน การสำรวจชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี อัตลักษณ์ที่เป็นมรดกทางสังคมของแต่ละชุมชนซึ่งไม่เพียงเป็นเสน่ห์ของการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่ยังเป็นการค้นพบคุณค่าที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมีส่วนร่วม และความเป็นหนึ่งเดียวกันของชุมชน

ผลประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลประโยชน์ด้านนี้คือการคืนสิ่งแวดล้อมสู่ชุมชนผ่านเงื่อนไขของการท่องเที่ยวที่ใช้ความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่นำเสนอในรูปแบบของการท่องเที่ยวขณะเดียวกันยังสามารถป้องกันการเข้ามาของนายทุนที่อาจสร้างเงินสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับชุมชนแต่สิ่งที่ถูกทำลายคือสิ่งแวดล้อมจากการเข้ามาโดยไม่คำนึงถึงชุมชนดังนั้นการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นทั้งการรักษาสิ่งแวดล้อมที่อาจเปลี่ยนแปลงไป และปกป้องสิ่งแวดล้อมในชุมชนไม่ให้ถูกรุกรานจากคนภายนอก

การท่องเที่ยวโดยชุมชน ไม่ได้ทำเพื่อปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังเป็นความหวังไปถึงความยั่งยืนในอนาคต ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเพราะการท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่ใช่การท่องเที่ยวกระแสหลัก แต่เป็นการเดินทางไปในชุมชนหรือทำกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีคุณค่า มีเอกลักษณ์ มีอัตลักษณ์เป็นของตัวเอง นำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของเจ้าของบ้าน และความประทับใจของผู้มาเยือน จนต้องเดินทางกลับมาเยือนซ้ำ พร้อมทั้งบอกต่อให้ผู้อื่นได้มาสัมผัสประสบการณ์เช่นเดียวกัน ซึ่งจะเปิดโอกาสให้การท่องเที่ยวไทยเติบโตได้อย่างยั่งยืน

2.3 ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันอุดมสมบูรณ์ล้วนเอื้ออำนวยให้เกิดการท่องเที่ยว ที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวที่สนใจชมทัศนียภาพของแหล่งธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติเป็นองค์ประกอบสำคัญที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องใช้ในกระบวนการการผลิต ดังนั้นจึงมีสภาพชุดโทรมลงเรื่อยๆ เมื่อมีการใช้สิ่งแวดล้อมเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคมและวัฒนธรรม ฯลฯ มากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาภาวะมลพิษ (Pollution) เช่น มลพิษทางน้ำ ทางอากาศ ทางอุณหภูมิ ทางเสียง นอกจากนี้ประเทศทุกประเทศมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของรัฐบาลยังมีการพัฒนามากเท่าใด สิ่งแวดล้อมยิ่งถูก

ทำลายมากเช่นกัน เมื่อทรัพยากรธรรมชาติยิ่งเสื่อมโทรม ทั้งวัฒนธรรมประเพณีก็มีการเปลี่ยนแปลง บางพิธีกรรมอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการในพิธีเพื่อเอาใจนักท่องเที่ยว คุณค่าของวัฒนธรรม ก็จะหมดไป การท่องเที่ยวก็ควรให้ความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อประเทศไทยจะยังคงมีจุดขายด้านการท่องเที่ยวตลอดไป

ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Travel Resources) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีคุณค่ามนุษย์สร้างขึ้น ที่หมายถึง ชีวิตและวัฒนธรรมของผู้คนในชุมชนนั้นๆ รวมถึง วัฒนธรรม เทศกาล งานประเพณีประจำปี สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งดึงดูดใจหรือ “จุดขาย” ของการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือน นอกจากนี้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจจะหมายถึง สิ่งแวดล้อมของมนุษย์ สิ่งต่างๆที่ปรากฏอยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต

ความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละประเทศต่างก็มีการพัฒนาเจริญเติบโตเรื่อยมา มีการก่อสร้างสิ่งต่างๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของการท่องเที่ยว แต่มีสิ่งหนึ่งที่เสมือนว่าจะเป็นการใช้สิ่งที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ได้โดยไม่ต้องลงทุนอะไร เพียงแต่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้าไปชื่นชม และใช้บริการ ไม่ได้คิดวางแผนอนุรักษ์ไว้จนกระทั่งเกิดปัญหาหรือผลกระทบ ซึ่งเป็นผลกระทบที่มีต่อมนุษย์ทุกคนบนโลกนี้ ไม่ใช่เกิดผลกระทบเฉพาะนักท่องเที่ยว นั่นคือ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และชีวิตความเป็นวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งหมายถึงทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment) หรือสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม (Cultural Environment) มีความสำคัญมาต่อการท่องเที่ยวต่อมนุษยชาติ และต่อโลก เพราะเหตุว่า

1. สิ่งแวดล้อม (Environment) เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญกับวิถีชีวิตของมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในและชุมชนเป็นอย่างยิ่ง ชุมชนใดที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ชุมชนนั้นมีความอุดมสมบูรณ์ การท่องเที่ยวก็เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เช่น มีแหล่งน้ำดี มีพืชพรรณไม้ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ นักท่องเที่ยวจะชอบและสนใจที่จะเยือน
2. ให้ความรื่นรมย์แก่กิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เช่น หาดทรายขาวสะอาด น้ำทะเลสีเขียวใส ระบบนิเวศวิทยา ดินฟ้าอากาศมีความเหมาะสมถูกต้องตามฤดูกาล
3. ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้สนใจในสิ่งแปลกใหม่ในเทศกาลประเพณีและวัฒนธรรม เช่น ลักษณะคนในท้องถิ่น ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น บ้านเรือน สถานที่ก่อสร้างแบบโบราณของคนในท้องถิ่นล้วนเป็นสิ่งแปลกใหม่และน่าสนใจศึกษาสำหรับนักท่องเที่ยว
4. ให้ความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว มีการลงทุนสร้างเสริมสิ่งอำนวยความสะดวก (Infrastructure) เช่น ถนน สนามบิน ท่าเรือ ระบบสื่อสารและสิ่งอำนวยความสะดวก (Superstructures) เช่น สถานที่พักผ่อน ภัตตาคาร ศูนย์การค้า แหล่งบันเทิงต่างๆ และยังเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นว่า สิ่งแวดล้อมมีประโยชน์และมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เมื่อใดเกิดความเสื่อมสลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวขึ้น ย่อมนำไปสู่การสูญเสียของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวมีมลภาวะอากาศเป็นพิษ น้ำเสีย ถึงแม้จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย ทันสมัย และมีสิ่งดึงดูดใจอื่นๆ นักท่องเที่ยวก็ไม่อยากจะเข้าไปเที่ยว เช่นที่เคยเกิดขึ้นที่เมืองพัทยา ฮาวาย เวนิส และแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆในโลก นอกจากนี้นักท่องเที่ยวจะหนีจากแหล่งท่องเที่ยวที่แออัด โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง (High Potential) จนเป็นผลทำให้แหล่งท่องเที่ยวที่แออัด เหลือแต่นักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพต่ำ (Low Potential) ผลเสียที่เกิดขึ้นภายหลังจะเป็นผลเสียที่มีผลต่อเศรษฐกิจ คือ รายได้การท่องเที่ยวจะลดลง

ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ประเภทธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment) จำแนกย่อยได้ 2 ชนิด คือ
 - 1.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) เช่น ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา ทัศนียภาพ ได้แก่ ชายหาดโค้งเว้า ระดับความลาดชันของใต้ทะเลที่เหมาะสมกับการเล่นน้ำ มีทะเลสาบ ภูเขา ภูเขาไฟ น้ำพุร้อน เป็นต้น
 - 1.2 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือชีวภูมิศาสตร์ (Bio-geographical Environment) เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ และพืชพันธุ์ธรรมชาติ เป็นต้น

สภาวะแวดล้อมทางกายภาพเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว (Travel Resoueces) ที่สำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพราะเป็นวัตถุดิบที่สามารถนำไปผลิตในกระบวนการผลิตทางการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวได้มีการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น แหล่งท่องเที่ยวที่ย่อมมีการใช้สภาวะแวดล้อมทางกายภาพทั้งหลายถูกบั่นทอนลดลงทีละน้อย เช่น การทิ้งสิ่งของที่เหลือทิ้งไว้ทุกที่ การก่อสร้างสิ่งต่างๆเพิ่มมากขึ้นทั้งถนนหนทาง อาคารที่พักอาศัย เป็นการทำลายสภาวะแวดล้อมทางกายภาพเพื่อการพัฒนา และทำลายด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้สภาวะแวดล้อมทางกายภาพแปรเปลี่ยนไปที่ละน้อยจนถึงขั้นเสื่อมสภาพระบบธรรมชาติสูญเสียสมดุลไป

2. ประเภทวัฒนธรรม (Cultural Environment) หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ
 - 2.1 ประวัติศาสตร์โบราณวัตถุสถานและศาสนสถาน เป็นสิ่งก่อสร้างที่เกี่ยวข้องหรือเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์โบราณคดีและศาสนา เช่น อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ กำแพงเมือง พิพิธภัณฑ์ วัด ศาสนสถาน และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติในจังหวัดต่างๆ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระบรมหาราชวัง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เป็นต้น

2.2 ศิลปวัฒนธรรมประเพณี เทคโนโลยี และกิจกรรมต่างๆ เช่น วิถีชีวิต งานประเพณี การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง สวนสนุก เทศกาลประเพณีของจังหวัดต่างๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวยังสามารถแบ่งแยกได้ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. แบ่งตามแหล่งที่ตั้งจุดสนใจ ได้แก่
 - 1) อยู่เป็นจุดๆ (สินค้าแพง บ้านเชียง บ้านถวายฯ)
 - 2) อยู่กระจาย (ชายทะเล อุทยาน ภูเขา ถ้ำ ฯ)
2. แบ่งตามลักษณะการเกิด ได้แก่
 - 1) เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ (ทะเล ภูเขา สัตว์ป่า น้ำตก เกาะแก่ง)
 - 2) เกิดโดยการกระทำของมนุษย์ (สถานที่ สิ่งก่อสร้าง ประเพณีศาสนา กิจกรรม)
3. แบ่งตามลักษณะกิจกรรม ได้แก่
 - 1) เพื่อการศึกษาค้นคว้าข้อมูล
 - 2) เพื่อศาสนา
 - 3) เพื่อพักผ่อนและสุขภาพ
 - 4) เพื่อความสนุกสนานผจญภัย
 - 5) เพื่อการศึกษา
4. แบ่งตามลักษณะความเป็นเจ้าของ
 - 1) รัฐบาลเป็นเจ้าของ (วัด พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)
 - 2) เอกชนเป็นเจ้าของ (สวนสนุก รีสอร์ท)
5. แบ่งตามลักษณะนักท่องเที่ยว
 - 1) เที่ยวในท้องถิ่น
 - 2) เที่ยวภายในประเทศ
 - 3) เที่ยวนานาชาติ
6. แบ่งตามลักษณะการพัฒนา
 - 1) ในสภาพเดิม
 - 2) มีการดัดแปลงปรุงแต่ง ชายหาด อ่างเก็บน้ำ น้ำพุร้อน
 - 3) ก่อสร้างเพิ่มเติม รีสอร์ท
7. แบ่งตามการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
 - 1) ประเภทธรรมชาติ
 - 2) ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ
 - 3) ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต

(ปีรันธ์ ชินโชติและ วีระวัฒน์ จันทิก, 2559)

2.4 องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวและเป็นสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวได้ตามความสนใจ การท่องเที่ยวต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ร่วมกันหลายปัจจัยจึงจะส่งผลให้การท่องเที่ยวนั้นประสบความสำเร็จสร้างความประทับใจและผลกำไร ซึ่งมีนักวิชาการได้นำเสนอองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวไว้หลากหลายทัศนะ ดังนี้คือ

วิษุตา ร้อยพิลา และ ปรีดา ไชยา (2558) ได้แบ่ง องค์ประกอบหลักที่สำคัญ 2 องค์ประกอบคือ 1) องค์ประกอบหลักของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้แก่ นักท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวและธุรกิจใอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และ 2) องค์ประกอบที่สนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว ความปลอดภัย และการอำนวยความสะดวกในการเข้าเมือง โครงสร้างพื้นฐาน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สอดคล้องกับ Gee, Choy and Makens (1984) ซึ่งได้แบ่งองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามความสัมพันธ์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับธุรกิจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

1. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อนักท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร บริษัทการบิน บริษัทขนส่งต่างๆ ตัวแทนนำเที่ยว ร้านค้าปลีก เป็นต้น
2. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงและทางอ้อมต่อนักท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจจัดนำเที่ยว ธุรกิจผลิตสิ่งพิมพ์การท่องเที่ยว ธุรกิจวิจัยตลาดและข้อมูลตลาดการท่องเที่ยว เป็นต้น
3. หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่พัฒนาการท่องเที่ยวโดยทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ นักวางแผนและพัฒนา หน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการเงิน ธุรกิจก่อสร้าง สถาบันการศึกษา และฝึกอบรม เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวจะเป็นจุดน่าสนใจของนักท่องเที่ยว ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลายๆ อย่างผสมผสานกัน มิลล์ (Mill) และมอร์ริสัน (Morrison) กล่าวว่าแหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ในด้านความสวยงาม ความน่าประทับใจ สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ในเรื่องที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของน่าประทับใจ สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ในเรื่องที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ร้านซักรีด หรือบริการอื่นๆ ปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructure) ในเรื่องระบบการสื่อสารและสาธารณูปโภค การขนส่ง (Transportation) และการต้อนรับอย่างมีมิตรไมตรี (Hospitality) ต่อนักท่องเที่ยว (Mill and Morrison, 1995:201-202)

นอกจากนี้ มิลล์ (Mill , 1990:22-24) ได้กล่าวคล้ายคลึงกันว่า แหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบด้วยองค์ประกอบด้วย องค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ คือ สิ่งดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก การขนส่ง และการต้อนรับอย่างมีมิตรไมตรี

1. สิ่งดึงดูดใจ สิ่งดึงดูดใจเกิดจากการที่มนุษย์มีประสาทสัมผัสที่ดี เช่น ดวงตาที่รับภาพสีเหมือนสภาพธรรมชาติ สามารถมองเห็นภาพได้กว้างไกลถึง 180 องศา มีสมรรถนะรับรู้สิ่งต่างๆ ได้และมีความทรงจำ มีหูซึ่งได้ยินสิ่งต่างๆ สภาพของร่างกายมนุษย์ ซึ่งมีความพร้อมดังกล่าวแล้ว

เป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นให้มนุษย์เกิดการรับรู้ในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบกับปัจจุบันมีความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีได้พัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้าน การขนส่ง การสื่อสาร สื่อมวลชนและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญให้มนุษย์เกิดการรับรู้และต้องการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และการให้ความบันเทิง (Mill, 1990: 22)

1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทุกๆ พื้นที่ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามประทับใจ ซึ่งเกิดจากลักษณะของธรรมชาติ เช่น เป็นอ่าว แหลม เกาะ หน้าผา โขดหิน ฯลฯ ภูมิอากาศ และความสวยงามตามธรรมชาติของพื้นที่นั้นๆ สภาพธรรมชาติเหล่านี้เป็นสิ่งดึงดูดใจให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ภายใต้เงื่อนไขของความแตกต่าง ในเรื่องฉากของธรรมชาติ ภูมิอากาศ และกิจกรรมที่จัดขึ้นความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว อาจเกิดขึ้นได้ 2 ประการ คือ

1.1.1 สถานที่ที่น่าสนใจ (Site) เช่น อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อันเป็นบ่อเกิดของทะเลสาบในหุบเขาที่น่าประทับใจ และสวยงาม อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา มีภูเขา หมาจู เกาะปันหยี ฯลฯ จังหวัดภูเก็ต มีแหลมพรหมเทพยื่นออกไปจากหน้าผา มุ่งสู่ทะเลลึก มีต้นตาลขึ้นบริเวณปลายแหลม ยามดวงอาทิตย์ตกในเวลาเย็นจึงเป็นภาพที่สวยงาม อันเกิดจากมุมมองจากที่สูงลงสู่ทะเล

1.1.2 เหตุการณ์ที่น่าสนใจ (Event) ในบางฤดูกาล จะมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม ของแต่ละสถานที่ กิจกรรมนั้นก็กลายเป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจดึงดูดคนมาท่องเที่ยว เช่น ประเพณีลอยกระทง และสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ ประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี ประเพณีไหลเรือไฟจังหวัดนครพนม ประเพณีชักพระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในประเทศไทยมีประเพณีต่างๆ ซึ่งปฏิบัติติดต่อกันมาแต่โบราณมากมาย และกระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ ประเพณีดังกล่าว อาจเกิดจากความเชื่อ ความศรัทธา ที่แตกต่างกัน แต่พอจำแนกประเภทได้ดังนี้

- ประเพณีเกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผี หรือสิ่งลึกลับ (Animism) ก่อให้เกิดประเพณี พิธีบวงสรวง ผีเม้ง ผีเม็ง ของภาคเหนือ การแห่ผีตาโขน ของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลยหรือประเพณีการไหว้ผีบ้าน ผีป่า ผีฝาย ของชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทย
- ประเพณีเกิดจากเรื่องธรรมชาติ ก่อให้เกิดประเพณีการขอฝน เช่น แห่นางแมว แห่ปลาช่อน แล้วนำปลาช่อนซึ่งหมายถึงพระโพธิสัตว์ปล่อยในแม่น้ำท่า จังหวัดลำพูน ประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร
- ประเพณีเกิดจากพุทธศาสนา ก่อให้เกิดประเพณีตักบาตรเทโว ประเพณีชักพระ ประเพณีบวชนาค ประเพณีปอยส่างลองของชาวไต จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประเพณีการแข่งกลองหลวงของชาวไทยยอง ในจังหวัดลำพูน

บ่อเกิดของประเพณี อาจมีสาเหตุอื่นๆ ประกอบมากกว่านี้ และประเพณีแต่ละอย่างที่ เกิดขึ้นก็มีการผสมผสานระหว่างความเชื่อ ความศรัทธา หลายๆ อย่าง วัฒนธรรมการของชนชาติที่ ยาวนาน เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาอดีต เพื่อเข้าใจในปัจจุบันและวางรากฐานของอนาคต ดังนั้น ประเพณีจึงมิได้จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างเดียว และการจัดประเพณีเพื่อการท่องเที่ยว ก็ไม่ควรทำลายรากฐานของวัฒนธรรมเก่า ๆ ความภาคภูมิใจของคนในชาติสำคัญกว่าเงินที่ได้มาแล้ว ต้องนำเงินนั้นเยียวยาสังคมใหม่ และสภาพจิตใจมนุษย์

ภูมิอากาศเป็นสิ่งดึงดูดใจอย่างหนึ่งในการท่องเที่ยว และทำให้เกิดความประทับใจ เรียกร้อง ให้กลับไปสู่อุดมคติ ณ ที่เก่าอีกครั้งหนึ่ง นักท่องเที่ยวส่วนมากไปเที่ยวภาคเหนือในฤดูหนาว เพราะ อากาศเย็น ท้องฟ้าแจ่มใส มีดอกไม้สวยงาม ป่าไม้เขียวขจี แสดงให้เห็นว่า ภูมิอากาศเป็นตัวกำหนด วัตถุประสงค์ในการเดินทางของนักท่องเที่ยว

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ในการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว ถ้า ที่ตั้งห่างไกลและขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าไปถึงความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยว ก็ลดน้อยลง ถึงแม้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวจะมีความประทับใจ

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีความเปราะบางง่าย (Fragility) สาเหตุสำคัญที่สุดเกิดจากมนุษย์ ซึ่งหลงเสน่ห์ในธรรมชาติ ได้ทำลายธรรมชาติ ได้ทำลายธรรมชาติโดยไม่รู้ตัวหรือบางครั้งก็เจตนา เช่น การเดินทางเข้าไปยังเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า และพักรวมในเวลาค่าคืน ตลอดจนส่งเสียงดัง ย่อมเป็น การรบกวนสัตว์ทั้งในการพักผ่อน การหาอาหาร หรือแม้แต่การผสมพันธุ์ของสัตว์ต่าง ๆ อุทยาน แห่งชาติทางทะเลบางแห่งจัดเตรียมไว้เพื่อรักษาระบบนิเวศ และอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ เช่น เต่าทะเล ซึ่งต้องวางไข่ไม่ได้ เพราะมีคนรบกวนแหล่งธรรมชาติควรมีการปิดบางฤดูกาล เพื่อให้มีการพักฟื้น แล้วเปิดบางฤดูกาลที่สภาพธรรมชาติเอื้ออำนวย แต่บางแห่งถูกควบคุมโดยสภาพธรรมชาติ เช่น ดอกบัวตอง บนดอยแม่ฮูค้อ อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปเที่ยวชม เฉพาะเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม ประมาณ 2 เดือนที่ดอกบัวตองบานเท่านั้น หลังจากนั้น ป่าได้ พักฟื้นโดยธรรมชาติ และใน 2 เดือนดังกล่าวแล้วนักท่องเที่ยวจะมุ่งสู่ทุ่งบัวตอง เป็นที่น่าเสียดายว่า ในปัจจุบันบริเวณดอยแม่ฮูค้อ ได้มีการปลูกป่าสนทดแทนป่าไม่เก่า เมื่อต้นสนเหล่านี้สูงขึ้น ก็จะ ปิดบังหุบเขาตอบัวตอง ความงาม และเสน่ห์ของธรรมชาติก็ลดน้อยลง นั้นหมายถึง การลดจำนวน นักท่องเที่ยว และรายได้เข้าสู่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในปัจจุบันประเทศไทยได้ประกาศแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่ควรอนุรักษ์จำนวน ประกอบด้วย น้ำตก ถ้ำหน้าผา เกาะอ่าว ทะเลสาบ ฯลฯ สิ่งดังกล่าวล้วนมีประโยชน์ทางด้าน การท่องเที่ยว (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561)

1.2 วัฒนธรรม วัฒนธรรมแต่ละพื้นที่ คือ วิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้นอาจจะเหมือนกัน หรือแตกต่างกัน วัฒนธรรมอาจแสดงออกในรูปแบบของ ศาสนา สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ วิถี ชีวิตของประชาชน จารีตประเพณี ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ในประเทศไทย มีวัฒนธรรมที่ค่อนข้างหลากหลาย เพราะเป็นชาติที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ผลงานของบรรพบุรุษ ทั้งฝ่ายผู้ปกครอง และประชาชน ได้ร่วมกันสร้างโบราณสถาน โบราณวัตถุ จารีตประเพณี และวิถีชีวิตของแต่ละเผ่าชน ก่อให้เกิดมรดกทางรูปธรรม และนามธรรม อันเป็นบ่อ

เกิดของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น ประวัติทางรูปธรรม และนามธรรม อันเป็นบ่อเกิดของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น ประวัติศาสตร์ของอาณาจักรล้านนา ซึ่งแผ่ขยายอาณาเขตในดินแดนภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย หรือแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของล้านนา ทั้งทางด้านศิลปะ ในเชิงจิตรกรรม วรรณกรรม สถาปัตยกรรม และประติมากรรม ตลอดจนวิถีชีวิตของประชาชน สิ่งเหล่านี้เป็นแรงดึงดูดใจในการท่องเที่ยวที่สำคัญ เมื่อได้รับแรงหนุนจากแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เมื่อได้รับแรงหนุนจากแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและความสะดวกสบายอื่นๆ ในการท่องเที่ยว

1.3 ขาดพันธุ์ เหตุผลอย่างหนึ่งในการเดินทางท่องเที่ยวของประชาชนต้องการเยี่ยมชมเพื่อนและญาติมิตร คนมีความต้องการที่จะกลับไปเยี่ยมชมแผ่นดินเดิมของตนเอง ยกตัวอย่าง เช่น ชาวบอสตัน (Boston) ในสหรัฐอเมริกา เดินทางมาสู่ไอร์แลนด์ และชาวเมืองโตรอนโต (Toronto) ในแคนาดา ต้องเดินทางสู่สกอตแลนด์ (Scotland) ในระยะแรกก็ต้องการเยี่ยมชมญาติ การกระทำดังกล่าวแล้ว ในช่วงอายุคนต่อมาเมื่อญาติมิตรห่างเหินออกไป (Mill, 1900:24) เช่นเดียวกับคนจีนในประเทศไทย ต้องการเดินทางไปเมืองจีน เหตุผลอย่างหนึ่งต้องการเยี่ยมชมมาตุภูมิ

1.4 แหล่งบันเทิง นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวก็เพราะแหล่งบันเทิงสำหรับพักผ่อนหย่อนใจจัดไว้ให้ แหล่งบันเทิงมิใช่หมายถึง สถานเริงรมย์ยามราตรีเพียงอย่างเดียว แต่อาจหมายถึง สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สนามกีฬา ฯลฯ บันเทิงที่ดี ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นด้วย มิใช่เป็นฝ่ายนั่งชมเพียงอย่างเดียว เช่น ให้ร่วมกิจกรรมกับการแสดงของสัตว์ ซึ่งจัดขึ้นในสวนสัตว์ เมื่อพิจารณาแล้วว่าปลอดภัย

2. สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ได้นำประชาชนไปยังแหล่งท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวก และบริการต่างๆ เมื่อนักท่องเที่ยวไปถึงยังสถานที่ดังกล่าวแล้ว จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเวลานักท่องเที่ยวเดินทางห่างไกลจากบ้าน ต้องการสิ่งจำเป็นหลายอย่างในการตอบสนองความต้องการของชีวิตต้องการที่พัก อาหาร การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการเดินทาง

สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญในการท่องเที่ยวมี 4 ประการ ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานบริการ เช่น ร้านขายของที่ระลึก ร้านซักรีด สถานที่นันทนาการ ฯลฯ และปัจจัยพื้นฐาน (Mill, 1990:24-26)

2.1 ที่พัก (Lodging) ที่พักเป็นเรื่องสำคัญในการเดินทาง นักท่องเที่ยวอาจพักกับญาติหรือเพื่อน แต่อีกส่วนหนึ่งก็ต้องการที่พัก ซึ่งต้องเช่าอาศัยอยู่ชั่วคราวในแหล่งท่องเที่ยวที่พักอาจมีหลายประเภท เช่น โรงแรม รีสอร์ท (Resort) เกสต์เฮ้าส์ (Guest House) หรือที่พักลักษณะอื่นๆ

2.2 ร้านอาหารและเครื่องดื่ม (Bar and Restaurants) นักท่องเที่ยวจะใช้จ่ายเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่มมากกว่าปกติเมื่อเดินทางท่องเที่ยว การจัดอาหารในแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีทั้งอาหารประจำชาติของนักท่องเที่ยว และอาหารท้องถิ่น เพราะอาหารทั้งสองประเภทเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการ

ในปัจจุบัน ธุรกิจร้านอาหาร ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่นธุรกิจดังกล่าวแล้วมีแนวโน้มจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วใน

อนาคตเพราะนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น (Kianwatana et al., 2018) อย่างไรก็ตามรายได้ซึ่งได้จากอาหารและเครื่องดื่ม ส่วนหนึ่งจะถูกส่งออกนอกประเทศ โดยการสั่งการสั่งซื้อสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่มเข้ามาบริการนักท่องเที่ยว

2.3 สถานบริการ (Support Services) สถานบริการ เช่น ร้านขายของที่ระลึกร้านซักรีดสถานที่นันทนาการ ฯลฯ เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ในการอำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวต้องจัดขึ้นให้เพียงพอกับความต้องการ เช่น การบินหน้าผา การดำน้ำดูปะการัง การว่ายน้ำ การเล่นเรือ การขี่ม้า ฯลฯ นับเป็นการสร้างงาน และการกระจายรายได้อย่างหนึ่งให้แก่บุคคลในท้องถิ่น

ในด้านร้านขายของที่ระลึก นอกจากเป็นการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมแล้ว ยังเป็นการสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนอีกด้วย จากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

2.4 ปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructure) ในด้านการท่องเที่ยว ปัจจัยพื้นฐานทางการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ระบบการสื่อสาร การคมนาคม สาธารณูปโภค ในแหล่งท่องเที่ยวความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะทำให้เกิดความสะดวกในการจองที่พัก การติดต่อกับครอบครัว ความสะดวกสบายในการเดินทาง และความสุข ความเพลิดเพลินในการพักผ่อน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความประทับใจในการท่องเที่ยว ปัจจัยพื้นฐานดังกล่าวแล้วนอกจากอำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวแล้ว ยังทำให้ท้องถิ่นเกิดการพัฒนาและส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นด้วย

3. การขนส่ง (Transportation) การท่องเที่ยวเกิดจากการที่ประชาชนต้องการเดินทางไปสู่สถานที่ซึ่งมีความแตกต่างในด้านวัฒนธรรม ภูมิอากาศและภูมิประเทศเพื่อสัมผัสสิ่งแปลกออกไปจากประสบการณ์เดิม ดังนั้นการขนส่งจึงเป็นสิ่งสำคัญในการนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว สะดวกสบายและปลอดภัย

การเดินทางของประชาชนมิได้วัดรูปแบบของระยะทาง แต่วัดด้วยเวลาของการเดินทาง ถึงแม้ว่าระยะทางจะไกล แต่ถ้าประหยัดเวลาในการเดินทาง ประชาชนก็พร้อมที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงยานพาหนะ ถนน และระบบการจราจรให้ดีขึ้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเดินทาง

4. การต้อนรับ (Hospitality) การต้อนรับนักท่องเที่ยวของประชาชนแต่ละพื้นที่ย่อมแตกต่างกันออกไป การต้อนรับเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทั้งนี้เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวต้องการกลับไปยังสถานที่เดิม ความประทับใจที่เขาได้รับ เกิดจากการต้อนรับของประชาชน หรือพนักงานหรือบริการในพื้นที่มากกว่าสภาพธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นพื้นที่ใดเป็นแหล่งท่องเที่ยวต้องตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว

แหล่งท่องเที่ยวอาจทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดเจตคติที่ดีต่อนักท่องเที่ยวได้หลายประการ และเน้นให้เห็นว่างานบริการมีลักษณะพิเศษ ซึ่งต้องใช้แรงงานคนที่มีคุณภาพนอบน้อม ซื่อสัตย์ รวดเร็ว ว่องไว บุคลิกดี และมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นพร้อมจะรับใช้บุคคลอื่น โดยมีได้คิดค่าตอบแทนเป็นหลักสำคัญ

การท่องเที่ยวเป็นการบริการ ซึ่งใช้แรงงานคนเป็นหลักการขายสินค้าหรือบริการด้านการท่องเที่ยว ต้องทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจให้มากที่สุด องค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการซึ่งกล่าวมาแล้วเป็นแรงจูงใจสำคัญทำให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการเดินทางท่องเที่ยวและเกิดความประทับใจ

กลับมาท่องเที่ยวใหม่ในแหล่งท่องเที่ยวเดิม การผลิตซ้ำในด้านการผลิตซ้ำในด้านเศรษฐกิจจึงเกิดขึ้น และปัจจัยทั้ง 4 ประการก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เกื้อหนุนซึ่งกันและกันของแหล่งท่องเที่ยว

Pike Steven (2008) และ Buhalis (2000) กล่าวถึงองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นการผสมผสานระหว่างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ประสบการณ์และการนำเสนอ ทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้ สิ่งสำคัญคือแหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเยี่ยมชม หรือพักอาศัย ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวควรประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการจัด โปรแกรมการท่องเที่ยว (Available package) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) กิจกรรม (Activities) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service)

จากความรู้เรื่ององค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่นักวิชาการได้อธิบายไว้นั้น มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับทฤษฎี 5A ของ Tourism Western Australia (2008) ซึ่งมีรายละเอียดคือ

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เช่น สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ (Natural Attractions) สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (Built Attractions) รวมถึงกิจกรรมที่มนุษย์จัดขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก และกิจกรรมการ ประชุม (Meeting, Incentive, Exhibition, Convention (MICE) สิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural Attractions) สิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์ (Social Attractions)

2. กิจกรรม (Activities) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ (Activities) ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์และสร้างความประทับใจมากขึ้น อีกทั้งเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวและช่วงเวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยว กิจกรรมต่าง ๆ ควรมีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว อาทิ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย กิจกรรมทางทะเล กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเช่น กิจกรรมเดินป่า กิจกรรมดูนก กิจกรรมแสง สี เสียง ในสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆ เป็นต้น

3. การเข้าถึง (Access) สภาพการเข้าถึง หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสบาย เหมาะแก่การเดินทางท่องเที่ยวหรือไม่ โดยพิจารณาจากระยะทาง จากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น ระยะทางจากตัวเมือง ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น พิจารณาจากลักษณะการเดินทางว่าเป็นอย่างไร เช่น โดยรถยนต์ เรือ หรือการเดินทางเท้า สภาพของเส้นทางเอื้ออำนวยต่อการเดินทางมากน้อยเพียงใด มีสภาพเป็นถนนคอนกรีต ลาดยาง ลูกรัง หรือถนนดิน ระยะทางเดินเหมาะกับนักท่องเที่ยวเพียงใด การจัดหาพาหนะสะดวกหรือไม่ ดังนั้น ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสภาพการเข้าถึง อาจพิจารณาได้จากความสะดวก อุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางการเดินทาง ลักษณะการเดินทาง และสภาพถนน การคมนาคมขนส่งและความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว เช่น เที่ยวบิน การตรวจคนเข้าเมือง รถโดยสารสาธารณะ สภาพถนนหนทาง นอกจากนี้การเข้าถึงในแหล่งท่องเที่ยวยังหมายถึงสิ่งที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกและทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น เช่น การลงเว็บไซต์ เป็นต้น

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปการ ซึ่งมีในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถจะใช้ได้

อย่างสะดวกสบาย เช่น ที่พักแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานบริการอื่น ๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะพิจารณาทั้งปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไป ดังนั้น ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวก อาจพิจารณาได้จาก ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การให้บริการบ้านพัก สถานบริการต่าง ๆ ระบบสื่อความหมายและระบบการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ณ แหล่งท่องเที่ยว (Destination Amenities) เช่น ร้านอาหาร ร้านค้าต่างๆ บริษัทบริการการท่องเที่ยว ร้านของที่ระลึก ร้านตัดผม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านเช่ารถ ระบบสาธารณูปโภค ตู้เอทีเอ็ม สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ฯลฯ

5. ที่พัก (Accommodation) สถานที่ท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคา การบริการและมีความเหมาะสมต่อสถานที่ ที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายและมีความปลอดภัย ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล เกสต์เฮาส์ เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบด้วย 1) สภาพกายภาพและข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ได้แก่ ที่ตั้ง เขตการปกครอง สภาพภูมิศาสตร์ 2) ทรัพยากร ท่องเที่ยวในด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม 3) ตลาดการท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยว ที่มาของนักท่องเที่ยว พาหนะที่ใช้เดินทาง กิจกรรมการเข้ามา ฤดูกาล ทิศนคติ และความต้องการ 4) ความพร้อมทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐาน การบริการ ข้อมูล ข่าวสาร สถานที่และสิ่งแวดลอม 5) การเข้าถึง ได้แก่ ระบบเส้นคมนาคมขนส่ง ความสะดวกในการเข้าถึง (สมาพร คล้ายวิเชียร และคณะ, 2550) แต่องค์ประกอบที่ไม่ควรมองข้ามซึ่งได้มีการกล่าวถึงไม่มากนักคือ ภาพในใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่ง Barisic และ Blazevic (2014) ใช้คำว่า “visual identity” ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางด้านส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวที่สำคัญ

2.5 การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

ศักยภาพของการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยแรกของการวางแผนและพัฒนาเพื่อให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ ศิรินันท์ พงษ์นิรันดร และคณะ (2559) ได้นิยามศัพท์คำว่าศักยภาพว่าเป็นความสามารถและความพร้อมในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาและการปรับปรุงใดๆ ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจึงมีศักยภาพที่แตกต่างกัน แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงมีแนวโน้มที่จะได้รับการสนับสนุนและถูกจัดการเป็นลำดับแรกแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสนใจของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้จะต้องมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวแล้วยังต้องมีองค์ประกอบต่างๆอีกหลายประการเพื่อที่จะทำให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาแวะเยี่ยมเยือนท่องเที่ยว

ศักยภาพการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ความพร้อมด้านแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึง และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับ

การท่องเที่ยวในสถานที่นั้นๆ เกณฑ์และศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสรุปได้เป็น 6 ลักษณะ คือ (1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิ ทัศนทางธรรมชาติและวิถีชีวิต (2) ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะ เวลา จากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว (3) สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย (4) สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามเมื่อก้าวถึงศักยภาพ จะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางการบริการ สาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว (6) ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว (วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์, 2550 อ้างถึงใน ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และ พัชรินทร์เสริมการดี, 2553) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2549) ได้กำหนดองค์ประกอบพื้นฐานในการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มี 3 ด้านดังนี้

1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

1.1 คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย 7 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ 2) ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี 3) ความงดงามทาง ศิลปวัฒนธรรม 4) ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง 5) ความเป็นมาทาง ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้ 6) ความผูกพันต่อท้องถิ่น 7) ความเข้มแข็งในการรักษา เอกลักษณ์

1.2 ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ดัชนีชี้วัด ได้แก่

1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว 3) ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว

2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว มีเกณฑ์การพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

2.1 ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน

2.2 ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

3. การบริหารจัดการ มีเกณฑ์การพิจารณา 2 ด้านได้แก่

3.1 การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) การจัดการ ด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว 2) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ 3) การจัดการด้านการ ติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว

3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว 2) การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 3) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก 4) ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และ 5) ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนหมายถึงทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงและเปลี่ยนจากสภาพเดิมไปสู่สภาพใหม่ที่ดีขึ้นเหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเยี่ยมเยือน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวควบคู่กันไป โดยใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างชาญฉลาดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยาวนานที่สุดแต่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวตามหลักวิชาการนั้นไม่ใช่เพียงการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีสภาพดีอยู่แล้วให้ดีขึ้นกว่าเดิมด้วย จึงต้องมีขั้นตอนการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่สำคัญคือ ขั้นตอนการจัดแบ่งเขตพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว (Zoning) เป็นการแบ่งพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวออกเป็นเขตต่างๆ ตามความสำคัญของระบบนิเวศและกิจกรรมที่ยอมรับได้เพื่อควบคุมพฤติกรรมของแต่ละพื้นที่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพทรัพยากรท่องเที่ยวและการใช้ประโยชน์นอกจากนี้ยังเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดการและสร้างความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติที่จะเข้าไปดำเนินงานในแต่ละเขตพื้นที่ คือ

1. เขตพื้นที่บริการข้อมูลการท่องเที่ยว (Tourism Information Zone) เป็นเขตพื้นที่ที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตั้งแต่ก่อนเข้าไปท่องเที่ยว ในขณะที่กำลังท่องเที่ยว และหลังจากการท่องเที่ยวโดยมีเอกสารสิ่งพิมพ์ แผนที่ เครื่องมือ โสตทัศนศึกษา และนิทรรศการประกอบ มักจะอยู่ใกล้ทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้าไปแวะเยี่ยมก่อนเพื่อรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

3. เขตพื้นที่บริการธุรกิจท่องเที่ยว (Tourist Business Zone) เป็นเขตพื้นที่ให้บริการอำนวยความสะดวกต่างๆแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือน เช่นการให้บริการด้านที่พักแรม การให้บริการด้านอาหารเครื่องดื่ม การให้บริการด้านมัคคุเทศก์ การให้บริการด้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก การให้บริการด้านการสื่อสาร เป็นต้น มักเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้เขตพื้นที่นันทนาการด้านการท่องเที่ยว อันจะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาใช้บริการได้อย่างสะดวก โดยเป็นพื้นที่ที่ไม่มีจุดเด่นทางธรรมชาติที่ต้องรักษาไว้

4. เขตพื้นที่นันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว (Tourist Recreation Zone) เป็นเขตพื้นที่ที่มีจุดเด่นของทรัพยากรท่องเที่ยวตั้งอยู่ หรือมีกิจกรรมการท่องเที่ยวตั้งอยู่เพื่อให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสความงามและคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และศึกษาหาความรู้จากแหล่งท่องเที่ยว จึงเป็นเขตพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด

5. เขตพื้นที่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (Natural Environment Zone) เป็นเขตพื้นที่ที่มีสภาพธรรมชาติสมบูรณ์ มีความคงทนพอสมควร เหมาะสำหรับการศึกษาธรรมชาติหรือการทำกิจกรรมนันทนาการบางชนิด เช่น การเดินป่า การส่องสัตว์ การตั้งแคมป์ เป็นต้น โดยจะสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นและไม่ทำลายธรรมชาติ

6. เขตพื้นที่ประวัติศาสตร์ (Historical Zone) เป็นเขตพื้นที่ที่มีหลักฐานสำคัญทางด้านมนุษยศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือซากดึกดำบรรพ์ เหมาะสำหรับการศึกษาค้นคว้าด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีของมนุษยชาติ

7. เขตพื้นที่หวงห้าม (Restricted Zone) เป็นเขตพื้นที่ที่ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมเยือน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ต้องอนุรักษ์ไว้เพื่อความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว หรืออาจเป็นพื้นที่ที่มีอันตรายสำหรับนักท่องเที่ยว หรืออาจเป็นพื้นที่ที่ไม่ต้องการเปิดเผยให้นักท่องเที่ยวเห็น เช่น เขตพื้นที่อนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เขตพื้นที่อนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร เขตพื้นที่สงวนสภาพแหล่งท่องเที่ยว เขตพื้นที่สูงชันไม่ปลอดภัย เขตพื้นที่อาศัยของพนักงานเจ้าหน้าที่ เขตสังฆาวาส เป็นต้น

8. เขตพื้นที่กิจกรรมพิเศษ (Special Use Zone) เป็นเขตพื้นที่กำหนดขึ้นเพื่อประกอบกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมในหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยว นั้น มักเป็นกิจกรรมที่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการจัดแบ่งพื้นที่ในแหล่งพื้นที่นั้นและอยู่นอกเหนืออำนาจการควบคุมของแหล่งท่องเที่ยว แต่มีความจำเป็นต้องดำเนินการด้วยเหตุผลอื่นๆ เช่น เพื่อความมั่นคงโดยติดตั้งสถานีเรดาร์ไว้ หรือเพื่อการพัฒนาการเกษตรโดยสร้างอ่างเก็บน้ำหรือเพื่อความเจริญของท้องถิ่นโดยการตั้งเสาไฟฟ้าแรงสูง เป็นต้น

9. เขตพื้นที่กันชนหรือป้องกัน (Buffer Zone) เป็นเขตพื้นที่โดยรอบของแหล่งท่องเที่ยวที่จำเป็นต้องกันไว้ เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายทรัพยากรท่องเที่ยวของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ละแวกนั้น มักใช้ถนนหรือคูคลองที่อยู่ใกล้เป็นแนวกันชนหรืออาจสร้างรั้วล้อมเป็นแนวกันชนก็ได้ ซึ่งพื้นที่กันชนจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพที่เห็นเด่นชัดของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว นั้น

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ เพื่อนำมาจัดลำดับการพัฒนา ก่อนหลัง การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวพบว่าทั่วทั้งประเทศมีแหล่งท่องเที่ยวอยู่กระจายในภูมิภาคต่างๆ และในแต่ละภูมิภาคก็มีแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรองซึ่งแหล่งท่องเที่ยวหลักจะเป็นจุดขายหลักให้กับภูมิกาศนั้นๆ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวรองก็จะเป็นตัวช่วยเสริมแหล่งท่องเที่ยวหลัก การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว มีขั้นตอน คือ

ขั้นแรก ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารจากหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นและจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้ได้ภาพรวมอย่างกว้างๆ ก่อนว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นมีลักษณะอย่างไร เป็นประเภทใด และสถานที่ตั้งอยู่ที่ไหน นอกจากนี้อาจขอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมศิลปากร กรมการปกครอง เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ออกสำรวจเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งท่องเที่ยวหลังจากที่ได้ข้อมูลเบื้องต้นแล้ว เพื่อทราบรายละเอียดของลักษณะ จุดเด่น จุดด้อย การใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยว นั้นๆ และหากแหล่งท่องเที่ยวที่มีการใช้งานในช่วงเวลาที่จำกัด คือ ไม่สามารถเปิดให้เข้าชมได้ตลอดทั้งปี ก็สามารถเสริมด้วยกิจกรรมพิเศษเพื่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่มากขึ้น

ในขั้นนี้จะต้องทำข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เช่น ต้องมีมาตรฐานเปรียบเทียบกันได้ระหว่างแหล่งท่องเที่ยวประเภทหรือชนิดเดียวกัน ทั้งนี้ต้องมีข้อมูล ชื่อ ชนิดหรือประเภท ที่ตั้งการ

เข้าถึง ลักษณะเฉพาะ มีระดับการพัฒนามากน้อยเพียงใด จุดเด่น จุดด้อย ถ้าสามารถมีภาพประกอบจะเป็นการดี และมีการอธิบายสรุปย่อแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ แล้วทำดัชนีแหล่งท่องเที่ยวเก็บไว้ให้เป็นระบบ

ขั้นที่ 3 ทำแผนที่กำหนดแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจนและสามารถวิเคราะห์กับระบบการขนส่งและพื้นที่ที่มีโอกาสในการพัฒนา ในพื้นที่นั้นให้มีข้อมูลประกอบอื่นๆ ที่สามารถลงรายละเอียดในแผนที่ได้ เช่น ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ถ้าเป็นข้อมูลเชิงวัฒนธรรมหากสามารถทำลงในแผนที่ได้ก็จะเป็นสิ่งที่ดี ทำให้ข้อมูลนั้นสมบูรณ์มากขึ้น

แหล่งท่องเที่ยวที่ประเมินแล้วต้องบ่งชี้ได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวผู้นั้นอยู่ในระดับภูมิภาคหรือระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ และต้องคำนึงถึงศักยภาพของตลาดด้วย คือ พิจารณาว่ามีปริมาณนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่นจะมาเยี่ยมชม มีขีดความสามารถในการรองรับผู้คน (Carrying Capacity) ได้มากน้อยเพียงใด และต้องคำนึงถึงความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น ถนนหนทางที่สะดวก สามารถเดินเท้าเข้าถึงได้ มีค่าใช้จ่ายด้านการจัดการอนุรักษ์และพัฒนาบูรณะ รวมไปถึงการคำนึงถึงผลกระทบต่างๆ ที่แหล่งท่องเที่ยวจะได้รับด้วย

เมื่อได้ข้อมูลและประเมินผลแล้ว จึงนำมาจัดลำดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวผู้นั้นว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวรอง โดยหลักการแล้วแหล่งท่องเที่ยวหลักเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง สามารถจูงใจนักท่องเที่ยวให้ไปเยี่ยมชมได้

ส่วนแหล่งท่องเที่ยวรองนั้นยังไม่มีความพร้อมมากนัก แต่สามารถใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริมกับแหล่งท่องเที่ยวหลัก ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ที่ได้นานขึ้น ช่วยเพิ่มระยะเวลาวันพักผ่อน (Length of Stay) ของนักท่องเที่ยวให้อยู่นานขึ้น

หากพื้นที่มีความจำเป็นต้องพัฒนาด้วยแหล่งท่องเที่ยวเสริมเพื่อเพิ่มศักยภาพของพื้นที่ก็สามารถพัฒนาในรูปของสวนสนุก สถานบันเทิง ร้านค้าของที่ระลึก ร้านอาหาร ร้านขายอุปกรณ์กีฬา หรือมีกิจกรรมเสริม เช่น งานแสดงดนตรี งานแสดงสินค้าหัตถกรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่นั้นๆ เป็นสำคัญ

รูปแบบการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับศักยภาพการท่องเที่ยว

จากการศึกษาแนวคิดการออกแบบ การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวนั้น ต้องอยู่บนพื้นฐานการเข้าใจทรัพยากรและอัตลักษณ์ของชุมชนก่อน เพื่อนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของชุมชนโดยให้ตรงกับศักยภาพที่แท้จริงด้านการท่องเที่ยวของชุมชนนั้นๆ โดยแนวคิดการพัฒนารูปแบบนี้ มีการออกแบบไว้หลากหลายแนวคิด จึงสรุปแนวคิดจากองค์การและนักวิชาการทางการท่องเที่ยวที่เป็นที่น่าเชื่อถือ ดังต่อไปนี้

องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ได้มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (natural based tourism) 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism) และ 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (special interest tourism) (Goeldner & Ritchies, 2009) ซึ่งแต่ละรูปแบบสามารถสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (natural based tourism) ประกอบด้วย

1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (marine ecotourism) หมายถึงการท่องเที่ยว อย่่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.3 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (geo-tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศึกษาธรรมชาติของหิน ดิน แร่ต่างๆ และฟอสซิล ได้ความรู้ได้มีประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

1.4 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (agro tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์เพื่อชื่นชมความสวยงามความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

1.5 การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (astrological tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการไปชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดูดาวจันทรคติที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือน เพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยจักรวาล มีความรู้ความประทับใจ ความทรงจำและประสบการณ์เพิ่มขึ้น

2. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism) ประกอบด้วย

2.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (historical tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า ของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่น

2.2 การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (cultural and traditional tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่นนั้นๆ ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น

2.3 การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (rural tourism / village tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มี

ความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ฝึกงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (special interest tourism) ประกอบด้วย

3.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (health tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจได้รับความเพลิดเพลิน และสุนทรีย์ภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.2 การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (edu-meditation tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หาความรู้ สัจธรรมแห่งชีวิตมีการฝึกทำสมาธิเพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เช่น การทำอาหารไทยการนวดแผนไทย รำไทย มวยไทย การช่างและงานศิลปหัตถกรรมไทย รวมถึงการบังคับช้างและเป็นควาญช้าง เป็นต้น

3.3 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (ethnic tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้าน วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่าง ๆ เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

3.4 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (sports tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัดความสนใจ ในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา กระดานโตคลื่น สกีนํ้า เป็นต้น ได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนานตื่นเต้น ได้รับความประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.5 การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (adventure travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนานตื่นเต้นหวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำ ความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่

3.6 การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (home stay & farm stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือนเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับความประสบการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

3.7 การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (longstay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตในบั้นปลายหลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มปัจจัยที่ห้าของชีวิตคือ การท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3 – 4 ครั้งต่อปี คราวละนาน ๆ อย่างน้อย 1 เดือน

3.8 การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (incentive travel) หมายถึงการจูงใจให้แก่มูลค่าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จในการขายสินค้าชิ้นๆ ตามเป้าหมาย โดยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พักและค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้กับผู้ร่วมเดินทาง เป็นการจูงใจการพักแรมตั้งแต่ 2 – 7 วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ อาจเป็นรายการนำเที่ยวแบบผสมผสานหรือรายการนำเที่ยวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

3.9 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE หมายถึง M=meeting/I= incentive/C=conference / E=exhibition) เป็นการจูงใจให้แก่มูลค่าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจูงใจก่อนการประชุม (pre-tour) และการจูงใจหลังการประชุม (post-tour) โดยการจูงใจการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมโดยตรง หรือสำหรับผู้ร่วมเดินทางกับผู้ประชุม (สามีหรือภรรยา) อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือรายการเที่ยวพักค้างแรม 2 – 4 วัน โดยคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว

3.10 การท่องเที่ยวแบบผสมผสานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของผู้จัดการการท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำมาจูงใจการนำเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะยาวนานตั้งแต่ 2 – 7 วันหรือมากกว่านั้นเช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (eco-agro tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ (agro-historical tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (eco-adventure travel) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (geo- historical tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (agro-cultural tourism) เป็นต้น

นอกจากนี้ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวได้พิจารณาจากความต้องการหรือพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพิ่มเติมทำให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีแนวคิดใหม่ ขึ้นเช่น Green tourism ที่คนมาท่องเที่ยวจะต้องการอนุรักษ์ธรรมชาติหรือช่วยเหลือภาวะโลกร้อน หรือ Volunteer tourism ที่นักท่องเที่ยวเป็นอาสาสมัครมาช่วยทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ในสถานที่และเดินทางท่องเที่ยวด้วย

สำหรับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวตามความสำคัญและสภาพแวดล้อม ได้ 12 ประเภทดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น โดยอาจมีเรื่องราว ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง โดย การจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งนั้น จะต้องมีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศ มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึก ต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2. แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ (Arts and Sciences Educational Attraction Standard) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความสนใจพิเศษของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ชัดเจนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่เกิดขึ้น แหล่งท่องเที่ยว ประเภทนี้สามารถเพิ่มเติมได้อีกมากมายตามความนิยมของคนในแต่ละยุคสมัย เมื่อมีการระบุชี้ชัดว่ากิจกรรมนั้นๆ สามารถให้ความรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ปัจจุบันมีปรากฏอยู่หลาย

แห่ง ตัวอย่าง เช่น พิพิธภัณฑ์เฉพาะทาง แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ อุตสาหกรรม และ เทคโนโลยี และ MICE (Meeting & Incentives & Conventions & Exhibitions) เป็นต้น

3. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา รวมถึงสถานที่หรืออาคาร สิ่งก่อสร้างที่มีอายุเก่าแก่หรือเคยมีเหตุการณ์ สำคัญเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ กำแพงเมือง คูเมือง พิพิธภัณฑ์ วัด ศาสนสถาน และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม

4. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction) หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ อาจจะเป็นความงามตามสภาพธรรมชาติ ความแปลกตาของสภาพธรรมชาติ สันฐานที่สำคัญทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์อันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ (Special Environmental Features) หรือสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าทางวิชาการ

5. แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ (Recreational Attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อการพักผ่อนและเสริมสร้างสุขภาพ ให้ความสนุกสนาน รื่นรมย์ บันเทิง และ การศึกษาหาความรู้ แม้ไม่มีความสำคัญในแง่ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม แต่มีลักษณะเป็นแหล่งท่องเที่ยวร่วมสมัย ตัวอย่างเช่น ย่านบันเทิงหรือสถานบันเทิง สวนสัตว์ สวนสนุก และสวนสาธารณะลักษณะพิเศษ สวนสาธารณะ และสนามกีฬา

6. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attraction) หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและ ถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วย งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดง ศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ชนเผ่า เป็นต้น

7. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ในการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนธรรมชาติ มีจุดประสงค์เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติอย่างชัดเจน โดยเน้นในด้านการกำหนดมาตรฐานที่จำเป็นสำหรับการบริการต่างๆ เนื่องจากการท่องเที่ยวประเภทนี้จะต้องคำนึงถึงด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากน้ำพุร้อน จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว ประเภทธรรมชาติประเภทหนึ่ง ซึ่งหากไม่มีการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจน การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวใดๆ อาจส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติได้

8. แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด (Beach Attraction) หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีชายหาดเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อ การศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นบริเวณชายหาด ได้แก่ การเล่นน้ำ การอาบแดด กีฬาทางน้ำ การนั่งพักผ่อน รับประทานอาหาร เป็นต้น

9. แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีน้ำตกเป็น ทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและ

นันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับ ธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งน้ำตก ได้แก่ การว่ายน้ำ การนั่งพักผ่อน รับประทานอาหาร การเดินสำรวจน้ำตก การล่องแก่งการดูนก และการตกปลา เป็นต้น

10. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีถ้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและ นันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ ได้แก่ การเข้าชมบรรยากาศและหินงอกหินย้อยภายในถ้ำ การศึกษาด้านโบราณคดีของมนุษย์ยุคต่างๆ ที่เคยอาศัยในถ้ำ การนมัสการ พระพุทธรูป การให้อาหารสัตว์ การปิกนิกและรับประทานอาหาร เป็นต้น

11. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้มีความเสี่ยงต่อการถูกทำลายมากที่สุด เนื่องจากเป็นแรงดึงดูดใจสำคัญสำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวและความสวยงามของเกาะ

12. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทแก่ง หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีแก่งเป็น ทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว และมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลิน และ นันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลัก ได้แก่ การล่องแก่ง การพายเรือ การพักผ่อน และการเดินป่า ซึ่งอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติเข้าไปด้วย ได้แก่การดูนก การสำรวจธรรมชาติ การศึกษาพันธุ์พืชต่างๆ เป็นต้น

นอกเหนือจากรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ยังมีรูปแบบที่กำลังได้รับความนิยมในขณะนี้ได้แก่

1. การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Meditation Tourism) เป็นการเดินทางมาเพื่อศึกษาศาสนาหรือลัทธิต่างๆ โดยให้ความสำคัญกับการฝึกจิต ปฏิบัติธรรม ซึ่งมีทั้งที่อยู่ในศาสนสถาน เช่น วัด สำนักสงฆ์ และที่ใช้รีสอร์ทเป็นสถานที่จัดอบรม

2. การท่องเที่ยวแบบไม่เร่งรีบ (Slow Tourism) เป็นการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า ให้ความสำคัญกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การปรุงอาหาร-การรับประทานอาหารแบบละเมียดละไม การใช้ชีวิตแบบไม่เร่งรีบ อาจตัดการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีออกไป เรียกว่าเป็นการพักผ่อนแบบค่อยเป็นค่อยไป

3. การท่องเที่ยวเพื่อฟื้นฟูสุขภาพ (Health Tourism) เช่น การล้างพิษ การรับประทานอาหารดิบๆตามธรรมชาติ (Raw Food) การฝึกโยคะ การงดสิ่งที่ไม่ดีมีประโยชน์ต่อร่างกาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสมบูรณ์ทางกายและใจ ซึ่งอาจมีการให้บริการสปาร่วมด้วย

4. การท่องเที่ยวแบบบำเพ็ญประโยชน์ (Volunteer Tourism) เป็นการไปเที่ยวและทำงานอาสาสมัคร ความจริงการเดินทางเพื่อไปบำเพ็ญประโยชน์นี้มีมาหลายปีแล้วแต่จำกัได้อยู่ในกลุ่มเล็กๆ ต่อมาแนวคิดนี้ได้รับการเผยแพร่ไปทั่วโดยมีพื้นฐานความคิดว่าหากการไปเที่ยวแต่ละครั้งนอกจากจะเป็นการพักผ่อนแล้วหากสามารถเปิดโลกทัศน์และสร้างได้ดีด้วยจะดีมาก รูปแบบที่นิยม ได้แก่ การไปปลูกป่า การทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ การสอนภาษาอังกฤษ การสร้างโรงเรียนหรือบูรณะ

ซ่อมแซมสถานศึกษาให้กับเด็กที่ด้อยโอกาส การเดินทางนี้อาจมีกิจกรรมร่วมกับการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือแม้แต่การศึกษาธรรมชาติ ได้เช่นกัน

5. การเดินทางตามรอยภาพยนตร์ หรือเพลงที่กำลังได้รับความนิยม เช่น การเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์เรื่องดัง ซึ่งอาจจะเป็นเพียงหมู่บ้านเล็ก ๆ หรืออาจเป็นเมืองใหญ่ ทั้งเมืองและมีสถานที่ที่เป็นฉากสำคัญในภาพยนตร์หรืออาจเป็นสถานที่ๆเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้แต่งเพลงสามารถแต่งเพลงจนดังได้ เป็นต้น

การนำเสนอรูปแบบทางการท่องเที่ยวแบบใหม่ ๆ มีอีกหลากหลายและเป็นการสร้างโอกาสให้กับการท่องเที่ยวและชุมชนได้ดีมาก

ในภาพรวมแล้ว แนวคิดการออกแบบและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยวและการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว ในมุมมองภาพรวม 4 มิติ คือ มิติด้านวิถีชีวิตชุมชน มิติด้านวัฒนธรรม มิติด้านประวัติศาสตร์ และ มิติด้านทรัพยากรธรรมชาติ ที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีสามารถสรุปได้ดังนี้

มิติด้านวิถีชีวิตชุมชน (Community Based Tourism)

1. การท่องเที่ยววิถีชีวิตชนบท (Rural tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่กำลังได้รับความนิยม สิ่งดึงดูดใจคือวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ในรูปแบบที่เรียบง่ายและมีความสุข การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ฝึกงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. การท่องเที่ยวชนกลุ่มน้อย (Ethnic tourism) เพื่อการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ความเป็นมา และวิถีชีวิตเฉพาะกลุ่ม เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้านวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย หรือชนเผ่าต่าง ๆ เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

มิติด้านวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism)

1. การท่องเที่ยวเพื่อชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Tradition Tourism) เป็นการเข้าร่วมงานประเพณี และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของท้องถิ่นนั้นๆ กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมาสัมผัสด้วยตนเอง ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์ เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ

2. การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (home stay & farm stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือนเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับความเพลิดเพลินในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. การท่องเที่ยวแบบไม่เร่งรีบ (Slow Tourism) เป็นการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า ให้ความสำคัญกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การปรุงอาหาร-การรับประทานอาหารแบบละเมียดละไม การใช้ชีวิตแบบไม่เร่งรีบ อาจตัดการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีออกไป เรียกว่าเป็นการพักผ่อนแบบค่อยเป็นค่อยไป

มิติด้านประวัติศาสตร์ (Historical Based Tourism)

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) คือการเดินทางไปเที่ยวยังโบราณสถาน ชมโบราณวัตถุ การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่น

มิติด้านทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Based Tourism)

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ได้รับความนิยมาอย่างต่อเนื่อง เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม การท่องเที่ยวในแหล่งที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) เน้นแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นรวมทั้งระบบนิเวศทางทะเลด้วย เช่น ป่าโกงกาง หมู่บ้านชาวเล เที่ยวชมที่อยู่ของปลาวาฬ

3. การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geotourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก เช่น อุโมงค์ ถ้ำบนหน้าผา ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย ฟอสซิล รวมทั้งศึกษาธรรมชาติของหิน ดิน แร่ เป็นต้น จุดประสงค์เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศึกษาธรรมชาติของหิน ดิน แร่ต่างๆ และฟอสซิล ได้ความรู้ได้มีประสบการณ์ใหม่

4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism) คือการเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตรวนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์ อาจเข้าชมเพื่อความรื่นรมย์ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ใหม่ได้

5. การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction) หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยวโดยมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ อาจจะเป็นความงดงามตามสภาพธรรมชาติ ความแปลกตาของสภาพธรรมชาติ สันฐานที่สำคัญทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์อันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ

6. ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ในการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนธรรมชาติ มีจุดประสงค์เพื่อเป็นกรอบแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติอย่างชัดเจน โดยเน้นในด้านการกำหนดมาตรฐานที่จำเป็นสำหรับการบริการต่างๆ

7. การท่องเที่ยวประเภทชายหาด (Beach Attraction) หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการ

ท่องเที่ยวโดยมีชายหาดเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเข้าไปได้

8. การท่องเที่ยวประเภทน้ำตก (Water Fall Attraction) คือสถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีน้ำตกเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ

9. การท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ (Cave Attraction) หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีถ้ำเป็น ทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและ นันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ ได้แก่ การเข้าชมบรรยากาศและหิน งอกหินย้อย ภายในถ้ำ การศึกษาด้านโบราณคดีของมนุษย์ยุคต่างๆ ที่เคยอาศัยในถ้ำ การนมัสการพระพุทธรูป เป็นต้น

รูปแบบ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่กล่าวมาควรอยู่บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการร่วมกันอย่างยั่งยืน ซึ่งในแต่ละชุมชนนั้นจะสามารถนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวจากทรัพยากรที่โดดเด่นของชุมชนได้บนหลักแนวคิดที่กล่าวมา และสามารถเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ด้านการท่องเที่ยวให้แก่พื้นที่ และเป็นทางเลือกสำหรับรูปแบบที่หลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวแรกอาจมีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แต่อีกแหล่งท่องเที่ยวอาจจะเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งสามารถเชื่อมโยงกันได้ และสร้างประสบการณ์ที่หลากหลายให้นักท่องเที่ยว โดยรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่ที่สอดคล้องกัน ซึ่งสามารถต่อยอดเป็นการสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวต่อไปได้ จนเป็นกลุ่มพื้นที่ทางการท่องเที่ยวต่อไป

2.6 การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี

เนื่องด้วยจังหวัดเพชรบุรี มีสภาพทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ และมีภูมิประเทศอันสวยงาม จึงส่งผลให้จังหวัดเพชรบุรีมีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภททางธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก ป่าไม้ และทะเล แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม เช่น พระราชวัง และวัดต่างๆ เป็นต้น จัดได้ว่า จังหวัดเพชรบุรี มีแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์มาก เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดในภาคกลางด้วยกัน และยังมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ของสกุลช่างเมืองเพชร และภาษาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีความหลากหลายในชาติพันธุ์เผ่าพันธุ์ ที่น่าสนใจ เช่น ลาวโซ่ง ลาวพวน มอญ กะเหรี่ยง เป็นต้น (วิลาวัลย์ ฤดีศานต์, 2546) จากการศึกษาเบื้องต้นถึงศักยภาพทั่วไปของจังหวัดเพชรบุรี ทำให้เห็นถึงศักยภาพที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น โดยเฉพาะทางด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และวัฒนธรรม ของท้องถิ่นนี้ นอกจากนี้องค์กรท้องถิ่นเช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ จังหวัดเพชรบุรี ได้มีนโยบายและเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว เช่นมีการส่งเสริมด้านต่างๆ อาทิ ด้านความสวยงาม ความสะอาด ความปลอดภัย ชุมชน

เข้มแข็ง การพัฒนาให้เป็นเมืองท่องเที่ยว สถานที่ประชุมสัมมนานันทนาการหลากหลายรูปแบบ การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ประมง และอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษ เพื่อการส่งออกและบริโภคภายในประเทศ และส่งเสริมอุตสาหกรรม SMEs และOTOP

จากการมองภาพรวมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีจะเห็นได้ว่ามีความหลากหลายทั้งด้านภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ ด้านภูมิปัญญา รวมถึงประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิต นอกจากนี้ยังมีศักยภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายแล้วจังหวัดเพชรบุรียังมีศักยภาพการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและการสนับสนุนการท่องเที่ยว ที่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในอนาคตต่อไปได้ อย่างไรก็ตามการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นแม้จะได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากภาครัฐมาโดยตลอดแต่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องนั้นถือเป็นสิ่งสำคัญ ในการศึกษาวิจัยนี้เห็นว่าตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีนั้นมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ และมีความเข้มแข็งของผู้นำในชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในพื้นที่นี้มีความเป็นไปได้ และควรได้รับการจัดการร่วมกับชุมชนอย่างค่อยเป็นค่อยไป

จังหวัดเพชรบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่มีแผนพัฒนาจังหวัดที่ส่งเสริม สนับสนุนการท่องเที่ยว ดังจะเห็นในการวางวิสัยทัศน์ของจังหวัดไว้ว่า “เมืองเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และเมืองนาอยู่ นากิน นาเที่ยว ระดับประเทศ” โดยมีเป้าประสงค์ภาพรวมของจังหวัดในประเด็นด้านการท่องเที่ยว คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยระดับจังหวัดในดานการเกษตร การท่องเที่ยว การค้าการลงทุนเติบโตอย่าง ต่อเนื่อง จังหวัดสามารถรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม ขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีขีดความสามารถในการรับมือภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประสิทธิภาพ และ ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการน้ำให้สมดุล (แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี, 2561)

จังหวัดเพชรบุรีมี 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านลาด อำเภอท่ายาง อำเภอเขาย้อย อำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอชะอำ อำเภอแก่งกระจาน และอำเภอบ้านแหลม ซึ่งในแต่ละอำเภอมีจุดเด่นเป็นของตนเอง ได้มีการศึกษาถึงจุดแข็งและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี (แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี, 2561) กล่าวคือ

จุดแข็ง(Strength)

1. มีที่ตั้งใกล้กับกรุงเทพมหานคร โดยมีระยะทางเพียง 130 กิโลเมตร และสามารถใช้เวลาในการเดินทางไม่มากนัก
2. มีเส้นทางในการคมนาคมขนส่งที่สามารถเดินทางได้สะดวก
3. วิสัยทัศน์ที่เน้นด้านประวัติศาสตร์ที่ชัดเจนเนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ตั้งแต่สมัยทวารวดี และมีพระราชวังถึงสามแห่ง อันได้แก่ พระนครคีรี พระรามราชนิเวศน์และพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน
4. มีมรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย อันได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งประวัติศาสตร์ รูปปั้นอนุสาวรีย์ เป็นต้น

5. มีศิลปกรรม งานช่างฝีมือและหัตถกรรม ที่หลากหลาย และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดี
6. มีภาษาถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นเพชรบุรี
7. มีการเล่นพื้นบ้าน ดนตรีนาฏศิลป์ที่บ่งบอกเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
8. มีวิถีชีวิตที่โดดเด่น ประชาชนสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง
9. มีสินค้าของที่ระลึกที่แสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
10. มีบุคลากรและองค์กรทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย

โอกาส (Opportunities)

1. มีวิถีชีวิตชุมชนที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้
2. มีวิถีชีวิตชุมชนที่จะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้
3. มีพื้นที่หลายแห่งที่ถูกใช้ให้เป็นแหล่งศึกษา วิจัย ทำให้เกิดแนวทางการจัดการ การพัฒนา การทำนุบำรุงและบูรณปฏิสังขรณ์
4. รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
5. นโยบายของรัฐมีการปฏิรูประบบราชการทำให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการมากขึ้น
6. ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด กลุ่มจังหวัดอนุภาคนี้ได้ให้ความสำคัญกับแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศิลปวัฒนธรรม
7. มีโครงการที่สนับสนุนด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลาย

2.7 ชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอนั้น หนองจอกในอดีตเคยมีฐานะเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเพชรบุรี โดยได้มีการย้ายที่ว่าการอำเภอนายาง มายังตำบลหนองจอก เมื่อ พ.ศ. 2457 เนื่องจากมีการสร้างสถานีรถไฟหนองจอกในตำบล ซึ่งอำนวยความสะดวกในการคมนาคม ดินเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม และได้เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอหนองจอก ภายหลังสงครามมหาเอเซียบูรพาภะทรวงมหาไไทยได้ย้ายที่ว่าการอำเภอหนองจอกไปตั้งที่ตำบลชะอำ และได้เปลี่ยนเป็นอำเภอชะอำ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2487 เพื่อสอดคล้องกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวตากอากาศชายทะเล ส่วนตำบลหนองจอกปัจจุบันอยู่ในความปกครองของอำเภอท่ายางจนถึงทุกวันนี้

จากการที่เคยเป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอศูนย์กลางของเขตปกครองในระดับ "อำเภอ" มาก่อน และมีสถานีรถไฟในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนจึงทำให้เหมาะแก่การตั้งบ้านเรือนในพื้นที่นี้ การตั้งบ้านเรือนจึงมีความหนาแน่นระดับหนึ่งที่สามารถจัดตั้งเป็นสุขาภิบาลได้ กระทรวงมหาดไทยจึงได้พิจารณาจัดตั้งสุขาภิบาลหนองจอก เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2506 และได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลหนองจอก เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 (ภาควิชามานุษยวิทยา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559)

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลหนองจอกเป็นพื้นที่ราบ ลาดเทเล็กน้อย โดยมีความลาดเทจากทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตกอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลหนองขนานและตำบลดอนยาง อำเภอเมืองเพชรบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลหนองศาลาและตำบลนาयाง อำเภอชะอำ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลปึกเตียน อำเภอท่ายาง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลมาบปลาเค้า อำเภอท่ายางจังหวัดเพชรบุรี

ตำบลหนองจอกมีประกอบไปด้วย 14 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านสายหนึ่งหมู่ที่ 2 บ้านหนองบัวหมู่ที่ 3 บ้านหนองบัวหมู่ที่ 4 บ้านหนองเกตุหมู่ที่ 5 บ้านฝั่งห้วยหมู่ที่ 6 บ้านตลาดหมู่ที่ 7 บ้านดอนยี่พรมหมู่ที่ 8 บ้านห้วยทบหมู่ที่ 9 บ้านหนองจิกหมู่ที่ 10 บ้านหันตะเภาหมู่ที่ 11 บ้านบ่อพันหมู่ที่ 12 บ้านแคใหญ่ หมู่ที่ 13 บ้านเตาปูนหมู่ที่ 14 บ้านอ่างน้ำ

อาชีพของคนในชุมชนตำบลหนองจอกประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับราชการ ค้าขาย และรับจ้าง สำหรับความโดดเด่นและคุณค่าด้านวัฒนธรรมของพื้นที่ย่านตลาดหนองจอก กล่าวคือ

- เป็นพื้นที่ย่านตลาดเก่าที่มีร้านค้าขึ้นชื่อของจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ร้านขนมเปียะ ร้านผัดไทย

- มีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การสร้างทางรถไฟ ประวัติศาสตร์ช่วงสงครามโลกครั้งที่สองและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นด้านการปกครอง

โอกาสในการพัฒนาของพื้นที่นั้น ในภาพรวมคือ

- มีกลุ่มแกนนำของชุมชนที่ต้องการแสดงถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชุมชน และแสดง “ตัวตน” ของตนเองสู่สาธารณชน

- สามารถพัฒนาย่านตลาดเก่าซึ่งมีสถาปัตยกรรม มีร้านค้า มีประวัติศาสตร์ของชุมชนสามารถนำมาเป็นจุดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา ผู้สนใจ และนักท่องเที่ยว

- มีแหล่งบัวหลวงตามธรรมชาติที่มีสวยงาม โดยเป็นความภาคภูมิใจของคนในชุมชน

- มีวัดหนองจอกซึ่งเป็นที่จำพรรษาของเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรีรูปปัจจุบัน คือ พระวชิรธรรมคณี

- อยู่บนเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้ เช่น หาดเจ้าสำราญ หาดปึกเตียน หาดชะอำ แหล่งท่องเที่ยวด้านเกษตรของท่ายาง และเขื่อนแก่งกระจาน ตลอดจนใกล้กับโครงการตามพระราชดำริ เช่น แหลมฝักเปีย ไร่ซ่งห้วมัน

จากข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวจะเห็นว่าที่ตั้งและศักยภาพทางวัฒนธรรมของชุมชนนี้มีเป็นจุดเด่นเห็นได้จากข้อมูลศักยภาพเบื้องต้นในหนังสือ หนองจอก: นำเรื่องราวชุมชนทางรถไฟถึงชายทุ่ง เป็นหนึ่งในการผลิตผลงานวิจัยแบบร่วมมือของสถาบันวิชาการและชุมชนท้องถิ่น ภายใต้องค์ประกอบของระเบียบวิธีทางมานุษยวิทยา นำเสนอข้อมูลภาคสนามจากชุมชนและนำเสนองานชาติพันธุ์วรรณนาในลักษณะเรื่องเล่าของคนในชุมชนเชื่อมโยงอย่างเป็นองค์รวมร่วมกับทัศนะของคนนอก

ผลงานกรอบแนวคิดและทฤษฎีทางมานุษยวิทยา นอกจากนี้ชุมชนและมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรียังร่วมจัด “เปิดบ้านย่านชุมชนเก่าหนองจอก” ทุกปีเพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ซึ่งคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหนองจอก ร่วมกับเทศบาลตำบลหนองจอก หน่วยอนุรักษ์ศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจอก บริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปกรรมท้องถิ่นให้เกิดขึ้นแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป สร้างเครือข่ายบุคลากรในการทำนุบำรุง และอนุรักษ์ศิลปกรรมท้องถิ่นบ้านหนองจอกให้ร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการเปิดบ้านย่านชุมชนเก่าหนองจอก สู่แหล่งท่องเที่ยววิถีไทยพร้อมให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวจากทั่วประเทศ

ดังนั้นการศึกษาด้านศักยภาพของชุมชนหนองจอก และพัฒนาเพื่อเป็นแผนการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอกได้จริง จึงเป็นความจำเป็นและเป็นเวลาที่เหมาะสมในครั้งนี้ ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีดังนี้ งานวิจัยของ วรณวิมล ภูนาศ (2558) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนใน การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเพื่อเสนอแนวทางในการเสริม สร้างศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตลาดน้ำอัมพวา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้งหมด 23 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตสมุทรสงคราม นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอัมพวา กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ เทศบาลตำบลอัมพวา โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่มย่อย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเมือง พบว่า ไม่สามารถดำเนินการจัดการอย่างเป็นระบบและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ อย่างชัดเจนได้ ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และ ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เพื่อตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ พบว่า ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการได้รับประโยชน์ พบว่า ชุมชนไม่มีการรวมตัวกันเพื่อประกอบธุรกิจ ร่วมกัน และส่วนใหญ่ชุมชนจะมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว ผลกระทบเชิงบวกด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ผลกระทบเชิงบวกด้านสังคมส่งผลให้คุณภาพชีวิตของชุมชน ดีขึ้น มีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น ผลกระทบเชิงบวกด้านเศรษฐกิจ พบว่า ชุมชนมีการประกอบอาชีพหลากหลายมากขึ้นและเศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น ผลกระทบเชิงลบด้าน สิ่งแวดล้อม พบว่า ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสีย ทรัพยากรทางธรรมชาติลดน้อยลง ผลกระทบเชิงลบ ด้านเศรษฐกิจ พบว่า สินค้าและบริการ ค่าครองชีพต่างๆ ในชุมชนสูงขึ้น ผลกระทบ

เชิงลบด้านสังคม พบว่า เกิดการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนริมคลองในตลาดน้ำและเกิดปัญหาการขัดผลประโยชน์ของ คนในชุมชน จากการศึกษาทำให้พบผลการวิจัยที่เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในแนวทางการ เสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตลาดน้ำอัมพวา ได้แก่ การรักษา อัตลักษณ์ชุมชน การรักษาสิ่งแวดล้อม การเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ชุมชน การวางแผน การจัดการ ท่องเที่ยวโดยชุมชนในระยะยาว และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชน

ปรัชญากรณ์ ไชยคช และคณะ (2559) ได้ศึกษาหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งด้าน อุดมการณ์ทางการเมืองกับรัฐบาล มาเลเซีย และได้เป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย มีทรัพยากรท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่สำคัญ การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน ศักยภาพการท่องเที่ยว ของชุมชน และจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสำรวจ การสังเกต และการประชุมกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า ผู้คนในชุมชนส่วนหนึ่งเคยเป็นสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา ที่เคยสู้รบกับรัฐบาลมาเลเซีย เนื่องจากมีความขัดแย้งอุดมการณ์ทางการเมือง มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และการบริการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ 7 ประเภท ประกอบด้วย ต้นไม้ใหญ่ สวนป่าพระ พรมาภิไธย น้ำตก พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ ค่ายสู้รบ และรีสอร์ตชุมชน ส่วนโปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน ได้นำเสนอแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ อย่างไรก็ตาม ชุมชนแห่งนี้ ควรได้รับการพัฒนา ปัจจัยพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว เช่น ป้ายชี้ทาง ป้ายสื่อความหมาย ปรับปรุง ถนนเข้าหมู่บ้าน และส่งเสริมให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์มาลายา และด้วย เหตุที่ชุมชนมีทุนต้นเดิมทางด้านเชื้อชาติจีน ที่สามารถใช้ ภาษาจีนกลางในการในการสื่อสาร และด้วย ทำเลที่ตั้งของชุมชนที่ตั้งอยู่ในหุบเขา ทำให้ชุมชนแห่งนี้เป็น สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

การศึกษาตัวชี้วัดการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ของพองจันทร์ หลวงจันทร์ ดวง และคณะ (2561) มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยว ในภาคเหนือตอนบนที่มี ศักยภาพ และความพร้อมในการพัฒนาให้เป็น “แหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน” โดยได้นำตัวชี้วัดของการท่องเที่ยวชุมชนสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นวิธีการสร้างหรือพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยอาศัยข้อกำหนดเชิงทฤษฎีที่ได้สังเคราะห์มาแล้วทั้งหมด 5 องค์ประกอบได้แก่ (1) การจัดการด้าน การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว (2) การจัดการด้าน กิจกรรมการท่องเที่ยว (3) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (4) การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกขั้นพื้นฐาน และศูนย์บริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และ (5) บุคลากร และนักสื่อ ความหมายท้องถิ่น แต่ละองค์ประกอบจะประกอบด้วยตัวชี้วัด รวมทั้ง 28 ตัวชี้วัด นำมา วิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่าง ชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยว 5 ชุมชน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ได้ชุมชนที่มี ศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาเป็น “การท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน” คือ ชุมชนบ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนบ้านสามขา จังหวัดลำปาง ชุมชนดังกล่าวมีศักยภาพ

อย่างชัดเจน ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัด สามารถที่จะใช้เป็นชุมชนตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา และเสริมสร้างชุมชนอื่นๆ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างสรรค์ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

งานวิจัยของ ศิรินันท์ พงษ์นิรันดร และคณะ (2559) เรื่องแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ วิเคราะห์ศักยภาพในการพัฒนางาน ด้านการท่องเที่ยว และเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยว โดยทางการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ลงพื้นที่ สังเกตการณ์ สारวจทรัพยากรท่องเที่ยว สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากตัวแทนกลุ่มตัวอย่างเฉพาะที่ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 16 คน และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ประกอบกับการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสอบถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 300 คน อีกทั้งเพื่อหาข้อมูลด้านพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยว รวมไปถึงความพึงพอใจจากการใช้ บริการด้านการท่องเที่ยวของอำเภอวังน้ำเขียว การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง ลงพื้นที่สังเกตการณ์ สัมภาษณ์ และจัดประชุม และ 2. การวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าร้อยละ และ ค่าเฉลี่ย ผลการวิจัย พบว่า 1) สิ่งดึงดูดใจด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกที่มีให้บริการอยู่เพียงพอและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วและสะดวก เป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ 2) ศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีทรัพยากรท่องเที่ยว 2 ประเภท ได้แก่ ทรัพยากร ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีสิ่งอำนวยความสะดวก คือ ที่พักแรม ร้านอาหาร และธุรกิจนำเที่ยว แต่รถโดยสารมีบริการค่อนข้างน้อย อีกทั้งในขณะนี้พื้นที่มีปัญหาเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินโดยภาคเอกชน แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่กลับมีความพึงพอใจต่อการให้บริการ ด้านทางท่องเที่ยว ในระดับมาก 3) แนวทางการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมมี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรท่องเที่ยวควรออกระเบียบข้อบังคับเพื่อนำการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดระบบคมนาคมและการสัญจรให้ชัดเจนพร้อมกับทำป้ายบอกทางให้ถูกต้องและติดตั้งเป็นระยะ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรจัดให้มีการบริการที่ครอบคลุมและทั่วถึง ด้านความปลอดภัย ควรจัดระบบรักษาความปลอดภัยในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการรองรับของพื้นที่ควรทำการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งเพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการวางแผนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่

โดยภาพรวมแล้วงานวิจัยด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีอย่างต่อเนื่อง หากแต่ควรศึกษาเฉพาะพื้นที่เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพของพื้นที่นั้นๆได้อย่างชัดเจน เมื่อเชื่อมโยงทุกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในพื้นที่ต่างๆจะเห็นว่าส่วนใหญ่จะเป็นกรณีศึกษาด้วยเหตุที่ว่าแต่ละพื้นที่มีความเฉพาะ และเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ตน และวิธีการวิจัยแม้จะมีเชิงปริมาณ แต่การศึกษาด้านศักยภาพควรมีเชิงคุณภาพเพื่อความลึกของ

ข้อมูลที่ศึกษาและประโยชน์ในการนำไปใช้ ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้เน้น และเห็นความสำคัญของการศึกษาศักยภาพของชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนหนองจอก จังหวัดเพชรบุรีนี้มีกระบวนการดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยการสัมภาษณ์ชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก เพื่อเข้าใจถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชน จากนั้นดำเนินการประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก โดยแบบสอบถามถามนักท่องเที่ยว และชุมชนหนองจอก จากนั้นดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ของชุมชนหนองจอกสู่การปฏิบัติจริงได้ อีกทั้งเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนได้ต่อไป ในบทนี้เป็นข้อมูลระเบียบวิธีวิจัยเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลโดยการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย คือ

- เพื่อศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
- เพื่อประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
- เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีสู่การปฏิบัติจริง

ในบทนี้เป็นข้อมูลระเบียบวิธีวิจัยซึ่งเพื่อความชัดเจน จึงอธิบายแต่ละขั้นตอนการวิจัยตามหัวข้อสำคัญดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 3.3 การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มประชากรในพื้นที่ กลุ่มภาครัฐและนักวิชาการ และกลุ่มภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ได้แก่ กลุ่มประชากรในพื้นที่ ตำบลหนองจอก และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยว ตำบลหนองจอก อำเภอท่าเสา จังหวัดเพชรบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย 2 กลุ่ม

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 10 คน กลุ่มประชากรในพื้นที่ จำนวน 10 คน กลุ่มภาครัฐและนักวิชาการ จำนวน 10 คน กลุ่มภาคเอกชน จำนวน 10 คน รวมจำนวน 40 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 40 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ได้แก่ กลุ่มประชากรในพื้นที่ โดยใช้สูตรการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน (เนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในชุมชนในช่วงเวลาที่ดำเนินการวิจัยมีจำนวนไม่มากนัก) รวม 450 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญโดยในการเก็บตัวอย่างกลุ่มประชากรในพื้นที่คำนวณจากสูตรนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตร } n &= \frac{N}{1+Nd^2} \\ &= \frac{2,769}{1+2,769 (0.15)^2} \\ &= 349.51 \end{aligned}$$

เมื่อ n = ขนาดของหน่วยตัวอย่างกลุ่มเป้าหมาย

N = ประชากรทั้งหมด

D = ระดับความมีนัยสำคัญ

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้ขนาดที่เหมาะสมแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนของชุมชนหนองจอก

ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง(คน)
ชุมชนหนองจอก	2,769 คน	$\frac{2,769}{1+ 2,769 (0.15)^2}$ $= 349.51$

3.2 การสร้างเครื่องมือในการทำวิจัย

การสร้างเครื่องมือการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หลักทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน มากำหนดแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และเพื่อความเชื่อมั่นได้ดำเนินการเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษาและรูปแบบของแบบสอบถาม พร้อมแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ก่อนนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปดำเนินการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการวิจัยแบบผสม ซึ่งเป็นการใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ ผสมผสานกับข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data)

เครื่องมือที่ใช้ในการหาข้อมูลเชิงปริมาณ คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างเพื่อใช้สอบถามประชากรในชุมชนหนองจอก แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อาชีพ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน โดยใช้คำถามเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นต่อศักยภาพชุมชนของหนองจอก อำเภอท่าช้าง จังหวัดเพชรบุรี แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

- 1.ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว
- 2.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
- 3.ด้านความสามารถในการเข้าถึง
- 4.ด้านกิจกรรม
- 5.ด้านที่พัก
- 6.ด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยว
- 7.ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

(ปรับจาก กนกรัตน์ ดวงพิกุล และ จารุพันธ์ เมธะพันธุ์, 2561)

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) โดยผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการประเมินการให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	5	คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	4	คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	3	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	2	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	1	คะแนน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการศึกษาศักยภาพจุดแข็ง จุดด้อย โอกาส อุปสรรค (Opened – Ended) แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

- 1.ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว
- 2.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
- 3.ด้านความสามารถในการเข้าถึง
- 4.ด้านกิจกรรม
- 5.ด้านที่พัก
- 6.ด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยว
- 7.ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

หลังจากการเก็บแบบสอบถามและสัมภาษณ์แล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการfocus group กลุ่มชุมชนและผู้นำของชุมชนหนองจอก จำนวน 30 คน โดยให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้คัดเลือกกลุ่มที่จะเข้า focus group ให้เพื่อดำเนินการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และแผนพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน

3.3. การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

จากแบบสอบถามที่ลงใช้เก็บข้อมูลในพื้นที่ชุมชนหนองจอก ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบด้วยกันทั้งหมด 5 ท่าน ได้แก่ หน่วยงานภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนชุมชน นักท่องเที่ยวและนักวิชาการ ซึ่งใช้สูตรการคำนวณค่า IOC คือ

ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (IOC)

ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC)เป็นการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์มีสูตรการคำนวณ ดังนี้

สูตรการคำนวณความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับแบบทดสอบ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงตัดทิ้ง หรือปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

โดยเมื่อดำเนินการตรวจสอบค่า IOC ที่ได้คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ สรุปออกมาว่าข้อคำถามไว้ใช้ได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 ผลการทดสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (IOC) เพื่อหาความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

รายการขอความคิดเห็นเพื่อสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก							
1.1. จุดแข็ง	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
1.2. จุดอ่อน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
1.3. โอกาส	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้
1.4. อุปสรรค	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2 .ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก							
2.1. จุดแข็ง	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
2.2. จุดอ่อน	+1	0	+1	+1	0	0.6	ใช้ได้
2.3. โอกาส	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้
2.4. อุปสรรค	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้
3. ด้านความสามารถในการเข้าถึง							
3.1. จุดแข็ง	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.2. จุดอ่อน	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้
3.3. โอกาส	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.4. อุปสรรค	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้

รายการขอความคิดเห็น	ประมาณค่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
4. ด้านกิจกรรม							
4.1. จุดแข็ง	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
4.2. จุดอ่อน	+1	0	+1	+1	0	0.6	ใช้ได้
4.3.โอกาส	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.4. อุปสรรค	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้
5. ด้านที่พัก							
1.1. จุดแข็ง	+1	0	0	+1	-1	0.2	ปรับปรุง
1.2.จุดอ่อน	+1	0	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
1.3.โอกาส	+1	0	0	+1	0	0.4	ปรับปรุง
1.4. อุปสรรค	+1	0	0	+1	0	0.4	ปรับปรุง
6. ด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยว							
2.1. จุดแข็ง	+1	+1	0	+1	0	0.6	ใช้ได้
2.2.จุดอ่อน	+1	+1	0	+1	0	0.6	ใช้ได้
2.3.โอกาส	+1	+1	0	+1	0	0.6	ใช้ได้
2.4. อุปสรรค	+1	+1	0	+1	0	0.6	ใช้ได้
7. ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว							
3.1. จุดแข็ง	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
3.2. จุดอ่อน	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้
3.3.โอกาส	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.4. อุปสรรค	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้

$$\text{ค่า IOC} = \frac{21}{28} = 0.75$$

ตารางที่ 3.3 ผลการทดสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (IOC) เพื่อหาความสอดคล้องของ
วัตถุประสงค์และเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

ข้อ ที่	ปัจจัยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน หนองจอก	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC*	ผลการ ประเมิน
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ								
1	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลต่างๆ ในชุมชนเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
2	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และนำเสนอปัญหา	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
3	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือคัดเลือกกิจกรรมที่พัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
4	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนหรือแผนงานการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
5	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาหรือจัดกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน								
6	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
7	ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการในการดำเนินกิจกรรม	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
8	ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
9	ท่านมีส่วนร่วมในการเชิญชวนให้คนในชุมชนเข้าร่วมปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
10	ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มงานต่างๆในชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
ด้านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์								
11	ท่านมีความยินดีและภาคภูมิใจเมื่อโครงการต่างๆทำให้เกิดประโยชน์	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
12	ท่านมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น	0	1	1	1	0	0.6	ใช้ได้
13	ท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
14	ท่านเห็นว่าชุมชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
15	ท่านเห็นว่าสามารถแก้ไขปัญหาชุมชนได้อย่างยั่งยืน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้

ข้อ ที่	ปัจจัยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน หนองจอก	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC*	ผลการ ประเมิน
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล								
16	ท่านมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือเพื่อเตรียมการประเมินผล	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
17	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามดูผลงานและสภาพปัญหา อุปสรรค	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
18	ท่านมีส่วนร่วมในการเสวนาและแสดงความคิดเห็นของประชาชน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
19	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการวางแผน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
20	ท่านมีส่วนร่วมในการขอความร่วมมือให้องค์กรอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว								
21	ทรัพยากรในชุมชนหนองจอกมีความสมบูรณ์	1	1	1	1	0	0.8	
22	แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอกมีความหลากหลายและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
23	ชุมชนหนองจอกมีทัศนียภาพที่สวยงามและมีเอกลักษณ์เฉพาะตน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
24	ชุมชนหนองจอกมีการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดี	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง								
25	สามารถเข้าถึงชุมชนได้ด้วยยานพาหนะทุกรูปแบบ	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
26	ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
27	ความปลอดภัยในการเดินทาง	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
28	คุณภาพความสมบูรณ์ของถนน	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
29	ด้านสาธารณูปโภคที่เพียงพอ	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
30	มีร้านอาหารที่ขึ้นชื่อและโดดเด่น	0	1	1	1	0	0.6	ใช้ได้
31	ชุมชนหนองจอกมีสถานที่พัก โรงแรม รีสอร์ท หรือโฮมสเตย์รองรับนักท่องเที่ยว	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
32	ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวเว็บไซต์ โบว์ชัวร์ คู่มือนักท่องเที่ยวมีคุณภาพดี	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
33	คลินิกบริการด้านสุขภาพ นวดแผนไทย	1	1	1	1	0	0.8	ใช้ได้
34	ศูนย์การค้าศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP ร้านขายของที่ระลึก	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
35	ปั้มน้ำมัน LPG NGV ตู้ ATM ห้องสุขา ไปรษณีย์	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
ด้านกิจกรรม (อยู่ในระหว่างการดำเนินการ)								
36	นักท่องเที่ยวมีการทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้

ข้อ ที่	ปัจจัยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน หนองจอก	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC*	ผลการ ประเมิน
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
37	ชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
ด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยว								
38	ชุมชนหนองจอกได้รับการสนับสนุนจากองค์กร ภายนอก	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
39	ผู้นำชุมชนหนองจอกมีการจัดหาแนวทางเพื่อ เพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้าน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
40	ชาวบ้านชุมชนหนองจอกมีส่วนร่วมในการ พัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
41	ชาวบ้านชุมชนหนองจอกเห็นความสำคัญและ ตระหนักต่อคุณค่าของการท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
42	ชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อนักท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว								
43	มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ดี	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
44	ชุมชนหนองจอกมีภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ดี	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
ท่านคิดว่าภูมิปัญญาชาวบ้านของชุมชนหนองจอกที่เป็นเอกลักษณ์ต่อไปนี้ เป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยว เดินทางมาเที่ยวชุมชนหนองจอกมากน้อยเพียงใด								
45	ภูมิปัญญาบัวหลวงราชินี เช่น สุปุบัวหลวง น้ำรากบัว ขนมเป็ยะเม็ดบัวหลวง	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
46	ภูมิปัญญาการจักสาน เช่น แข่งหาบ แข่งปลาตุต ระกร้าจักสาน กระเป๋าจักสาน เป็นต้น	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
47	ภูมิปัญญาการทำขนมพูนไพโรรม	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
48	ภูมิปัญญาการแกะสลักลูกมะพร้าวเป็นรูปสัตว์ต่างๆ	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
ท่านคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติอะไรที่สามารถผลิตเป็นภูมิปัญญาของชุมชนได้ตามลำดับ								
49	ใบมะพร้าว	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
50	ใบตาล	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
51	ลูกตาล	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
52	ไร่จุ่น	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
53	บัวหลวงราชินี	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
ท่านคิดว่าสถานที่กำเนิดภูมิปัญญา ประเพณีของชุมชนหนองจอกใด ที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้								
54	บ้านขนมเป็ยะ	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
55	บ้านขนมขี้หนู	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
56	บ้านตีมิด	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
57	บ้านจักสาน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
58	บ้านทำผ้าบาติก	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
59	บ้านเก่า	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
60	ผัดไทย	0	1	1	1	0	0.6	ใช้ได้
61	บึงบัวหลวงราชินี	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้

ข้อ ที่	ปัจจัยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน หนองจอก	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC*	ผลการ ประเมิน
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
62	ศาลเจ้าปูนถ้ำก่ง	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
63	สถานีรถไฟหนองจอก	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
64	วัดหนองจอก	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
65	ประเพณีแข่งขันเรือยาว	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
66	ประเพณีงานปีผีמד	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ช่วงเวลาการเก็บรวบรวมคือ เดือนพฤศจิกายน 2561 – เมษายน 2562

3.4.1. ในการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 10 คน กลุ่มประชากรในพื้นที่ จำนวน 10 คน กลุ่มภาครัฐและนักวิชาการ จำนวน 10 คน กลุ่มภาคเอกชน จำนวน 10 คน รวมจำนวน 40 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงรวมจำนวน 40 คนและใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อหาข้อมูลด้านศักยภาพทางการท่องเที่ยวของตำบลหนองจอก

3.4.2. ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามผู้วิจัยได้ชี้แจงในการกรอกแบบสอบถาม และแจกแบบสอบถามแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ภายในชุมชนหนองจอกรวมจำนวน 450 ชุด ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้จำนวน 450 ฉบับ คิดเป็น 100% โดยส่งและรับคืนด้วยตนเอง และเมื่อตรวจสอบสามารถนำมาวิเคราะห์ผลได้จำนวน 438 ชุด

3.4.3. หลังจากได้ข้อมูลเบื้องต้นมาทั้งทางวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยวิธี Content Analysis และวิธีจากการเก็บแบบสอบถามด้วยโปรแกรมวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถาม

3.4.6. จากการได้ข้อมูลผลการวิจัยเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูล และต่อยอดผลการวิจัยด้วยการจัด focus group เพื่อแจ้งผลการวิจัย และให้ชุมชนพิจารณาร่วมกัน และนำสู่การร่วมคิดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

3.4.5. สรุปและอภิปรายผลการศึกษา โดยนำเสนอและเผยแพร่ผลการศึกษา

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และ Focus Group นั้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการ Content Analysis

1. วิเคราะห์ความคิดเห็นของ จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรค โอกาสของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก อำเภอท่าเสา จังหวัดเพชรบุรี

2. วิเคราะห์เพื่อพัฒนาแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนในการคิดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และแผนปฏิบัติการทางการท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จะหาค่าร้อยละ

2.แบบสอบถามความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาทั้ง 7 ด้าน 1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 3) ด้านความสามารถในการเข้าถึง 4) ด้านกิจกรรม 5) ด้านที่พัก 6) ด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยว 7) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยประมวลผลด้วยโปรแกรมด้วยสถิติสำหรับวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS For Window) โดยเสนอข้อมูลดังต่อไปนี้

1.สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยวิเคราะห์ข้อมูลและลักษณะทั่วไปของประชากรที่ศึกษา โดยใช้สูตร

$$\% = \frac{F \times 100}{n}$$

เมื่อ % แทน ค่าร้อยละ

F แทน ความถี่หรือจำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถามข้อนั้น

n แทน จำนวนตัวอย่างทั้งหมด หรือจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามนั้นทั้งหมด

1.2 การหาค่าเฉลี่ย(Mean) เพื่อหาค่าเฉลี่ยของประชากรทั้งหมดโดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทนค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทนผลรวมทั้งหมดของความถี่ คูณ คะแนน

n แทนผลรวมทั้งหมดของความถี่ซึ่งมีค่าเท่ากับจำนวนข้อมูลทั้งหมด

สำหรับงานวิจัยนี้มีการวิเคราะห์เชิงปริมาณผนวกกับเชิงคุณภาพจากคำถามในแบบสอบถามทั้งคำถามปลายปิด และจากคำถามปลายเปิดโดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และจากการกำหนดหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนสามารถแปลค่าคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ค่าทางสถิติ ด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) เพื่อกำหนดช่วงในการวัดของระดับคะแนน โดยใช้สูตรในการคำนวณได้ค่าเฉลี่ยช่วงในการวัดระดับคะแนน = 0.80

ดังนั้นผลที่ได้จากการคำนวณค่าเฉลี่ยช่วงในการวัดระดับคะแนนเท่ากับ 0.80 ($\bar{X} = 0.80$) เพื่อนำมาจำแนกช่วงย่อยที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล ซึ่งสามารถแบ่งระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับ โดยได้มีการกำหนดช่วงของการวัดระดับความคิดเห็น คือ

ระดับ 1	คะแนนตั้งแต่ 1.00 – 1.80	หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างมาก
ระดับ 2	คะแนนตั้งแต่ 1.81 – 2.60	หมายถึง ไม่เห็นด้วย
ระดับ 3	คะแนนตั้งแต่ 2.61 – 3.40	หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
ระดับ 4	คะแนนตั้งแต่ 3.41 – 4.20	หมายถึง เห็นด้วยมาก
ระดับ 5	คะแนนตั้งแต่ 4.21 – 5.00	หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) ใช้เพื่อแสดงการกระจายข้อมูลโดยสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N}}$$

S.D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

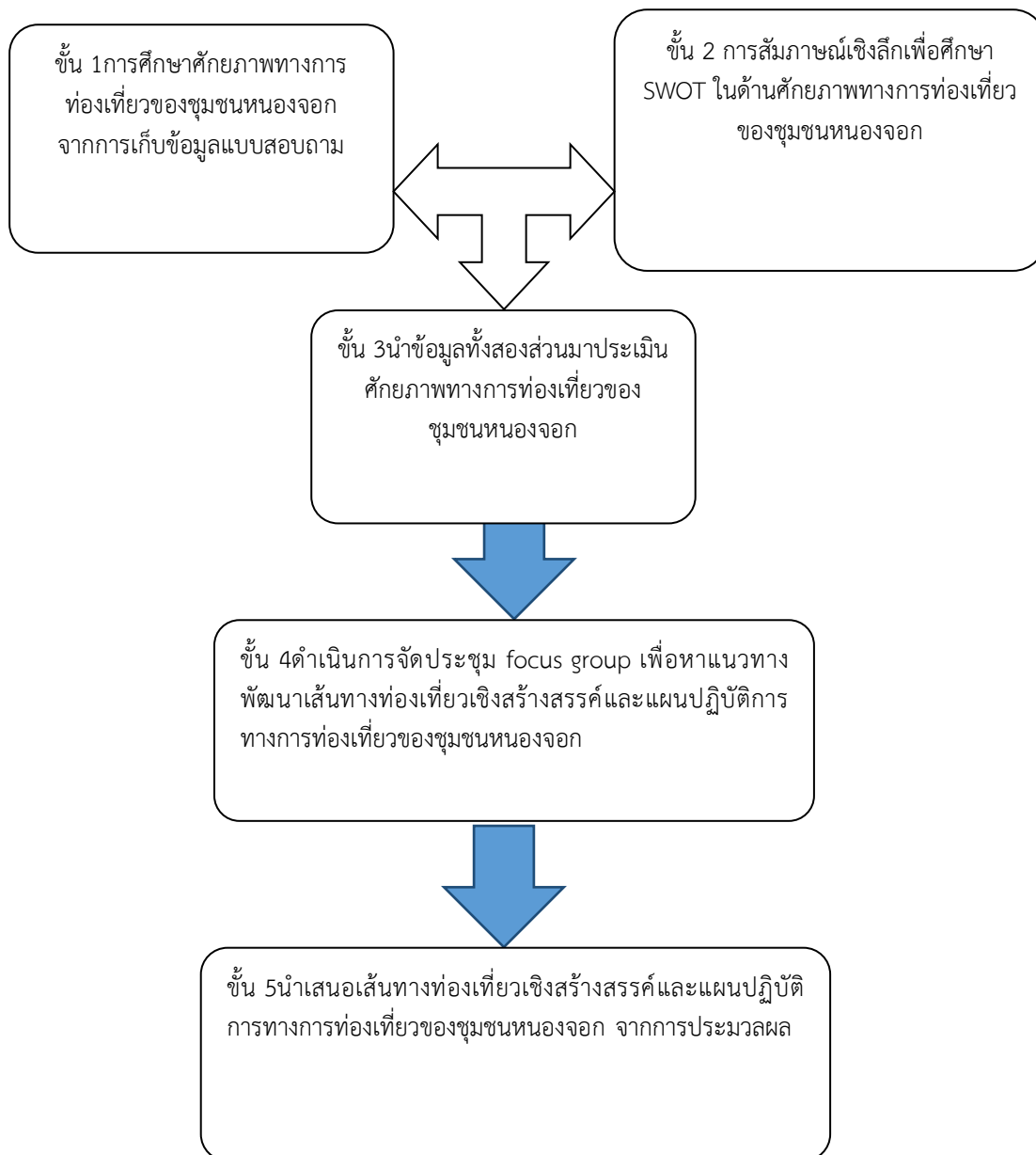
X_1 คือ ข้อมูล ($i = 1, 2, 3 \dots N$)

\bar{X} คือ มัชฌิมเลขคณิต

N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. นอกจากนี้ การประมวลผลใจความหลักจากคำตอบ (Content analysis) นั้น จะสามารถนำมาประมวลวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อย อุปสรรค โอกาสของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก อำเภอนาทายาง จังหวัดเพชรบุรี และวิเคราะห์เพื่อพัฒนาแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนในการคิดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และแผนปฏิบัติการทางการท่องเที่ยวชุมชนหนองจอกได้

ขั้นตอนการดำเนินการศึกษาวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในส่วนของบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 4.1 เพื่อศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่ามาย จังหวัดเพชรบุรี
- 4.2 เพื่อประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่ามาย จังหวัดเพชรบุรี
- 4.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่ามาย จังหวัดเพชรบุรีสู่การปฏิบัติจริง

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ามาย จังหวัดเพชรบุรีของคนในชุมชน เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ามาย จังหวัดเพชรบุรี โดยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistic Package for the Social Science)ตามหลักสถิติที่เป็นที่ยอมรับสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณและการวิเคราะห์ Content Analysis สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาอธิบายและสรุปถึงแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ามาย จังหวัดเพชรบุรี ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการสัมภาษณ์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก อำเภอท่ามาย จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์คำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

1. ความคิดเห็น จุดแข็ง จุดด้อย โอกาส อุปสรรค ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก อำเภอท่ามาย จังหวัดเพชรบุรีจากนักท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก อำเภอท่ามาย จังหวัดเพชรบุรี จากแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด 7 ด้านจำนวน 10 คน พบว่า

1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือมีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองจอกมีทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์ มีความเป็นชุมชนเก่าที่ยังคงหลงเหลือไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ แต่ในด้านจุดอ่อนนั้นยังขาดความสามัคคีกันคนในชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ขาดการประชาสัมพันธ์ความคึกคักเริ่มน้อยลงคนในชุมชนบางส่วนนั้นปิดกั้นการ

2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนหนองจอกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองจอกสามารถเข้าถึงได้ด้วยยานพาหนะทุกรูปแบบ มีร้านอาหารรองรับนักท่องเที่ยวแต่ยังไม่ค่อยโด่งดังและเป็นที่ยอมรับของคนในหมู่มาก ในเรื่องของจุดอ่อนคือสภาพบ้านเรือน อาคารทรุดโทรมตามกาลเวลาและไม่ได้รับการฟื้นฟูใหม่ ในด้านโอกาสชาวบ้านให้ความร่วมมือในการพัฒนาต่อยอด ในด้านอุปสรรคคือเรื่องงบประมาณในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก

3) ด้านความสามารถในการเข้าถึงชุมชนหนองจอกมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือสามารถเข้าถึงชุมชนได้ด้วยยานพาหนะทุกรูปแบบมีป้ายบอกทางที่ชัดเจนเดินทางสะดวก จุดอ่อนคือเส้นทางเปลี่ยว ถนนเล็ก ด้านโอกาสคือ หัวหน้าชุมชนไม่ปล่อยหรือละเลยในการพัฒนา ด้านอุปสรรคคือ ป้ายบอกทางน้อย เส้นทางมาชุมชนยังแคบ

4) ด้านกิจกรรมในการรองรับนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือมีความน่าสนใจ เช่น มีการเปิดให้ดูวิถีชีวิตการทำขนมเปียะหนองจอก การทำน้ำรากบัว จุดอ่อนคือ ไม่ค่อยมีกิจกรรมให้ทำ โอกาสคือ ควรจะมีการทำกิจกรรมร่วมกันชุมชน อุปสรรคคือ งบประมาณในการจัดกิจกรรม

5) ด้านสถานที่พักในหนองจอกมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งไม่มี จุดอ่อนคือ ผู้คนไม่รู้จัก ไม่ค่อยมีที่พักรองรับ มีจำนวนที่พักที่น้อยเกินไป โอกาสคือ น่าจะมีที่พักให้มากกว่านี้และควรมีการประชาสัมพันธ์มากกว่านี้ อุปสรรคคืองบประมาณในการสร้างที่พัก

6) ด้านทรัพยากรบุคคลมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือชุมชนน่ารัก มีความเอื้อเฟื้อ จุดอ่อนคือ ชาวบ้านไม่ให้ความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมือ ด้านโอกาสไม่มี ด้านอุปสรรคคือ ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ

7) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือ มีหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเข้ามาสนับสนุนและให้ความร่วมมือ ด้านจุดอ่อนคือ ขาดการพัฒนา ด้านโอกาสคือ ควรหาผู้เชี่ยวชาญในการนำเที่ยวในชุมชน

2. ความคิดเห็น จุดแข็ง จุดด้อย โอกาส อุปสรรค ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

หนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีจากหน่วยงานภาคเอกชน

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาคเอกชนเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี จากแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด 7 ด้านจำนวน 10 คน พบว่า

1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือมีทรัพยากรที่น่าสนใจ บ้านเรือนเก่าแก่มีความเป็นมา มีวิถีชีวิตที่ดั้งเดิม ด้านจุดอ่อนคือ ขาดการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ด้านโอกาสคือ มีหลายหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนาและสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีได้ ด้านอุปสรรคคือ ชาวบ้านในชุมชนยังขาดความรู้ทางด้านการท่องเที่ยวและคนในชุมชนขาดความสามัคคีกัน

2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนหนองจอกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่า จุดแข็งคือ มีร้านอาหารพื้นบ้านที่เปิดขายกันเอง จุดอ่อนคือ สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ ยังขาดร้านขายของที่ระลึก ด้านโอกาสคือ อาจจะมีการพัฒนา ด้านอุปสรรคไม่มี

3) ด้านความสามารถในการเข้าถึงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือ สามารถเข้าออกได้หลายเส้นทาง ด้านจุดอ่อนคือ จอดรถไม่ได้ บ้านคนหนาแน่นไม่มีรถสาธารณะด้านโอกาสคือ สามารถปรับปรุงต่อได้ ด้านอุปสรรคไม่มี

4) ด้านกิจกรรมในการรองรับนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่ายังไม่มีกิจกรรมให้เข้าร่วม

5) ด้านสถานที่พักผ่อนจอกมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ด้านจุดแข็งคือ บ้านเรือนมีความเก่าแก่ โบราณ สมควรแก่การศึกษาประวัติความเป็นมา ด้านจุดอ่อนคือมีที่พักน้อย ด้านโอกาสคือ สามารถพัฒนาได้โดยการเปิดให้นายทุนมาลงทุน ด้านอุปสรรคคือชาวบ้านในชุมชนยังไม่เข้าใจการดำเนินงาน

6) ด้านทรัพยากรบุคคล มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ด้านจุดแข็งไม่มี ด้านจุดอ่อนไม่มี ด้านโอกาสควรหาผู้เชี่ยวชาญมาช่วยในการเพิ่มโอกาสของชุมชน ด้านอุปสรรคไม่มี

7) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ด้านจุดแข็งคือมีคนดูแลคอยเอาใจใส่ให้คำแนะนำ ด้านจุดอ่อนคืองบประมาณไม่เพียงพอ ด้านโอกาสคือ มีโอกาสที่จะพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ด้านอุปสรรคไม่มี

3. ความคิดเห็น จุดแข็ง จุดด้อย โอกาส อุปสรรค ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีจากชาวบ้านในชุมชน

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี จากแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด 7 ด้านจำนวน 10 คน พบว่า

1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือเป็นชุมชนเก่า วัด สถานที่รถไฟที่มีประวัติความเป็นมา มีทรัพยากรธรรมชาติค่อนข้างสมบูรณ์ ด้านจุดอ่อนคือ ยังไม่เป็นที่ต้องการ คนยังไม่รู้จัก ยังขาดการดูแล ด้านโอกาสคือ มีโอกาสพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านอุปสรรคคือ ผู้คนในชุมชนยังไม่ให้ความร่วมมือและเล็งเห็นปัญหาและความสำคัญ

2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนหนองจอก จุดแข็ง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่า คือ มีร้านกาแฟมีชื่อเสียงเลื่องลือความอร่อยด้วยฝีมือการชงที่ยาวนาน จุดอ่อนคือ ร้านอาหารน้อย ห้องน้ำสาธารณะน้อย ที่จอดรถน้อย ถนนทางเข้าแคบ ด้านโอกาสคือ เปิดแหล่งท่องเที่ยวชุมชน การสร้างห้องน้ำสาธารณะเพื่อรองรับผู้คนและนักท่องเที่ยว ควรมีจุดบริการนักท่องเที่ยว ชาวบ้านควรศึกษาความรู้เกี่ยวกับการให้คำแนะนำนักท่องเที่ยว ด้านอุปสรรคคือ ชุมชนเงียบเหงา ยังไม่ครึกครื้น

3) ด้านความสามารถในการเข้าถึงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ด้านจุดแข็งคือสามารถเข้าถึงชุมชนได้ทุกรูปแบบ ด้านจุดอ่อนคือ ไม่มีที่จอดรถเพียงพอ หารที่จอดรถยาก เปลี่ยนป้ายยังน้อย ไม่ชัดเจน ด้านโอกาสไม่มี ด้านอุปสรรคไม่มี

4) ด้านกิจกรรมในการรองรับนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่าจุดแข็งคือ มีกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่นการทำขนมเปี๊ยะ การทำน้ำรากบัว มีการพาเดินชมชุมชน ด้านจุดอ่อนคือผู้คนและนักท่องเที่ยวยังไม่รู้จัก ด้านโอกาสคือ ควรหากิจกรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อให้มีส่วนร่วม ด้านอุปสรรคคือ ไม่สามารถพานักท่องเที่ยวเดินชมชุมชนได้ เพราะชาวบ้านในพื้นที่บางส่วนยังไม่ให้ความร่วมมือ

5) ด้านสถานที่พักผ่อนจอกมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ด้านจุดแข็งคือ มีเรือนธารารีสอร์ท ด้านจุดอ่อนคือยังไม่เป็นที่รู้จัก ยังขาดการประชาสัมพันธ์ ด้านโอกาสคือ หากมีการประชาสัมพันธ์อาจมีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการมากขึ้น ด้านอุปสรรคไม่มี

6) ด้านทรัพยากรบุคคลมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ด้านจุดแข็งคือมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุน ด้านจุดอ่อนคือ ผู้คนในชุมชนยังไม่ให้ความร่วมมือ ด้านโอกาสคือ ได้รับโอกาสจากภาครัฐและสามารถเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้ ด้านอุปสรรคคือ ยังไม่มีงบประมาณ

7) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ด้านจุดแข็งคือ มีโครงการส่งเสริมอยู่เสมอเป็นชุมชนที่มีความสมบูรณ์ในทุกๆด้าน สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ด้านจุดอ่อนคือ ชุมชนยังไม่มีทำให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง ด้านโอกาสคือ หากมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการส่งเสริมก็อาจมีคนรู้จักมากยิ่งขึ้นและชาวบ้านอาจมีรายได้จากการเปิดชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว ด้านอุปสรรคยังไม่มี

4. ความคิดเห็น จุดแข็ง จุดด้อย โอกาส อุปสรรค ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีจากชาวบ้านในหน่วยงานภาครัฐ

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี จากแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด 7 ด้าน จำนวน 10 คน พบว่า

1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ด้านจุดแข็งคือการเดินทางโดยรถไฟที่มีประวัติยาวนาน ด้านจุดอ่อนคือ คนในชุมชนไม่ค่อยรู้ถึงประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติไม่ค่อยให้ความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชน ด้านโอกาสคือ มีการประชาสัมพันธ์ชุมชน ด้านอุปสรรคคืองบประมาณ

2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนหนองจอกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่าด้านจุดแข็งคือผู้คนในชุมชนอภัยาศัยไมตรี ขนมนมีเอกลักษณ์และมีชื่อเสียง ด้านจุดอ่อนคือ ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดห้องน้ำสาธารณะ สภาพชุมชนชำรุดทรุดโทรม ร้านบางร้านปิดกิจการ ด้านโอกาสคือ ขาดประสบการณ์ในการแนะนำการโฆษณา ขาดการประชาสัมพันธ์ประสานงาน ด้านอุปสรรคคืองบประมาณไม่เพียงพอ ขาดผู้ดำเนินการที่แข็งแกร่งครั้ง

3) ด้านความสามารถในการเข้าถึงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ด้านจุดแข็งคือความชัดเจนของป้ายบอกทาง ความปลอดภัยในการขับเคลื่อน ผู้นำชุมชนแนะนำเส้นทางเดินทาง ด้าน

จุดอ่อนคือ ยังไม่มีสถานที่ดึงดูดที่เด่นชัดมากนัก ด้านโอกาสคือ มีหน่วยงานช่วยด้านประชาสัมพันธ์ มีเส้นทางคมนาคมเข้าถึงของชุมชนได้ ด้านอุปสรรคคือ งบประมาณในการดำเนินงาน

4) ด้านกิจกรรมในการรองรับนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ด้านจุดแข็งคือผู้นำชุมชนร่วมประสานงานกับนักท่องเที่ยว การเสริมสร้างความรู้ความสามารถในแหล่งเรียนรู้มีสถานที่ที่เป็นแหล่งวัฒนธรรมที่สวยงาม ด้านจุดอ่อน ขาดการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านโอกาสคือ ขาดประสบการณ์เพื่อที่จะมาประชาสัมพันธ์ ด้านอุปสรรคคือ งบประมาณไม่เพียงพอ

5) ด้านสถานที่พักผ่อนหย่อนใจมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ด้านจุดแข็งคือ ผู้นำชุมชนหนองจอกมีการจัดหาแนวทางเพื่อพัฒนารายได้ด้านนี้ ด้านจุดอ่อนคือ ชุมชนมีความห่างไกลสถานที่ท่องเที่ยวไกลจากตัวเมือง ที่พักไม่เพียงพอ ด้านโอกาสคือ การประชาสัมพันธ์ มีการโฆษณาเปิดชุมชนเพื่อหารายได้เพื่อสร้างอาชีพ ด้านอุปสรรคคือ งบประมาณไม่เพียงพอ

6) ด้านทรัพยากรบุคคลมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ด้านจุดแข็งคือ ชุมชนชาวบ้าน หน่วยงานราชการมีเข้ามาช่วยสนับสนุน ด้านจุดอ่อนคือ ขาดประสบการณ์ในการพัฒนาการดูแลรักษา การประชาสัมพันธ์ ด้านโอกาสคือ ควรมีการจัดกิจกรรมให้ชาวบ้านเข้าร่วม ด้านอุปสรรคคือ งบประมาณไม่เพียงพอ

7) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ด้านจุดแข็งคือ การประชาสัมพันธ์ระดับหลวงราชินี ด้านจุดอ่อนคือ ระดับหลวงราชินีลดน้อยลง ด้านโอกาสคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ในหลายๆช่องทางให้ทั่วถึง หาผู้เชี่ยวชาญหรือมีไกด์เข้ามานำทางหรือให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ด้านอุปสรรคคือ ขาดผู้ประสานงาน

สรุปผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ 4 ภาคที่เกี่ยวข้องจากการสัมภาษณ์ได้แก่นักท่องเที่ยว ชาวบ้านในชุมชน หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนพบว่าในมุมมองของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือจะมองเห็นโอกาสและการพัฒนาศักยภาพในทุกๆด้านว่าสามารถพัฒนาไปเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้เพราะมีความสมบูรณ์ทั้งในด้านทรัพยากรบุคคลคือผู้คนในชุมชนมีอัธยาศัยไมตรี ชนมมีเอกลักษณ์ชื่อเสียง และด้านทรัพยากรในชุมชนที่มีศักยภาพต่อการเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยิ่งหากมีการบริหารจัดการที่ดีและเหมาะสมกับทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่จะสามารถพัฒนาต่อยอดได้ดี ในขณะที่มุมมองของนักท่องเที่ยวและชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่นั้นมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าชุมชนหนองจอกนั้นยังขาดในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ด้านสาธารณูปโภค ห้องน้ำ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก และที่พัก และยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากนัก และในเรื่องการจัดการจะเห็นได้ชัดว่าชาวบ้านในชุมชนยังขาดความตระหนัก ให้ความร่วมมือน้อยและยังไม่มีการให้ความร่วมมืออย่างจริงจังขาดความรู้ทางด้านการท่องเที่ยว

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 – ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก

กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับการศึกษาคั้งนี้ เป็นกลุ่มคนในชุมชนหนองจอก อำเภอกำแพง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 438 คน โดยได้คัดเลือกข้อมูลจากแบบสอบถามมาใช้เฉพาะที่มีความสมบูรณ์ของข้อมูลที่สามารถใช้เป็นข้อมูลตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 438 ฉบับ จากแบบสอบถามที่แจกจ่ายทั้งหมดจำนวน 450 ฉบับ จากนั้นจึงได้นำข้อมูลที่สมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	174	39.70
- หญิง	264	60.30
รวม	438	100
อายุ		
- 17-24 ปี	77	17.60
- 25-34 ปี	107	24.40
- 35-44 ปี	97	22.10
- 45-54 ปี	71	16.20
- 55-64 ปี	64	14.60
- 65 ปีขึ้นไป	22	5.00
รวม	438	100
สถานภาพ		
- หม้ายหย่าร้าง	22	5.00
- โสด	164	37.40
- สมรส	252	57.50
รวม	438	100
ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษา	85	19.40
- มัธยมศึกษาตอนต้น	76	17.40
- มัธยมศึกษาตอนปลาย /ปวช.	128	29.20
	60	13.70

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- อนุปริญญา/ปวส.	87	19.90
- ปริญญาตรี	2	0.50
- ปริญญาโท/ปริญญาเอก		
รวม	438	100
อาชีพ		
- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	32	7.30
- เกษตรกร	38	8.70
- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	41	9.40
- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	44	10.00
- นักเรียน/นักศึกษา	71	16.20
- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	102	23.30
- รับจ้างทั่วไป	110	25.10
รวม	438	100
รายได้ต่อเดือน		
- ต่ำกว่า 5,000 บาท	70	16.00
- 5,001-10,000 บาท	118	26.90
- 10,001-15,000 บาท	147	33.60
- 15,001-20,000 บาท	49	11.20
- 20,001-25,000 บาท	35	8.00
- 25,000 บาทขึ้นไป	19	4.30
รวม	438	100

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามประกอบไปด้วยเพศชายและเพศหญิง จำนวน 438 คน สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

เพศ กลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอกที่ตอบแบบสอบถามมีทั้งเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่แตกต่างกัน โดยพบว่าเป็นเพศหญิงจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 60.30 เพศชายจำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 39.70 แสดงให้เห็นว่าเพศหญิงมีสัดส่วนในการตอบแบบสอบถามมากกว่าเพศชาย

อายุ เมื่อจำแนกตามช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอกพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 25 – 34 ปี (ร้อยละ 24.40) มากที่สุดจำนวน 107 คน รองลงมาเป็นอายุ 35 – 44 ปี (ร้อยละ 22.10) จำนวน 97 คน อายุ 17 – 24 ปี (ร้อยละ 17.60) จำนวน 77 คน อายุ 45 – 54 ปี (ร้อยละ 16.20) จำนวน 71 คน อายุ 55 – 64 ปี (ร้อยละ 14.60) จำนวน 64 คน และสุดท้ายเป็นอายุ 65 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 5.00) จำนวน 22 คน

สถานภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวมุขชนหนองจอกที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้มีสถานภาพสมรสมากที่สุดเป็นอันดับแรก จำนวน 252 คน (ร้อยละ57.50) รองลงมาเป็นผู้มีสถานภาพโสดจำนวน164 คน (ร้อยละ37.40) และสุดท้ายเป็นผู้มีสถานภาพ หย่าร้าง/หม้าย จำนวน 22 คน (ร้อยละ 5.00) ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวมุขชนหนองจอกที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปวช./มากที่สุดเป็นอันดับแรกจำนวน 128 คน (ร้อยละ 29.20) รองลงมาเป็นการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 87 คน (ร้อยละ19.90) ประถมศึกษาจำนวน 85 คน (ร้อยละ19.40) มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 76 คน (ร้อยละ17.40) อนุปริญญาปวส./จำนวน 60 คน (ร้อยละ13.70) และอันดับสุดท้ายเป็นผู้มีการศึกษาในระดับปริญญาโท ปริญญาเอก/จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

อาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวมุขชนหนองจอกที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุดเป็นอันดับแรก จำนวน 110 คน (ร้อยละ25.10) รองลงมาเป็นผู้ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 102 คน (ร้อยละ23.30) นักเรียน นักศึกษา จำนวน 71 คน (ร้อยละ16.20) แม่บ้าน พ่อบ้าน จำนวน 44 คน (ร้อยละ 10.00) ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 41 คน (ร้อยละ 9.40) เกษตรกร จำนวน 38 คน (ร้อยละ8.70) และอันดับสุดท้ายเป็นผู้เป็นพนักงาน ลูกจ้างบริษัท/จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 7.30 ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวมุขชนหนองจอกที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท มากที่สุดเป็นอันดับแรกจำนวน 147 คน (ร้อยละ 33.60) รองลงมารายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 118 คน (ร้อยละ26.90) ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 70 คน (ร้อยละ16.00) 15,001-20,000 บาท จำนวน 49 คน (ร้อยละ11.20) 20,001-25,000 บาท จำนวน 35 คน (ร้อยละ 8.00) 25,000 บาทขึ้นไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

ในส่วนนี้เป็นผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างชาวมุขชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ทั้งเพศ ชายและหญิง จากความคาดหวังและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีด้วยการนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่ออธิบายระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างรายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ความคิดที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกอำเภอย่าง จังหวัดเพชรบุรี

ความคาดหวังและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอย่าง จังหวัดเพชรบุรี	\bar{X}	SD.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.10	0.952	ปานกลาง
- การกำหนดขั้นตอนหรือแผนงานการพัฒนา	3.03	0.941	ปานกลาง
- การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและนำเสนอปัญหา	3.04	0.983	ปานกลาง
- การให้ข้อมูลในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาหรือจัดกิจกรรม ของกลุ่มต่างๆในชุมชน	3.10	0.921	ปานกลาง
- การวางแผนหรือคัดเลือกกิจกรรม	3.12	0.996	ปานกลาง
- การให้ข้อมูลต่างๆในชุมชนสำหรับใช้ประกอบการพิจารณา ตัดสินใจคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการที่เหมาะสม	3.21	0.918	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.16	0.979	ปานกลาง
- การเชิญชวนให้คนในชุมชนเข้าร่วมปฏิบัติงาน	3.24	0.956	ปานกลาง
- การประชาสัมพันธ์ข้อมูล	3.27	0.974	ปานกลาง
- การคัดเลือกคณะกรรมการในการดำเนินงานกิจกรรม	2.93	0.984	ปานกลาง
- การกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานการพัฒนาการ ท่องเที่ยวชุมชน	3.00	0.992	ปานกลาง
- การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มงานต่างๆในชุมชน	3.34	0.990	ปานกลาง
ด้านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.79	0.923	มาก
- การรับผลประโยชน์จากกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ	3.45	0.960	มาก
- สามารถแก้ไขปัญหาชุมชนได้อย่างยั่งยืน	3.50	0.961	มาก
- ชุมชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน	3.86	0.915	มาก
- คุณภาพชีวิตดีขึ้น	3.97	0.840	มาก
- ยินดีและภาคภูมิใจเมื่อโครงการต่างๆก่อให้เกิดประโยชน์	4.15	0.937	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.19	0.988	ปานกลาง
- การปรึกษาหารือเพื่อเตรียมการประเมินผล	2.97	0.987	ปานกลาง
- การติดตามดูผลงานและสภาพปัญหาอุปสรรค	3.04	0.984	ปานกลาง
- การให้ข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการ ปรับปรุงการวางแผน	3.19	0.997	ปานกลาง
- ขอความร่วมมือให้องค์กรอื่นๆเข้ามามีส่วนร่วมติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.23	0.985	ปานกลาง
- การเสวนาและแสดงความคิดเห็นของประชาชน	3.50	0.989	มาก
รวมทุกด้าน	3.31	0.961	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 พบว่า โดยรวมกลุ่มตัวอย่างชาวมุสลิมชนนอญจอก อำเภอนาทายาง จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการความคาดหวังและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนนอญจอก อำเภอนาทายาง จังหวัดเพชรบุรี ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.31) โดยเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีเพียงด้านส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 79) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง \bar{X} = 3.19, 3.16 และ 3.10 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนนอญจอก อำเภอนาทายาง จังหวัดเพชรบุรี ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนนอญจอก อำเภอนาทายาง จังหวัดเพชรบุรี

ในส่วนนี้เป็นผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มาเที่ยวและอาศัยในอำเภอนาทายาง จังหวัดเพชรบุรี ทั้งเพศชายและเพศหญิง จากศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนนอญจอก อำเภอนาทายาง จังหวัดเพชรบุรี ที่มีต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนนอญจอก อำเภอนาทายาง จังหวัดเพชรบุรีด้วยการนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่ออธิบายระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างรายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนนอญจอกอำเภอนาทายาง จังหวัดเพชรบุรี ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนนอญจอกอำเภอนาทายาง จังหวัดเพชรบุรี

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนนอญจอก อำเภอนาทายาง จังหวัดเพชรบุรี	\bar{X}	SD.	ระดับความคิดเห็น
ด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยว	2.34	0.809	น้อย
- ชุมชนนอญจอกได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก	2.40	0.802	น้อย
- ผู้นำชุมชนนอญจอกมีการจัดหาแนวทางเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้าน	2.47	0.844	น้อย
- ชาวบ้านชุมชนนอญจอกมีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว	2.45	0.789	น้อย
- ชาวบ้านชุมชนนอญจอกเห็นความสำคัญและตระหนักต่อคุณค่าของการท่องเที่ยว	2.28	0.833	น้อย
- ชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อนักท่องเที่ยว	2.08	0.776	น้อย
ด้านกิจกรรม (อยู่ในระหว่างการดำเนินการ)	2.39	0.825	น้อย
- นักท่องเที่ยวมีการทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน	2.44	0.812	น้อย
- เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี	2.34	0.837	น้อย

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี	\bar{X}	SD.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว	2.44	0.765	น้อย
- มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ดี	2.43	0.731	น้อย
- ชุมชนหนองจอกมีภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ดี	2.44	0.798	น้อย
ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	2.99	0.773	น้อย
- ทรัพยากรมีความสมบูรณ์	2.11	0.761	น้อย
- ทัศนียภาพที่สวยงาม และมีเอกลักษณ์เฉพาะตน	2.20	0.756	น้อย
- แหล่งท่องเที่ยวหลากหลายสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้	2.35	0.816	ปานกลาง
- การจัดการสภาพแวดล้อมที่ดี	2.37	0.760	ปานกลาง
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง	3.14	0.907	ปานกลาง
- คุณภาพความสมบูรณ์ของถนน	2.11	0.794	น้อย
- ความปลอดภัยในการเดินทาง	2.21	0.698	น้อย
- ความสามารถในการเข้าถึงชุมชนได้ด้วยยานพาหนะทุกรูปแบบ	2.72	0.993	ปานกลาง
- ด้านสาธารณูปโภคที่เพียงพอ	2.77	0.955	ปานกลาง
- ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง	2.87	0.991	ปานกลาง
- มีร้านอาหารที่ขึ้นชื่อและโดดเด่น	3.05	0.963	ปานกลาง
- ชุมชนหนองจอกมีสถานที่พัก โรงแรม รีสอร์ท หรือโฮมสเตย์รองรับนักท่องเที่ยว	3.11	0.945	ปานกลาง
- ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวเว็บไซต์ โบว์ชัวร์ คู่มือนักท่องเที่ยวมัคคุเทศก์ชุมชน	3.86	0.897	มาก
- คลินิกบริการด้านสุขภาพ นวดแผนไทย	3.88	0.815	มาก
- ศูนย์การค้าศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP ร้านขายของที่ระลึก	3.89	0.944	มาก
- ปิมน้ำมัน LPG NGV ตู้ ATM ห้องสุขา ไปรษณีย์	4.12	0.979	มาก
ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถผลิตเป็นภูมิปัญญาของชุมชน	3.84	0.906	มาก
- ไร่่องุ่น	3.57	0.973	มาก
- ลูกตาล	3.68	0.784	มาก
- ใบตาล	3.82	0.973	มาก
- ใบมะพร้าว	4.00	0.853	มาก
- บัวหลวงราชินี	4.13	0.948	มาก
สถานที่กำเนิดภูมิปัญญา ประเพณีที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	4.01	0.752	มาก
- ขนมขี้หนู	2.36	0.941	น้อย
- บ้านจักสาน	3.86	0.716	มาก
- บ้านตีมีด	3.98	0.709	มาก
- ไร่่องุ่น	4.03	0.714	มาก

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี	\bar{X}	SD.	ระดับความคิดเห็น
- บ้านทำผ้าบาติก	4.03	0.719	มาก
- ผัดไทย	4.37	0.732	มากที่สุด
- บ้านเก่า	4.46	0.650	มากที่สุด
- บึงบัวหลวงราชินี	4.47	0.705	มากที่สุด
- บ้านขนมเปียะ	4.69	0.653	มากที่สุด
- แข่งขันเรือยาวประเพณี	3.96	0.589	มาก
- งานปีผีเสื้อ	4.07	0.852	มาก
- ศาลเจ้าปูนเก้าก	3.51	0.909	มาก
- สถานีรถไฟหนองจอก	4.01	0.861	มาก
- วัดหนองจอก	4.38	0.778	มากที่สุด
ภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์จูงใจให้เดินทางมาเที่ยว	4.13	0.608	มาก
- การทำผ้าบาติก หมู่ที่ 6	3.94	0.602	มาก
- การแกะสลักลูกมะพร้าวเป็นรูปสัตว์ต่างๆ	3.97	0.628	มาก
- การทำแชมพูสมุนไพรรวม	4.00	0.711	มาก
- การจักสาน เช่น แข่งหาบ แข่งปลาทุ เป็นต้น	4.01	0.624	มาก
- ผลิตภัณฑ์บัวหลวงราชินีเช่น สบู่บัวหลวง ขนมเปียะเม็ดบัวหลวง น้ำรากบัว	4.72	0.473	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	3.26	0.801	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีพบว่า โดยรวมกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง \bar{X} = 3.31 โดยเมื่อแยก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 3 ด้านที่มีความความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านภูมิปัญญา ชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์จูงใจให้เดินทางมาเที่ยว ด้านสถานที่กำเนิดภูมิปัญญา ประเพณีที่ดึงดูดใจ นักท่องเที่ยว และด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถผลิตเป็นภูมิปัญญาของชุมชน มีค่า \bar{X} = 4.13 4.01 และ 3.84 รองลงมาเป็นด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึงมีระดับความคิดเห็นอยู่ใน ระดับปานกลาง มีค่า \bar{X} = 3.14 ส่วนด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม อยู่ในระหว่างการเดินทาง (และด้าน ทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยว โดยมีค่า \bar{X} = 2.99 2.44 2.39 และ 2.34 ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่าสถิติ T-test โดยใช้วิธีการหาค่าแบบ Independent Samples T-test และใช้วิธีการหาค่าสถิติ F-test ด้วยการทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียวแบบ One Way ANOVA ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยจะปฏิเสธสมมติฐานหลักก็ต่อเมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติมีค่าน้อยกว่า 0.05 และจะยอมรับสมมติฐานรองแทนโดยสามารถแสดงข้อมูลผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่าสาย จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
		\bar{X}	S.D.	t	Sig.
เพศ	- ชาย	3.14	0.747	0.934	0.657
	- หญิง	3.07	0.748		
-	-	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
อายุ	- 17-24 ปี	3.25	0.812	0.874	0.499
	- 25-34 ปี	3.09	0.790		
	- 35-44 ปี	3.08	0.767		
	- 45-54 ปี	3.02	0.716		
	- 55-64 ปี	3.04	0.711		
	- 65 ปีขึ้นไป	3.15	0.871		
สถานภาพ	- โสด	3.16	0.801	0.732	0.482
	- สมรส	3.07	0.759		
	- หม้าย/หย่าร้าง	3.05	0.650		
ระดับการศึกษา	- ประถมศึกษา	2.97	0.764	2.452	0.033*
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	3.13	0.675		
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย /	3.25	0.824		
	ปวช.	3.14	0.731		
	- อนุปริญญา/ ปวส.	2.95	0.759		
	- ปริญญาตรี	3.60	1.131		
	- ปริญญาโท/ ปริญญาเอก				

หมายเหตุ: *เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

ตารางที่ 4.4 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่าเสา จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ (ต่อ)

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
อาชีพ	- เกษตรกร	3.06	0.813	2.167	0.045*
	- รับจ้างทั่วไป	3.23	0.705		
	- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	3.21	0.718		
	- นักเรียน/นักศึกษา	3.10	0.822		
	- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2.95	0.760		
	- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.91	0.868		
	- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	3.31	0.689		
รายได้ต่อเดือน	- ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.15	0.771	0.414	0.839
	- 5,001-10,000 บาท	3.04	0.787		
	- 10,001-15,000 บาท	3.15	0.760		
	- 15,001-20,000 บาท	3.02	0.793		
	- 20,001-25,000 บาท	3.10	0.725		
	- 25,000 บาทขึ้นไป	3.13	0.812		

หมายเหตุ: *เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่าเสา จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอก มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชาวชุมชนหนองจอกในภาพรวม ที่ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.657 0.499 0.482 และ 0.839 ในขณะที่ปัจจัยประชากรศาสตร์ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของคนในชุมชนหนองจอก ในภาพรวมต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากสถิติที่มีค่า Sig. เท่ากับ 0.033 และ 0.045 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่าช้าง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน			
		\bar{X}	S.D.	t	Sig.
เพศ	- ชาย	3.20	0.794	1.036	0.777
	- หญิง	3.13	0.783		
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
อายุ	- 17-24 ปี	3.19	0.736	0.923	0.466
	- 25-34 ปี	3.16	0.785		
	- 35-44 ปี	3.07	0.822		
	- 45-54 ปี	3.13	0.814		
	- 55-64 ปี	3.16	0.777		
	- 65 ปีขึ้นไป	3.45	0.766		
สถานภาพ	- โสด	3.21	0.797	0.825	0.439
	- สมรส	3.13	0.793		
	- หม้าย/หย่าร้าง	3.04	0.631		
ระดับการศึกษา	- ประถมศึกษา	3.16	0.918	1.234	0.292
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	3.15	0.708		
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย /	3.27	0.824		
	ปวช.	3.12	0.663		
	- อนุปริญญา/ ปวส.	3.01	0.719		
	- ปริญญาตรี	3.60	1.414		
อาชีพ	- เกษตรกร	2.99	0.608	3.470	0.002*
	- รับจ้างทั่วไป	3.33	0.782		
- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	3.24	0.833			
- นักเรียน/นักศึกษา	3.15	0.828			
- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2.99	0.748			
- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.97	0.882			
- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	3.48	0.636			

หมายเหตุ: * เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

ตารางที่ 4.5 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ (ต่อ)

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน			
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
รายได้ต่อเดือน	- ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.25	0.758	0.414	0.839
	- 5,001-10,000 บาท	3.13	0.819		
	- 10,001-15,000 บาท	3.18	0.808		
	- 15,001-20,000 บาท	3.10	0.781		
	- 20,001-25,000 บาท	3.05	0.648		
	- 25,000 บาทขึ้นไป	3.19	0.834		

หมายเหตุ: *เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ของอาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคนในชุมชนหนองจอก ในภาพรวมต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.002 ในขณะที่ปัจจัยประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอก มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชาวชุมชนหนองจอกในภาพรวม ที่ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.77 0.466 0.439 0.292 และ 0.839 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่าเสา จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ด้านส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์			
		\bar{X}	S.D.	t	Sig.
เพศ	- ชาย	3.79	0.794	0.222	0.545
	- หญิง	3.79	0.688		
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
อายุ	- 17-24 ปี	3.80	0.764	0.608	0.694
	- 25-34 ปี	3.78	0.706		
	- 35-44 ปี	3.71	0.712		
	- 45-54 ปี	3.76	0.738		
	- 55-64 ปี	3.88	0.678		
	- 65 ปีขึ้นไป	3.90	0.585		
สถานภาพ	- โสด	3.76	0.724	0.418	0.659
	- สมรส	3.81	0.702		
	- หม้าย/หย่าร้าง	3.71	0.758		
ระดับการศึกษา	- ประถมศึกษา	3.80	0.734	1.508	0.186
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	3.82	0.540		
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย /	3.87	0.814		
	ปวช.	3.80	0.620		
	- อนุปริญญา/ ปวส.	3.60	0.697		
	- ปริญญาตรี	3.80	1.414		
อาชีพ	- เกษตรกร	3.73	0.687	4.330	0.000*
	- รับจ้างทั่วไป	3.95	0.622		
	- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	3.83	0.536		
	- นักเรียน/นักศึกษา	3.66	0.854		
	- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.69	0.705		
	- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.50	0.840		
	- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	4.16	0.492		

หมายเหตุ: **เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ด้านส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์			
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
รายได้ต่อเดือน	- ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.78	0.720	1.299	0.263
	- 5,001-10,000 บาท	3.86	0.706		
	- 10,001-15,000 บาท	3.82	0.673		
	- 15,001-20,000 บาท	3.72	0.714		
	- 20,001-25,000 บาท	3.63	0.656		
	- 25,000 บาทขึ้นไป	3.52	1.025		

หมายเหตุ: * เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านอาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของคนในชุมชนหนองจอกในภาพรวมต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ในขณะที่ปัจจัยประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอก มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของชาวชุมชนหนองจอกในภาพรวม ที่ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.545 0.694 0.659 0.186 และ 0.263 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
		\bar{X}	S.D.	t	Sig.
เพศ	- ชาย	3.19	0.825	0.107	0.639
	- หญิง	3.18	0.829		
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
อายุ	- 17-24 ปี	3.23	0.864	1.021	0.405
	- 25-34 ปี	3.30	0.863		
	- 35-44 ปี	3.20	0.809		
	- 45-54 ปี	3.10	0.836		
	- 55-64 ปี	3.03	0.750		

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
		\bar{X}	S.D.	t	Sig.
	- 65 ปีขึ้นไป	3.15	0.740		
สถานภาพ	- โสด	0.89	.069	1.629	0.197
	- สมรส	0.80	.050		
	- หม้าย/หย่าร้าง	0.59	0.126		
ระดับการศึกษา	- ประถมศึกษา	3.08	0.808	1.172	0.322
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	3.18	0.783		
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	3.31	0.893		
	- อนุปริญญา/ ปวส.	3.19	0.779		
	- ปริญญาตรี	3.09	0.792		
	- ปริญญาโท/ ปริญญาเอก	3.60	1.414		
อาชีพ	- เกษตรกร	3.16	0.772	3.425	0.003*
	- รับจ้างทั่วไป	3.41	0.769		
	- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	3.09	0.651		
	- นักเรียน/นักศึกษา	3.08	0.902		
	- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.05	0.795		
	- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.98	0.896		
	- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	3.51	0.927		
รายได้ต่อเดือน	- ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.10	0.837	1.067	0.378
	- 5,001-10,000 บาท	3.21	0.807		
	- 10,001-15,000 บาท	3.27	0.827		
	- 15,001-20,000 บาท	3.18	0.778		
	- 20,001-25,000 บาท	2.94	0.833		
	- 25,000 บาทขึ้นไป	3.20	0.973		

หมายเหตุ: *เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านอาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านส่วนร่วมในการประเมินผลของคนในชุมชนหนองจอกในภาพรวมต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.003 ในขณะที่ปัจจัยประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันของ

กลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอก มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของชาวชุมชนหนองจอกในภาพรวมที่ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.639 0.405 0.197 0.322 และ 0.378 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่าเสา จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยว			
		\bar{X}	S.D.	t	Sig.
เพศ	- ชาย	2.33	0.582	0.512	0.474
	- หญิง	2.34	0.581		
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
อายุ	- 17-24 ปี	2.34	0.546	1.910	0.092
	- 25-34 ปี	2.45	0.596		
	- 35-44 ปี	2.27	0.578		
	- 45-54 ปี	2.38	0.568		
	- 55-64 ปี	2.20	0.601		
	- 65 ปีขึ้นไป	2.29	0.561		
สถานภาพ	- โสด	2.34	0.600	0.147	0.863
	- สมรส	2.34	0.573		
	- หม้าย/หย่าร้าง	2.27	0.547		
ระดับการศึกษา	- ประถมศึกษา	2.26	0.585	0.935	0.458
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	2.27	0.598		
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย /ปวช.	2.35	0.575		
	- อนุปริญญา/ ปวส.	2.42	0.58.6		
	- ปริญญาตรี	2.39	0.5.70		
	- ปริญญาโท/ ปริญญาเอก	2.30	0.424.		
อาชีพ	- เกษตรกร	2.33	0.484	0.428	0.860
	- รับจ้างทั่วไป	2.29	0.603		
	- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	2.28	0.584		
	- นักเรียน/นักศึกษา	2.39	0.613		
	- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2.37	0.590		
	- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.30	0.582		
	- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	2.41	0.530		

หมายเหตุ: * เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

ตารางที่ 4.8 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์(ต่อ)

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยว			
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
รายได้ต่อเดือน	- ต่ำกว่า 5,000 บาท	2.36	0.538	0.562	0.729
	- 5,001-10,000 บาท	2.31	0.598		
	- 10,001-15,000 บาท	2.38	0.601		
	- 15,001-20,000 บาท	2.31	0.545		
	- 20,001-25,000 บาท	2.22	0.614		
	- 25,000 บาทขึ้นไป	2.35	0.524		

หมายเหตุ: * เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอก มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยวของชาวชุมชนหนองจอกในภาพรวมต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.474 0.092 0.863 0.458 0.860 และ 0.729ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านกิจกรรม ของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		กิจกรรม(อยู่ในระหว่างการดำเนินการ)			
		\bar{X}	S.D.	t	Sig.
เพศ	- ชาย	2.29	0.757	3.061	0.081
	- หญิง	2.45	0.749		

หมายเหตุ: * เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

ตารางที่ 4.9 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านกิจกรรมของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่า
 ยาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนอง
 จอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์(ต่อ)

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		กิจกรรม(อยู่ในระหว่างการดำเนินการ)			
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
อายุ	- 17-24 ปี	2.36	0.648	1.178	0.319
	- 25-34 ปี	2.52	0.775		
	- 35-44 ปี	2.39	0.771		
	- 45-54 ปี	2.33	0.770		
	- 55-64 ปี	2.26	0.782		
	- 65 ปีขึ้นไป	2.39	0.786		
สถานภาพ	- โสด	2.35	0.723	0.932	0.395
	- สมรส	2.43	0.788		
	- หม้าย/หย่าร้าง	2.25	0.572		
ระดับ การศึกษา	- ประถมศึกษา	2.32	0.830	0.910	0.475
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	2.38	0.744		
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย /ปวช.	2.33	0.764		
	- อนุปริญญา/ ปวส.	2.46	0.715		
	- ปริญญาตรี	2.48	0.705		
	- ปริญญาโท/ ปริญญาเอก	3.00	0.000		
อาชีพ	- เกษตรกร	2.50	0.762	1.759	0.106
	- รับจ้างทั่วไป	2.41	0.864		
	- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	2.34	0.722		
	- นักเรียน/นักศึกษา	2.36	0.611		
	- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2.37	0.820		
	- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.13	0.475		
	- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	2.67	0.691		
รายได้ต่อ เดือน	- ต่ำกว่า 5,000 บาท	2.39	0.609	1.688	0.136
	- 5,001-10,000 บาท	2.50	0.818		
	- 10,001-15,000 บาท	2.40	0.776		
	- 15,001-20,000 บาท	2.30	0.707		
	- 20,001-25,000 บาท	2.26	0.852		
	- 25,000 บาทขึ้นไป	2.05	0.468		

หมายเหตุ: * เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของปัจจัยด้านกิจกรรม ของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอก มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านกิจกรรม ของชาวชุมชนหนองจอกในภาพรวม ที่ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.081 0.319 0.395 0.475 0.106 และ 0.136 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		การส่งเสริมการท่องเที่ยว			
		\bar{X}	S.D.	t	Sig.
เพศ	- ชาย	2.44	0.711	0.833	0.362
	- หญิง	2.43	0.680		
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
อายุ	- 17-24 ปี	2.48	0.686	0.738	0.596
	- 25-34 ปี	2.34	0.758		
	- 35-44 ปี	2.46	0.706		
	- 45-54 ปี	2.49	0.589		
	- 55-64 ปี	2.42	0.650		
	- 65 ปีขึ้นไป	2.55	0.755		
สถานภาพ	- โสด	2.38	0.717	1.049	0.351
	- สมรส	2.48	0.665		
	- หม้าย/หย่าร้าง	2.36	0.790		
ระดับการศึกษา	- ประถมศึกษา	2.44	0.652	0.134	0.985
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	2.45	0.681		
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย /ปวช.	2.44	0.731		
	- อนุปริญญา/ ปวส.	2.45	0.675		
	- ปริญญาตรี	2.40	0.686		
	- ปริญญาโท/ ปริญญาเอก	2.75	1.768		

หมายเหตุ: *เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

ตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์(ต่อ)

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		การส่งเสริมการท่องเที่ยว			
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
อาชีพ	- เกษตรกร	2.46	0.672	0.058	0.999
	- รับจ้างทั่วไป	2.42	0.706		
	- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	2.47	0.742		
	- นักเรียน/นักศึกษา	2.45	0.698		
	- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2.45	0.685		
	- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.41	0.641		
	- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	2.41	0.723		
รายได้ต่อเดือน	- ต่ำกว่า 5,000 บาท	2.39	0.631	0.240	0.945
	- 5,001-10,000 บาท	2.44	0.664		
	- 10,001-15,000 บาท	2.44	0.746		
	- 15,001-20,000 บาท	2.41	0.727		
	- 20,001-25,000 บาท	2.54	0.634		
	- 25,000 บาทขึ้นไป	2.42	0.712		

หมายเหตุ: * เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของปัจจัยด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอก มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาวชุมชนหนองจอกในภาพรวม ที่ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.362 0.596 0.351 0.985 0.999 และ 0.945 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว			
		\bar{X}	S.D.	t	Sig.
เพศ	- ชาย	2.30	0.607	0.020	0.889
	- หญิง	2.23	0.597		
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
อายุ	- 17-24 ปี	2.32	0.573	0.589	0.709
	- 25-34 ปี	2.24	0.568		
	- 35-44 ปี	2.24	0.618		
	- 45-54 ปี	2.30	0.636		
	- 55-64 ปี	2.25	0.637		
	- 65 ปีขึ้นไป	2.09	0.585		
สถานภาพ	- โสด	2.23	0.527	2.221	0.110
	- สมรส	2.30	0.633		
	- หม้าย/หย่าร้าง	2.03	0.713		
ระดับการศึกษา	- ประถมศึกษา	2.21	0598.	0.631	0.676
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	2.28	0627.		
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	2.32	0606.		
	- อนุปริญญา/ ปวส.	2.18	056.8		
	- ปริญญาตรี	2.25	0599.		
	- ปริญญาโท/ ปริญญาเอก	2.13	088.4		
อาชีพ	- เกษตรกร	2.22	0.655	0.677	0.668
	- รับจ้างทั่วไป	2.33	0.587		
	- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	2.27	0.616		
	- นักเรียน/นักศึกษา	2.27	0.527		
	- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2.25	0.663		
	- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.18	0.638		
	- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	2.13	0.458		

หมายเหตุ: * เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

ตารางที่ 4.11 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์(ต่อ)

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว			
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
รายได้ต่อเดือน	- ต่ำกว่า 5,000 บาท	2.19	0.549	0.518	0.763
	- 5,001-10,000 บาท	2.26	0.624		
	- 10,001-15,000 บาท	2.24	0.607		
	- 15,001-20,000 บาท	2.33	0.617		
	- 20,001-25,000 บาท	2.35	0.607		
	- 25,000 บาทขึ้นไป	2.22	0.577		

หมายเหตุ: * เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอก มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของชาวชุมชนหนองจอกในภาพรวมต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.889 0.709 0.110 0.676 0.668 และ 0.763 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึงของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง			
		\bar{X}	S.D.	t	Sig.
เพศ	- ชาย	3.11	0.489	0.003	0.958
	- หญิง	3.16	0.485		

หมายเหตุ: * เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

ตารางที่ 4.12 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึงของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่าเสา จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ (ต่อ)

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง			
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
อายุ	- 17-24 ปี	3.11	0.437	1.972	0.082
	- 25-34 ปี	3.25	0.500		
	- 35-44 ปี	3.16	0.510		
	- 45-54 ปี	3.09	0.469		
	- 55-64 ปี	3.04	0.493		
	- 65 ปีขึ้นไป	3.09	0.481		
สถานภาพ	- โสด	3.15	0.499	0.100	0.905
	- สมรส	3.14	0.490		
	- หม้าย/หย่าร้าง	3.11	0.366		
ระดับการศึกษา	- ประถมศึกษา	3.03	0.462	3.868	0.002*
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	3.02	0.445		
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย /ปวช.	3.17	0.482		
	- อนุปริญญา/ ปวส.	3.27	0.487		
	- ปริญญาตรี	3.21	0.516		
	- ปริญญาโท/ ปริญญาเอก	3.77	0.450		
อาชีพ	- เกษตรกร	3.07	0.536	0.713	0.639
	- รับจ้างทั่วไป	3.13	0.502		
	- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	3.16	0.495		
	- นักเรียน/นักศึกษา	3.16	0.472		
	- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.12	0.455		
	- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.13	0.526		
	- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	3.29	0.456		
รายได้ต่อเดือน	- ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.14	0.463	1.130	0.344
	- 5,001-10,000 บาท	3.10	0.472		
	- 10,001-15,000 บาท	3.20	0.486		
	- 15,001-20,000 บาท	3.19	0.528		
	- 20,001-25,000 บาท	3.08	0.551		
	- 25,000 บาทขึ้นไป	3.00	0.435		

หมายเหตุ: *เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอกมีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงของชาวชุมชนหนองจอกในภาพรวมที่ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.002 ในขณะที่ปัจจัยประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ ต่อเดือนที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอก มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงของชาวชุมชนหนองจอกในภาพรวมที่ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.958 0.082 0.905 0.639 และ 0.344ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถผลิตเป็น ภูมิปัญญาของชุมชนของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตาม ปัจจัยประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถผลิตเป็นภูมิปัญญาของชุมชน			
		X	S.D.	t	Sig.
เพศ	- ชาย	3.83	0.476	4.769	0.030*
	- หญิง	3.85	0.553		
		X	S.D.	F	Sig.
อายุ	- 17-24 ปี	3.88	0508.	0.495	0.780
	- 25-34 ปี	3.85	056.4		
	- 35-44 ปี	3.81	0515.		
	- 45-54 ปี	3.79	051.3		
	- 55-64 ปี	3.86	0522.		
	- 65 ปีขึ้นไป	3.95	0467.		
สถานภาพ	- โสด	3.86	0.515	0.874	0.418
	- สมรส	3.82	0.536		
	- หม้าย/หย่าร้าง	3.96	0.422		

หมายเหตุ: *เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

ตารางที่ 4.13 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถผลิตเป็นภูมิปัญญาของชุมชนของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ (ต่อ)

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถผลิตเป็นภูมิปัญญาของชุมชน			
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
ระดับการศึกษา	- ประถมศึกษา	3.82	0496.	0.939	0.455
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	3.87	0489.		
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	3.84	0516.		
	- อนุปริญญา/ ปวส.	3.94	055.3		
	- ปริญญาตรี	3.79	0569.		
	- ปริญญาโท/ปริญญาเอก	3.40	0000.		
อาชีพ	- เกษตรกร	3.90	0.551	1.097	0.363
	- รับจ้างทั่วไป	3.77	0.520		
	- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	3.90	0.491		
	- นักเรียน/นักศึกษา	3.92	0.509		
	- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.87	0.544		
	- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.81	0.541		
	- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	3.73	0.476		
รายได้ต่อเดือน	- ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.91	0.506	0.329	0.896
	- 5,001-10,000 บาท	3.82	0.507		
	- 10,001-15,000 บาท	3.84	0.545		
	- 15,001-20,000 บาท	3.83	0.513		
	- 20,001-25,000 บาท	3.82	0.546		
	- 25,000 บาทขึ้นไป	3.79	0.539		

หมายเหตุ: *เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถผลิตเป็นภูมิปัญญาของชุมชนของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ของเพศที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอกมีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถผลิตเป็นภูมิปัญญาของชุมชนของชาวชุมชนหนองจอกในภาพรวมที่ต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกแตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.030 ในขณะที่ปัจจัยประชากรศาสตร์ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอก มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถผลิตเป็นภูมิปัญญาของชุมชนของชาวชุมชนหนองจอกในภาพรวมที่ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.780 0.418 0.455 0.363 และ 0.896ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านสถานที่กำเนิดภูมิปัญญา และประเพณีที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		สถานที่กำเนิดภูมิปัญญา ประเพณีที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว			
		\bar{X}	S.D.	t	Sig.
เพศ	- ชาย	4.00	0.291	0.408	0.523
	- หญิง	4.02	0.308		
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
อายุ	- 17-24 ปี	4.01	029.7	0.892	0.486
	- 25-34 ปี	4.05	0323.		
	- 35-44 ปี	4.01	029.1		
	- 45-54 ปี	4.01	0299.		
	- 55-64 ปี	3.98	026.5		
	- 65 ปีขึ้นไป	3.92	0352.		
สถานภาพ	- โสด	4.05	0.310	2.323	0.099
	- สมรส	4.00	0.297		
	- หม้าย/หย่าร้าง	3.93	0.252		

หมายเหตุ: * เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

ตารางที่ 4.14 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านสถานที่กำเนิดภูมิปัญญา และประเพณีที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ (ต่อ)

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		สถานที่กำเนิดภูมิปัญญา ประเพณีที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว			
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
ระดับการศึกษา	- ประถมศึกษา	4.00	0300.	0.608	0.694
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	3.97	032.2		
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	4.04	0299.		
	- อนุปริญญา/ปวส.	4.01	0261.		
	- ปริญญาตรี	4.01	0311.		
	- ปริญญาโท/ปริญญาเอก	4.12	04.90		
อาชีพ	- เกษตรกร	3.99	0.299	1.804	0.097
	- รับจ้างทั่วไป	4.06	0.298		
	- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	3.94	0.327		
	- นักเรียน/นักศึกษา	3.96	0.307		
	- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.99	0.296		
	- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.06	0.247		
	- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	4.08	0.321		
รายได้ต่อเดือน	- ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.94	0.320	1.270	0.276
	- 5,001-10,000 บาท	4.02	0.292		
	- 10,001-15,000 บาท	4.05	0.297		
	- 15,001-20,000 บาท	4.01	0.291		
	- 20,001-25,000 บาท	4.00	0.299		
	- 25,000 บาทขึ้นไป	3.98	0.339		

หมายเหตุ: *เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของปัจจัยด้านสถานที่กำเนิดภูมิปัญญา และประเพณีที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอก มีความคิดเห็นถึงอิทธิพล

ปัจจัยด้านสถานที่กำเนิดภูมิปัญญาและประเพณีที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวของชาวชุมชนหนองจอกในภาพรวมที่ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.523 0.486 0.099 0.694 0.097 และ 0.276ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์จูงใจให้เดินทางมาเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์จูงใจให้เดินทางมาเที่ยว			
		\bar{X}	S.D.	t	Sig.
เพศ	- ชาย	3.95	0.505	0.371	0.543
	- หญิง	3.10	0.506		
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
อายุ	- 17-24 ปี	3.99	0506.	1.013	0.410
	- 25-34 ปี	4.04	052.7		
	- 35-44 ปี	4.01	046.5		
	- 45-54 ปี	3.88	055.1		
	- 55-64 ปี	3.92	04.80		
	- 65 ปีขึ้นไป	3.99	049.7		
สถานภาพ	- โสด	3.92	0.537	2.710	0.068
	- สมรส	4.03	0.479		
	- หม้าย/หย่าร้าง	3.88	0.528		
ระดับการศึกษา	- ประถมศึกษา	3.96	0.521	1.332	0.249
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	3.92	0.487		
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย /	3.96	0.512		
	ปวช.	3.98	0.536		
	- อนุปริญญา/ ปวส.	4.06	0.473		
	- ปริญญาตรี	4.63	0.177		
- ปริญญาโท/ ปริญญาเอก					

หมายเหตุ: *เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

ตารางที่ 4.15 ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์จูงใจให้เดินทางมาเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์(ต่อ)

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์		ภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์จูงใจให้เดินทางมาเที่ยว			
		\bar{X}	S.D.	F	Sig.
อาชีพ	- เกษตรกร	3.97	0.560	0.651	0.689
	- รับจ้างทั่วไป	3.98	0.525		
	- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	3.99	0.509		
	- นักเรียน/นักศึกษา	3.95	0.516		
	- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	4.04	0.457		
	- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.86	0.519		
	- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	3.98	.496		
รายได้ต่อเดือน	- ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.95	0.467	0.996	0.420
	- 5,001-10,000 บาท	3.96	0.522		
	- 10,001-15,000 บาท	4.02	0.514		
	- 15,001-20,000 บาท	4.04	0.524		
	- 20,001-25,000 บาท	3.97	0.419		
	- 25,000 บาทขึ้นไป	3.78	0.577		

หมายเหตุ: * เมื่อค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ Sig. = 0.05

จากตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของปัจจัยด้านภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์จูงใจให้เดินทางมาเที่ยวของคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอก มีความคิดเห็นถึงอิทธิพลปัจจัยด้านภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์จูงใจให้เดินทางมาเที่ยวของชาวชุมชนหนองจอกในภาพรวมที่ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.543 0.410 0.068 0.249 0.689 และ 0.420 ตามลำดับ

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการ focus group

ดำเนินการจัดประชุม focus group เพื่อหาแนวทางพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และแผนปฏิบัติการทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก

1. ข้อมูลของชุมชน จากการ focus group ด้านแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในชุมชน

เริ่มจากที่ศูนย์ประวัติชุมชนที่มีข้อมูลของประวัติชุมชนไว้ให้ผู้เข้ามาศึกษาข้อมูลของชุมชนเก่าของหนองจอกแห่งนี้ มีการเปิดให้เข้ามาศึกษาข้อมูลในศูนย์แห่งนี้โดยมีทั้งข้อมูลและรูปภาพประกอบไว้ให้ผู้สนใจมาศึกษา จากนั้นก็จะไปชมวัดหนองจอกเพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์และเยี่ยมชมภาพจิตรกรรมฝาผนัง งานปูนปั้นที่สวยงาม และเดินไปชมสระบัวที่อยู่ใกล้ๆ ห่างมาจากวัดไม่มากนัก สระบัวที่มีความโดดเด่นด้วยบัวหลวงราชินีจะเป็นดอกบัวที่มีขนาดดอกที่ใหญ่และสวยงามเป็นเอกลักษณ์จากนั้นไปสักการะศาลเจ้าเก่าแล้วย้อนกลับมาที่สถานีรถไฟเก่าหนองจอก จุดตรงกันข้ามสถานีรถไฟสามารถไปดูจิตรกรรมสตรีทอาร์ตในชุมชนได้อย่างเพลิดเพลินและต่อด้วยศูนย์บัวหลวงราชินี นอกจากนี้แล้วยังมีตลาดน้ำริมสระบัวที่เปิดบริการทุกวันพุธ วันศุกร์ และวันอาทิตย์ สามารถจับจ่ายซื้อของได้ในราคาไม่แพงและเอกลักษณ์ที่ไม่ควรพลาดคือการเรียนรู้การทำขนมเป็ญะเม็ดบัวพร้อมด้วยซื้อเป็นของฝากกลับไป

- สระบัวหลวงราชินีที่ได้ชื่อว่าบัวหลวงราชินีเนื่องมาจากเมื่อครั้งที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถได้เสด็จให้ทหารมาคอยดูแลดอกบัวที่นี้เพื่อว่าจะตัดไปถวายพระที่วัง เพราะทรงโปรดดอกบัวที่หนองจอกเนื่องจากเป็นดอกบัวที่มีลักษณะพิเศษคือเป็นดอกบัวที่มีก้านยาวคือสามารถยาวได้ถึง 3 เมตร เป็นดอกบัวที่ใหญ่มีกลิ่นหอม

ภาพที่ 4.1 – 4.2 สระบัวหลวงราชินี

แปลงเกษตรอินทรีย์จะตั้งอยู่หมู่ที่ -5 บ้านฝั่งห้วย มีการทำเกษตรด้วยการไม่ใช้สารเคมีใช้วัสดุจากธรรมชาติ คือปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ และกิจกรรมจะมีการบรรยายการทำปุ๋ยหมักน้ำหมัก พร้อมลงมือทำด้วย ทั้งยังได้เดินชมแปลงเกษตรอินทรีย์เป็นแปลงเกษตรที่ปลอดสารและซื้อพืชผักที่ปลอดสารกลับบ้าน

ภาพที่ 4.3 – 4.4 แปลงผักเกษตรอินทรีย์

- พิพิธภัณฑ์ลุงพรทองโบราณ สาเหตุที่จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ทองโบราณเนื่องมาจากทองโบราณของ

เพชรบุรีได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกแห่งชาติ ในสาขางานฝีมือช่างดั้งเดิมจากกระทรวงวัฒนธรรม แต่ว่าคนจังหวัดเพชรบุรีไม่มีผู้ที่รู้จักว่ามีงานวัฒนธรรมทางด้านเกี่ยวกับทองเทียบเท่ากับทองสุโขทัย หากพูดถึงทองสุโขทัยทุกคนจะรู้จักซึ่งเรียกกันว่าทองศรีสนาลัยแต่หากพูดถึงทองเพชรบุรีจะมีผู้ที่รู้จักน้อยมาก ด้วยเหตุนี้ลุงพร และบุตรชายจึงจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้เรื่องทองเพชรบุรีขึ้นมาเพื่อไม่ให้อายุให้สูญหายไป ซึ่งศูนย์ศิลปะาชีพบางไทรได้นำทองของเพชรบุรีไปจัดแสดงไว้ที่นั่นอยู่ในหมวดหมู่เครื่องทองในประเทศและถือว่าเป็นงานสกุลช่างที่ได้รับการยกย่องอย่างมาก

ภาพที่ 4.5 – 4.6 ลุงพร ทองโบราณ

และเป็นสถานที่ จิตกรรมสตรีทอาร์ตในชุมชนเป็นจุดหนึ่งของชุมชนหนองที่มีความโดดเด่น-ซึ่งเกิดขึ้นจาก เป็นที่หนึ่งที่มีความสวยงาม เชื้อคอนถ่ายรูปของกลุ่มวัยรุ่นนักศึกษาเข้ามาสร้างผลงานนี้ให้กับชุมชน

ภาพที่ 4.7 – 4.8 จิตกรรมสตรีทอาร์ตในชุมชน

- ศาลเจ้าปึงเถ่ากง ชุมชนหนองจอกตามประวัติความเป็นมา ศาลเจ้าปึงเถ่ากง ของชุมชนหนองจอกแห่งนี้ มีบันทึกไว้ว่า ในวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ.2477 วันพฤหัสบดีขึ้น 1 ค่ำเดือนแปดหลัง เชิญเจ้าขึ้นศาล เนื่องจากชาวบ้านชุมชนเก่าหนองจอกมีเชื้อสายจีนอยู่มาก จึงตั้งศาลขึ้นตามศรัทธาและความเชื่อของชาวจีนที่อพยพมาจากจีนแผ่นดินใหญ่มาอาศัยอยู่ต่างบ้านต่างเมือง เพื่อจะได้เคารพบูชาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและขอให้อำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือปกป้องคุ้มครองครอบครัวลูกหลาน ซึ่งปึงเถ่ากง เป็นเทพเจ้าที่คนจีนศรัทธามากที่สุด ไหว้บ่อยที่สุดองค์หนึ่ง นอกจากนี้จะไหว้เทพปึงเถ่ากง ในเทศกาลสำคัญอย่างตรุษจีน สารทจีน เทศกาลขนมจ่าง เทศกาลขนมบัวลอย แล้วยังมีงานของท่านโดยเฉพาะเช่น วันเกิดปึงเถ่ากง และงานขอบคุณปึงเถ่ากงของแต่ละชุมชนที่มีศาลปึงเถ่ากง นอกจากนี้ในหลายบ้านยังตั้งหิ้งบูชา ปึงเถ่ากง โดยใช้กระดาษสีแดงเขียนหนังสือจีนไว้ 1 ตัว มีเทพเจ้าแทนรูปเคารพ ทุกเช้าจะจุดธูปไหว้พร้อมน้ำชา พอถึงวัน 1 ค่ำ 15 ค่ำของจีนก็มีผลไม้หรือขนมและกระดาษเงินกระดาษทองมาไหว้ปึงเถ่ากงเป็นภาษาแต้จิ๋วหมายถึง เทพเจ้าของที่ดิน แต่คนแต้จิ๋วเรียก ปึงเถ่ากงต่างกันไปตามสำเนียงถิ่นกำเนิด เช่นคนอำเภอดำรงวิทยะ เตี้ยอั้ง เห่งไฮ้ และเหยี่ยวเพ้ง

ภาพที่ 4.9 – 4.10 ศาลเจ้าปึงเถ่ากง

- สถานีรถไฟหนองจอก เป็นสถานที่แรกสำหรับผู้เดินทางมารถไฟ ซึ่งสามารถลงที่ตำบลหนองจอกได้ และทำให้การเดินทางสะดวกหากมาจากจังหวัดอื่นๆ

ภาพที่ 4.11 – 4.12 สถานีรถไฟหนองจอก

2. ข้อมูลด้านประเพณี/กิจกรรมของชุมชน

ตารางที่ 4.16 ประเพณี และกิจกรรมชุมชนหนองจอก

ประเพณีกิจกรรม/	วัตถุประสงค์	ต้องทำอะไรบ้าง
วันขึ้นปีใหม่	วันเฉลิมฉลองของไทย	ทำบุญ ตักบาตร สวดมนต์ข้ามปี เป็นต้น
ประเพณีผีมด	เป็นการเช่นสรวงต่อเทพที่มีประจำอยู่ในเขตหมู่บ้าน เพื่อขอความเป็นสิริมงคล และอัญเชิญท่านเข้าร่างทรง ช่วยปัดเป่าทุกข์โศกโรคภัยแก่ชาวบ้านที่มาชุมนุมในพิธี	ทำพิธีอัญเชิญเจ้าแต่ละองค์ ประทับทรง จัดสำรับคาวหวาน- เพื่อบอก จุดธูปเทียนทุกสำรับ เจ้าพ่อของเจ้าของงานและเจ้าให้มาเสวยเพื่อเป็น ๆ พ่ออื่น ความสุขของเจ้าของงานและต่อไป ๆ ปราศจากโรคภัยต่างคนทรงเริ่มเชิญเจ้าเข้าประทับทรงเพื่อเสวยอาหาร ขณะที่เจ้าแต่ละองค์จะเข้าประทับทรง นายนิมนต์จะต้องขับกล่อมพร้อมกับตีโทนเชิญเจ้าเข้าทรง เจ้าจะร่ายรำก่อนที่จะเสวยอาหารทุกองค์ ซึ่งจะมีราว ๆ ๗ องค์ ๑๒-
คนวิ่งลานลีลา	เพื่อความสนุกสนาน	ให้คนที่เข้าร่วมการแข่งขัน สวมหัววัวที่ปั่นไว้ พร้อมเครื่องประดับ แล้ววิ่งแข่งกันแบบวัวลาน โดยจะมีคนคอยถือปฏักไว้คอยวิ่งไล่ผู้ที่เข้าร่วมการแข่งขัน

3 ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชน วิเคราะห์ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยว วิถีชีวิต วัฒนธรรม

ด้านอาหาร เมนูอาหารหลักจากบัวหลวง เช่น

- 1 ยำดีสี่สหาย คือ ยำกลีบบัว
- 2 กลีบใบเร็นรำ คือ กลีบบัวชุบแป้งทอด
- 3 ไหลบัวผัด
- 4 น้ำพริกเม็ดบัว คือ เกสรซ่อนตัว
- 5 เม็ดบัวคั่วกลิ้ง
- 6 เมี่ยงค้ำกลีบบัว

- 7 เครื่องดื่มน้ำรากบัว
- 8 อาหารหวานสับนงาใส่เม็ดบัว
- 9 อาหารหวานแกงบวชลูกตาลเม็ดบัว
- 10 ขนมเปียะใส่เม็ดบัว เป็นต้น

อาหารอื่นๆ

- 1 แกงหัวตาล ส่วนประกอบ หัวตาล กะทิ ปลาอย่าง พริกแกง กระชาย
- 2 เกี้ยวเตี๋ยปิ่นโต
- 3 ผัดไทยไร้เส้น

ด้านที่อยู่อาศัย

- 1 บ้านไม้เก่าอายุเป็น 100 ปี
- 2 ตลาดเก่า

ด้านความเชื่อ

- 1 มีความเชื่อเรื่องศาลเจ้าที่ปกปักรักษาคุ้มครองให้ปลอดภัย ให้อยู่ดีมีสุข
- 2 ศาลหลวงพ่อเสนา วัดหนองจอก เชื่อเรื่องขอพร บนบาน
- 3 คนทรงเจ้า
- 4 ประเพณีผีมด

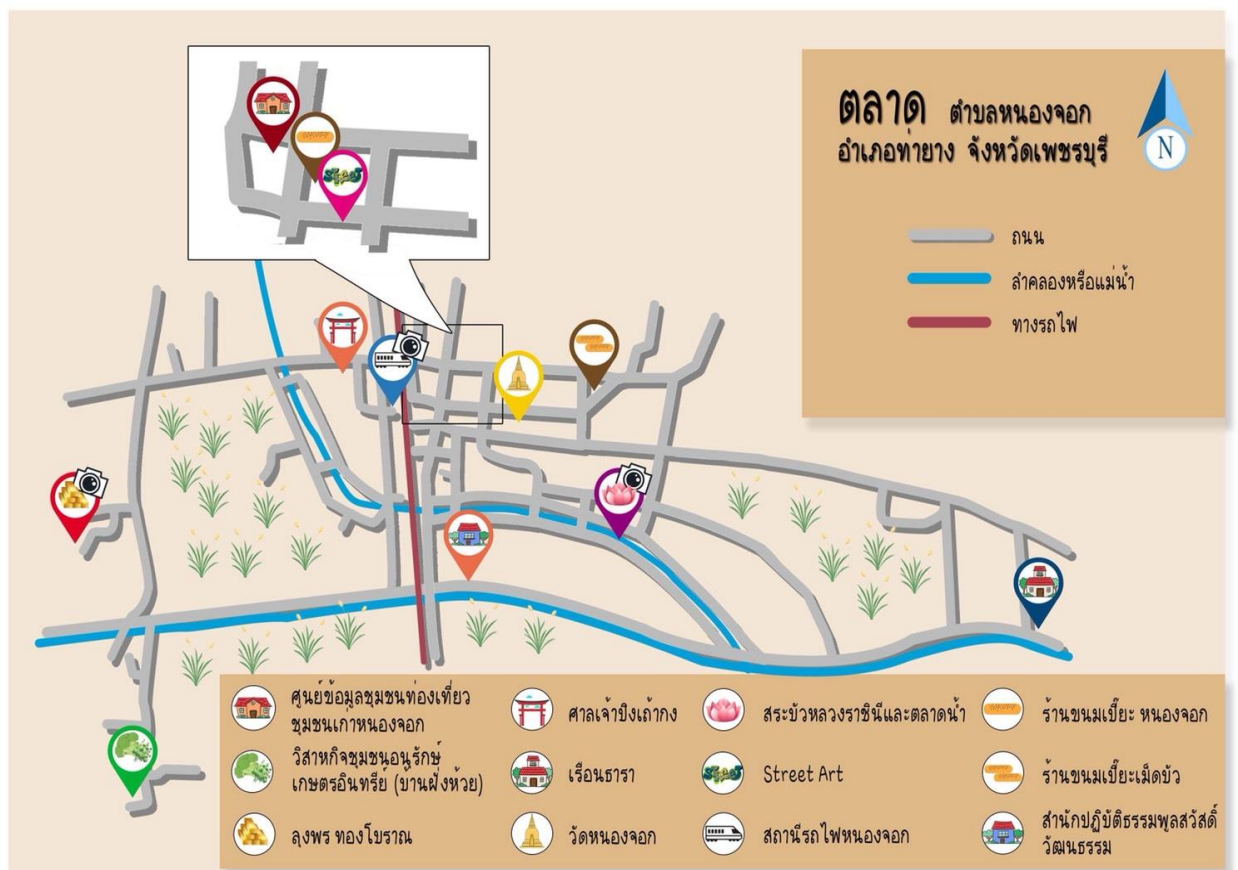
4. รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน และกิจกรรมที่มีความเป็นไปได้ตามข้อเสนอแนะ มีดังนี้
รูปแบบทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสม คือ การท่องเที่ยววิถีชีวิตชนบท เชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ตารางที่ 4.17 กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านหนองจอก อำเภอท่ามาย ที่เสนอแนะ

กิจกรรม	รายละเอียด
1 ไหว้พระเพื่อความเป็นสิริมงคล วัดหนองจอก	ไหว้พระ ขอพร เพื่อความเป็นสิริมงคล ชมประติมากรรมและธรรมาสันเก่า ชมจิตรกรรมฝาผนังของโบสถ์ ประตูปโบสถ์ และประติมากรรม ปูนปั้น ไหว้ศาลหลวงพ่อเสนา เพื่อความเป็นสิริมงคล
2 เรียนรู้กลุ่มอาชีพต่างๆในชุมชน	เรียนรู้และชมการสาธิตวิธีการทำผ้าบาติก เช่น ผ้าเช็ดหน้า และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก เรียนรู้การทำขนมสับนงา และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน รับบริการนวดแผนไทยเพื่อความผ่อนคลาย (นวดฝ่าเท้า)
กิจกรรม	รายละเอียด

<p>3 กิจกรรมถ่ายภาพสถานที่สำคัญ ในชุมชน</p>	<p>ชมและถ่ายภาพบริเวณสถานีรถไฟหนองจอก ซึ่งเป็นเส้นทางสู่ภาคใต้ของประเทศไทย ชมและถ่ายภาพกับศิลปะการพ่นสีสเปรย์บนกำแพง Street Art ตลอดจนบ้านเก่าของชุมชนที่มีอายุราว และชมของ ปี 100 ใช้โบราณที่บ้านเก่าในชุมชน ถ่ายภาพบรรยากาศบริเวณสระบัวหลวงราชินี เรียนรู้เกษตรอินทรีย์และเลือกซื้อสินค้า ชม หรือสั่งทำทองโบราณ ณ บ้านทองโบราณ</p>
<p>4 เยี่ยมชมและเสียดายดวงชะตา .</p>	<p>กราบสักการะ ขอพร สิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในศาลเจ้าเพื่อความเป็ นสิริมงคล และเสียดายดวงชะตาด้วยเชียมซี</p>
<p>5. บ้านขนมเปี๊ยะ</p>	<p>ชมการสาธิตการทำขนมเปี๊ยะสูตรโบราณ ขนมเปี๊ยะเม็ดบัวและซื้อผลิตภัณฑ์มาเป็นของฝาก</p>

5 การออกแบบเส้นทางนำเที่ยวชุมชนหนองจอก จากการ focus group

ภาพที่ 4. 13 เส้นทางนำเที่ยวชุมชนหนองจอก

6 ตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเที่ยวชุมชน

ชื่อโปรแกรม: ศาลเจ้า ภาพศิลปะบนกำแพง/อาหารจากบัวหลวง/ สถานีรถไฟหนองจอก /Street Art/สระบัวหลวงบ้านไม้เก่า/

กลุ่มนักท่องเที่ยว: กลุ่มนักศึกษา กลุ่มนักท่องเที่ยวที่โหยหาอดีตและนักท่องเที่ยวทั่วไป

ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง: เดิน และนั่งรถตุ๊กตุ๊ก/

ตารางที่ 4.18 ตัวอย่างโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก

เวลา	ชื่อแหล่งท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้/	กิจกรรม
8.30	ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก	ต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยการบริการอาหารว่าง (คุกกี้เมื่อบัว และ น้ำเกสรดอกบัวหลวง)
8.45	ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก	กล่าวต้อนรับนักท่องเที่ยวและบรรยายให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน
9.00	ศาลเจ้า	กราบสักการะ ขอพร สิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในศาลเจ้าเพื่อความเป็นสิริมงคล และเสี่ยงทายดวงชะตาด้วยเซียมซี
9.40	สถานีรถไฟหนองจอก	ชมและถ่ายภาพตามอัยาศัยบริเวณสถานีรถไฟหนองจอก ซึ่งเป็นเส้นทางสู่ภาคใต้ของประเทศไทย
10.00	เส้นทาง Street Art	ชมและถ่ายภาพตามอัยาศัยกับศิลปะการพ่นสีสเปรย์บนกำแพง Street Art ชมและถ่ายภาพบ้านเก่าของชุมชนที่มีอายุราว ปี 100 ชมของใช้โบราณที่บ้านเก่าในชุมชน
11.10	วัดหนองจอก	ไหว้พระ ขอพร เพื่อความเป็นสิริมงคล ชมประติมากรรมและธรรมาสันเก่า ชมจิตรกรรมฝาผนังของโบสถ์ ประตูปโบสถ์ และประติมากรรมปูนปั้น ไหว้ศาลหลวงพ่อบุญ เพื่อความเป็นสิริมงคล
12.00	วัดหนองจอก	รับประทานอาหารกลางวัน - ข้าวห่อธอรั๊ก รากบัวตุ๋นยาจีน - (อาหารหวาน) ฟ้าจรดดินถิ่นหนองจอก - คุกกี้เมื่อบัว - ไหลพายอกย้อนเป็นต้น -
13.15	สวนผู้ใหญ่วรรณศิริ	.เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ชมแปลงเกษตรอินทรีย์ เลือกซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์จากเกษตรอินทรีย์ - ชม หรือสั่งทำทองโบราณ ณ บ้านทองโบราณ หมายเหตุ*: นักท่องเที่ยวสามารถเลือกชมอย่างใดอย่างหนึ่ง
14.00	ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก	เรียนรู้และชมการสาธิตวิธีการทำผ้าบาติก เช่น ผ้าเช็ดหน้า เป็นต้น และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก เรียนรู้การทำขนมสบันงา และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน รับบริการนวดแผนไทยเพื่อความผ่อนคลาย (นวดฝ่าเท้า) หมายเหตุ*: เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง
16.00 น .	สระบัวหลวงราชินี	ถ่ายภาพบรรยากาศบริเวณสระบัวหลวง พักผ่อนตามอัยาศัย เลือกซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน

**หมายเหตุ โปรแกรมการเดินทางอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

7. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนหนองจอกจากการ focus group

ชุมชนมีแผนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวโดยรวมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชน เพื่อการเปิดรับนักท่องเที่ยวได้ต่อไปในอนาคต ซึ่งแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ผลดังนี้

1. วิสัยทัศน์ สิ่งที่ชุมชนมุ่งหวังอยากให้เป็นในอนาคต: ต้องทำอย่างไรคือ

เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเป็นแหล่งเรียนรู้บัวหลวงด้านอาหารแห่งเดียวในจังหวัดเพชรบุรี และมีการพัฒนาโฮมสเตย์ ตลอดจนศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชน

2. พันธกิจ สิ่งที่ชุมชนต้องร่วมมือกันทำเพื่อให้หมู่บ้านเป็นไปตามที่มุ่งหวัง: ต้องทำอย่างไร

ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัยได้มาตรฐานพื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์ / โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และสิ่งแวดล้อม

- 1 พัฒนาพื้นที่แหล่งเรียนรู้บัวหลวงด้านอาหาร
- 2 พื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน
- 3 ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการด้านโฮมสเตย์ชุมชน
- 4 ส่งเสริมให้มีการจัดสร้างศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ของชุมชน

3. ประเด็นยุทธศาสตร์ เรื่องต่างๆ ที่ชุมชนจะทำได้เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์

- 1 ด้านแหล่งเรียนรู้บัวหลวงด้านอาหาร
 - จัดสร้างศูนย์เรียนรู้บัวหลวง
 - จัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการประกอบการเรียนรู้
 - จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาหารที่มีส่วนประกอบจากบัวหลวง
 - ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ผ่านช่องทางต่างๆ
 - จัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
 - จัดหาพื้นที่ในการจัดสร้างโดยผ่านการทำประชาคม
- 2 ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
 - ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้กับคนในชุมชน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับคนในชุมชน
 - เชิญชวนให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ โดยการเปิดบ้านให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมของใช้โบราณต่าง ๆ
 - มีการปรับภูมิทัศน์ตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายในชุมชน
 - จัดให้มีคนดูแลต้อนรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
 - จัดให้มีมัคคุเทศก์ชุมชน เพื่อนำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน
 - จัดให้มีป้ายบอกข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้โบราณ

3 ด้านโฮมสเตย์

- จัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดตั้งโฮมสเตย์
- จัดหาสมาชิกที่มีความสนใจในการเข้าร่วมจัดตั้งโฮมสเตย์
- จัดตั้งคณะกรรมการโฮมสเตย์เพื่อดูแลเกี่ยวกับโฮมสเตย์ชุมชน
- กำหนดกฎ กติกา การเข้าร่วมโครงการโฮมสเตย์
- ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโฮมสเตย์ชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวได้ทราบ

4 ด้านศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชน

- จัดหางบประมาณในการจัดสร้างศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากหน่วยงานต่าง ๆ
- จัดหาสถานที่เป็นศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชน
- สมาชิกใน) จัดหาสมาชิกที่จะมาเข้าร่วมในศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชน (ชุมชน
- จัดอบรมให้ความรู้กับสมาชิกที่จะมาจำหน่ายสินค้าและสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชน เกี่ยวกับการจำหน่ายและการสาธิต
- จัดตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชน
- ประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ณ ศูนย์จำหน่ายและสาธิตของชุมชนผ่านช่องทางและสื่อต่างๆ

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในส่วนของบทนี้เป็นการนำเสนอบทสรุปของการวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- เพื่อศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
- เพื่อประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
- เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีสู่การปฏิบัติจริง

จากนั้นจะนำเสนอการอภิปรายผล และข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ได้และการศึกษาวิจัยต่อยอดในครั้งต่อไป ตามข้อมูลต่อไปนี้

5.1. สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

จากการศึกษาประวัติหมู่บ้านเพื่อเป็นพื้นฐานต่อยอดการศึกษาศักยภาพของตำบลหนองจอก กล่าวคือชุมชนหนองจอกนั้นเมื่อก่อนหมู่บ้านนี้ผู้ใหญ่บ้านคือผู้ใหญ่ดี และบริเวณนี้จะเป็นไร่ของลูกหลานผู้ใหญ่ดี ในอดีตมีชาวจีนมาอาศัยอยู่จำนวนมาก ลูกหลานหนองจอกจึงมีเชื้อสายชาวจีนและสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมจีนผสมผสานกับวัฒนธรรมไทย สำหรับชาวจีนในชุมชนจะมีการแสดงรำจั่ว โรงจั่วจะจัดขึ้นตรงต้นก้ามปูทุกปี ชุมชนชาวจีนจะมีความศรัทธาในพิธีกรรมทางศาสนาเหมือนกับชาวไทย คือในช่วงเทศกาลตรุษจีน วันสารทจีนจะต้องไปทำพิธีกรรมที่ศาลเจ้า เพื่อเป็นการสักการะเทพเจ้า สำหรับชาวไทย ที่วัดหนองจอกจะมีพระเกจิที่เป็นที่นับถือสืบต่อกันมาหลายรูป ปัจจุบันเจ้าอาวาสวัดหนองจอกยังเป็นถึงเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี สำหรับงานประเพณีของหมู่บ้านคืองานปีผีמדจะจัดขึ้นในเขตชุมชนหนองจอก

ในชุมชนหนองจอกยังมีสถานีรถไฟเก่าแก่ที่สร้างขึ้นเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยนั้นได้มีการค้าขายในรูปแบบตลาดนัด นอกจากนี้ยังมีการค้าขายโดยเฉพาะน้ำตาล อาหารทะเลแห้งซึ่งต้องขึ้นรถไฟไปขายกัน ปัจจุบันอาคารบ้านเรือนเก่าแก่ยังมีให้ชมอยู่บ้างเช่นบ้านเก่าของชาวจีนในอดีตที่เป็น

บ้านไม้ 2 ชั้น ปัจจุบันสามารถชมได้ 2 หลังซึ่งมีอายุประมาณ 100 ปี อยู่บริเวณสตรีทอาร์ตคือบ้าน
แจ็กเอกและ แจ็กโก้

นอกจากนี้ชุมชนหนองจอกยังมีของดีในชุมชนที่ส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยว คือ

1. ผลิตภัณฑ์ชุมชน

การทำผ้าบาติกที่นี่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกจำหน่ายเพื่อนำไปขายสำหรับตัดเสื้อ ต่อมามีการแปรรูปใหม่จากผ้าบาติกมาเป็นผ้าเช็ดหน้า หรือใส่กรอบเป็นของที่ระลึก เพราะเป็นงานชิ้นเล็ก ๆ ขายง่าย นอกจากนี้ยังมีผ้ามัดย้อม ซึ่งเป็นผ้าที่เหลือจากการทำผ้าบาติกนำมาผลิตเป็นผ้ามัดย้อมโดยใช้เทคนิคการมัดย้อมในชุมชนกลุ่มผลิตผ้าบาติกยังพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าใบเล็ก ๆ เพื่อทำเป็นของชำร่วยหรือของที่ระลึก จะขายง่ายกับนักท่องเที่ยว หากมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมก็สามารถร่วมผลิตผ้าบาติกผืนเล็กๆ นำกลับบ้านได้ นอกจากนี้ยังมีการผลิตเป็นเสื้อยืดซึ่งจะเป็นการนำเอาเสื้อมาปักเป็นตัวอักษร โดยใช้มือปักโดยที่ไม่ใช้เครื่อง

2. อาหารชุมชน

บัวเป็นวัตถุดิบหลักของอาหารในชุมชนหนองจอก ซึ่งเป็นดอกบัวดอกใหญ่มีกลิ่นหอม ได้ชื่อว่าเป็นบัวหลวงพระราชินีเนื่องจากเป็นดอกบัวที่สมเด็จพระราชินีในรัชกาลที่ 9 ทรงโปรดปราน ทำให้ผลผลิตจากบัวเป็นผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของคนหนองจอก จะสามารถใช้ส่วนต่าง ๆ ของบัว เช่น กลีบเม็ด ราก โดยมีเมนูชุมชน 12 อย่างคือ

ยำดีมีสหาย ใช้ส่วนกลีบเป็นวัตถุดิบ

กลีบใบร่าเริง ใช้กลีบมาทอด

ไหลพายยกย่อน ใช้ส่วนไหลบัว

เกสรซ่อนตัว ใช้ส่วนของเกสรมาทำน้ำพริก

เม็ดบัวอวยล้ำ ใช้ส่วนของเม็ดบัว

เมี่ยงค่างมพัตร์ ใช้ส่วนของกลีบดอกบัวมาเป็นใบเมี่ยง

ข้าวห่ออรรัก ใช้ส่วนใบบัวมาห่อข้าว

รากรักฝากไว้ ใช้ส่วนของรากบัว

ชื่นใจเหลือคณา ใช้ส่วนของเกสรมาทำน้ำดื่ม เพลิดเพลินสะบันงา ใช้ส่วนของเม็ดบัว

ลือฟ้าจรดดิน ใช้ส่วนของรากและเม็ดบัว

สำหรับของฝากจากหนองจอกก็จะเป็นขนมเปียะไส้เม็ดบัว ปัจจุบันชุมชนคนหนองจอกพยายามร่วมกันอนุรักษ์สระบัวหลวงแห่งนี้ไว้เพื่อเป็นเอกลักษณ์สืบทอดของชุมชนหนองจอก

3. แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในชุมชน

ชุมชนหนองจอกมีศูนย์การเรียนรู้ และภาพประวัติศาสตร์ของชุมชนจัดแสดงอยู่บริเวณศาลาหมู่บ้าน จากนั้นสามารถเดินเรื่อยๆ หรือปั่นจักรยานไปไหว้ศาลเจ้าของชุมชนที่เป็นที่นับถือ และวัดหนองจอก จุดถ่ายภาพประทับใจมีหลายแห่ง เช่นที่บริเวณสถานีรถไฟ และที่สตรีทอาร์ตตามแนวกำแพงบ้านของชุมชนที่มีลวดลายเก๋ๆ

กิจกรรมที่น่าสนใจคือปั่นจักรยานหรือเดินชมบึงบัวหลวงพระราชินีที่ยาวถึง 1 กิโลเมตร จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก ที่นี้ยังมีแหล่งเรียนรู้บ้านทองโบราณ ของลุงพรซึ่งตกแต่งสถานที่อย่างสวยงามน่าชม และมีศูนย์การเรียนรู้การทำผ้าบาติกที่สามารถลองทำได้หากติดต่อมาเป็นกลุ่ม

ก่อนกลับบ้านสามารถเดินชมตลาด ร้านค้าชุมชน และเยี่ยมชม ซื่อ ซิม ของดีหนองจอกที่ร้านขนมเปี๊ยะหนองจอกได้

หากสรุปความคิดเห็น จุดแข็ง จุดด้อย โอกาส อุปสรรค ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก อำเภอยาง่าง จังหวัดเพชรบุรีจากมุมมองของนักท่องเที่ยว ชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน จากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า

- 1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือมีศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก เนื่องจากทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์ น่าสนใจมีความเป็นชุมชนเก่าที่ยังคงหลงเหลือไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ บ้านเรือนเก่าแก่มีความเป็นมา วัด สถานที่รถไฟที่มีประวัติความเป็นมา มีวิถีชีวิตที่ดั้งเดิม แต่ในด้านจุดอ่อนนั้นยังขาดความสามัคคีกันคนในชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ขาดการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ขาดการดูแลขาดการประชาสัมพันธ์ ด้านโอกาสคือ มีโอกาสพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีหลายหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนาและสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีได้ ด้านอุปสรรคคือชาวบ้านในชุมชนยังขาดความรู้ทางการท่องเที่ยว ยังไม่ให้ความสำคัญ และขาดงบประมาณ
- 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนหนองจอกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองจอกสามารถเข้าถึงได้ด้วยยานพาหนะทุกรูปแบบ มีร้านอาหารรองรับนักท่องเที่ยว มีร้านอาหารพื้นบ้านที่เปิดขายกันเอง แต่ยังไม่ค่อยได้ดังและเป็นที่รู้จักของคนในหมู่มาก มีร้านกาแฟมีชื่อเสียงเลื่องลือ จุดอ่อนคือสภาพบ้านเรือน อาคารทรุดโทรมตามกาลเวลาและไม่ได้รับการฟื้นฟูใหม่ ร้านอาหารน้อย ห้องน้ำสาธารณะน้อย ถนนทางเข้าแคบ สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ ยังขาดร้านขายของที่ระลึก ในด้านโอกาสชาวบ้านให้ความร่วมมือในการพัฒนาต่อยอด ในด้านอุปสรรคคือเรื่องงบประมาณในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก

- 3) ด้านความสามารถในการเข้าถึงชุมชนหนองจอกมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือสามารถเข้าถึงชุมชนได้ด้วยยานพาหนะทุกรูปแบบ มีป้ายบอกทางที่ชัดเจนเดินทางสะดวก สามารถเข้าออกได้หลายเส้นทาง จุดอ่อนคือ ถนนเล็ก จอctrถไม่เพียงพอ บ้านคนหนาแน่นไม่มีรถสาธารณะ ป้ายบอกทางน้อย ด้านโอกาสคือ หัวหน้าชุมชนไม่ปล่อยหรือละเลยในการพัฒนา มีเส้นทางคมนาคมเข้าถึงของชุมชนได้ ด้านอุปสรรคคือเส้นทางมาชุมชนยังแคบ งบประมาณในการดำเนินงาน
- 4) ด้านกิจกรรมในการรองรับมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือมีความน่าสนใจ เช่น มีการเปิดให้ดูวิถีชีวิตการทำขนมเปียะหนองจอก การทำน้ำรากบัว มีการพาเดินชมชุมชน ผู้นำชุมชนร่วมประสานงานกับนักท่องเที่ยว การเสริมสร้างความรู้ความสามารถในแหล่งเรียนรู้มีสถานที่ที่เป็นแหล่งวัฒนธรรมที่สวยงาม จุดอ่อน คือ กิจกรรมไม่หลากหลาย ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดผู้มีประสบการณ์ โอกาสคือ ควรจะมีการทำกิจกรรมร่วมกัน ชุมชน อุปสรรคคือ ผู้คนและนักท่องเที่ยวยังไม่รู้จัก งบประมาณในการจัดกิจกรรม
- 5) ด้านสถานที่พักในหนองจอกมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็ง ผู้นำชุมชนหนองจอกมีการจัดหาแนวทางเพื่อพัฒนารายได้ด้านนี้ บ้านเรือนมีความเก่าแก่ โบราณ มีเรือนธรรารีสอร์ท จุดอ่อนคือ ผู้คนไม่รู้จัก ไม่ค่อยมีที่พักรองรับ มีจำนวนที่พักที่น้อยเกินไป ชุมชนมีความห่างไกลสถานที่ท่องเที่ยวหลัก โอกาสคือ น่าจะมีที่พักให้มากกว่านี้และควรมีการประชาสัมพันธ์มากกว่านี้ อุปสรรคคืองบประมาณในการสร้างที่พัก ชาวบ้านในชุมชนยังไม่เข้าใจการดำเนินงาน
- 6) ด้านทรัพยากรบุคคลมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือชุมชนน่ารัก มีความเอื้อเฟื้อ จุดอ่อนคือ ชาวบ้านไม่ให้ความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมือ ขาดประสบการณ์ในการพัฒนาการดูแลรักษา การประชาสัมพันธ์ ด้านโอกาส มีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุน ควรหาผู้เชี่ยวชาญมาช่วยในการเพิ่มโอกาสของชุมชน ด้านอุปสรรคคือ ชาวบ้านบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือ ยังขาดงบประมาณ
- 7) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า จุดแข็งคือ มีหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกเข้ามาสนับสนุนและให้ความร่วมมือ สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ด้านจุดอ่อนคือ ขาดการพัฒนา ด้านโอกาสคือควรหาผู้เชี่ยวชาญในการนำเที่ยวในชุมชน ด้านอุปสรรคคือ ขาดผู้ประสานงาน

สรุปผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ 4 ภาคที่เกี่ยวข้งจากการสัมภาษณ์ได้แก่นักท่องเที่ยว ชาวบ้านในชุมชน หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนพบว่าในมุมมองของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนมีความคิดเห็นที่ไปในทิศทางเดียวกันคือจะมองเห็นโอกาส

และการพัฒนาศักยภาพในทุกๆด้านว่าสามารถพัฒนาไปเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้เพราะมีความสมบูรณ์ทั้งในด้านทรัพยากรบุคคลคือผู้คนในชุมชนมีอัธยาศัยไมตรี ขนมีเอกลักษณ์ชื่อเสียง และด้านทรัพยากรในชุมชนที่มีศักยภาพต่อการเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยิ่งหากมีการบริหารจัดการที่ดีและเหมาะสมกับทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่จะสามารถพัฒนาต่อยอดได้ดี ในขณะที่มุมมองของนักท่องเที่ยวและชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่นั้นมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าชุมชนหนองจอกนั้นยังขาดในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ด้านสาธารณูปโภค ห้องน้ำ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก และที่พัก และยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากนัก และในเรื่องการจัดการจะเห็นได้ชัดว่าชาวบ้านในชุมชนยังขาดความตระหนัก ให้ความร่วมมือน้อยและยังไม่มีการให้ความร่วมมืออย่างจริงจังขาดความรู้ทางการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่าเสา จังหวัดเพชรบุรี

จากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับการศึกษาครั้งนี้ เป็นกลุ่มคนในชุมชนหนองจอก อำเภอท่าเสา จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 438 คน โดยได้คัดเลือกข้อมูลจากแบบสอบถามใช้เฉพาะที่มีความสมบูรณ์ของข้อมูลที่สามารถใช้เป็นข้อมูลตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 438 ฉบับ จากแบบสอบถามที่แจกจ่ายทั้งหมดจำนวน 450 ฉบับ จากนั้นจึงได้นำข้อมูลที่สมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

เพศ กลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอกที่ตอบแบบสอบถามมีทั้งเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่แตกต่างกัน โดยพบว่าเป็นเพศหญิงจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 60.30 เพศชายจำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 39.70 แสดงให้เห็นว่าเพศหญิงมีส่วนในการตอบแบบสอบถามมากกว่าเพศชาย

อายุ เมื่อจำแนกตามช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอกพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 25 – 34 ปี (ร้อยละ24.40) มากที่สุดจำนวน 107 คน รองลงมาเป็นอายุ 35 – 44 ปี (ร้อยละ22.10) จำนวน 97 คน อายุ 17 – 24 ปี (ร้อยละ17.60) จำนวน 77 คน อายุ 45 – 54 ปี (ร้อยละ16.20) จำนวน 71 คน อายุ 55 – 64 ปี (ร้อยละ14.60) จำนวน 64 คน และสุดท้ายเป็นอายุ 65 ปีขึ้นไป (ร้อยละ5.00) จำนวน 22 คน

สถานภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอกที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้มีสถานภาพสมรสมากที่สุดเป็นอันดับแรก จำนวน 252 คน (ร้อยละ57.50) รองลงมาเป็นมีสถานภาพโสดจำนวน164 คน (ร้อยละ37.40) และสุดท้ายเป็นสถานภาพ หม้าย/หย่าร้าง จำนวน 22 คน (ร้อยละ 5.00) ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอกที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปวช./มากที่สุดเป็นอันดับแรกจำนวน 128 คน (ร้อยละ 29.20) รองลงมาเป็นการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 87 คน (ร้อยละ19.90) ประถมศึกษาจำนวน 85 คน (ร้อยละ19.40) มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 76 คน (ร้อยละ17.40) อนุปริญญาปวส./

จำนวน 60 คน (ร้อยละ 13.70) และอันดับสุดท้ายเป็นมีการศึกษาในระดับปริญญาโทปริญญาเอก / จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

อาชีพพบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอกที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุดเป็นอันดับแรก จำนวน 110 คน (ร้อยละ 25.10) รองลงมาเป็นอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 102 คน (ร้อยละ 23.30) นักเรียน นักศึกษา จำนวน 71 คน (ร้อยละ 16.20) แม่บ้าน พ่อบ้าน จำนวน 44 คน (ร้อยละ 10.00) ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 41 คน (ร้อยละ 9.40) เกษตรกร จำนวน 38 คน (ร้อยละ 8.70) และอันดับสุดท้ายเป็นพนักงานลูกจ้างบริษัท / จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 7.30 ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือนพบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอกที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท มากที่สุดเป็นอันดับแรกจำนวน 147 คน (ร้อยละ 33.60) รองลงมารายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 118 คน (ร้อยละ 26.90) ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 70 คน (ร้อยละ 16.00) 15,001-20,000 บาท จำนวน 49 คน (ร้อยละ 11.20) 20,001-25,000 บาท จำนวน 35 คน (ร้อยละ 8.00) 25,000 บาทขึ้นไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30 ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีพบว่า โดยรวมกลุ่มตัวอย่างชาวชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.31$ โดยเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 3 ด้านที่มีความความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์จูงใจให้เดินทางมาเที่ยว ด้านสถานที่กำเนิดภูมิปัญญา ประเพณีที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถผลิตเป็นภูมิปัญญาของชุมชน มีค่า $\bar{X} = 4.13$ 4.01 และ 3.84 รองลงมาเป็นด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึงมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่า $\bar{X} = 3.14$ ส่วนด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม อยู่ในระหว่างการดำเนินการ และด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยว โดยมีค่า $\bar{X} = 2.99$ 2.44 2.39 และ 2.34 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ของชุมชนหนองจอก ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีสู่การปฏิบัติจริง

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชนหนองจอก และกิจกรรมที่มีความเป็นไปได้ตามข้อเสนอแนะ มีดังนี้

รูปแบบทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสม คือ การท่องเที่ยววิถีชีวิตชนบท เชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านหนองจอก อำเภอท่ายาง ที่เสนอแนะคือ ไหว้พระที่วัดหนองจอก เรียนรู้กลุ่มอาชีพต่างๆในชุมชน ถ่ายภาพสถานที่เช็คอิน และสถานที่สำคัญภายในชุมชน กราบสักการะ ขอพร สิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในศาลเจ้า และ ชมการสาธิตทำขนมเปียะสูตรโบราณ และซื้อเป็นของฝากกลับบ้าน

ในด้านของเส้นทางการท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกนั้น จากการ focus group ด้านแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในชุมชน นักท่องเที่ยวสามารถเริ่มจากที่ศูนย์ประวัติชุมชนที่มีข้อมูลของประวัติชุมชนไว้ให้ผู้เข้ามาศึกษาข้อมูลของชุมชนเก่าของหนองจอกแห่งนี้ มีการเปิดให้เข้ามาศึกษาข้อมูลในศูนย์แห่งนี้โดยมีทั้งข้อมูลและรูปภาพประกอบไว้ให้ผู้สนใจมาศึกษา จากนั้นก็จะไปชมวัดหนองจอก เพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์และเยี่ยมชมภาพจิตรกรรมฝาผนัง งานปูนปั้นที่สวยงาม และเดินไปชมสระบัวที่อยู่ใกล้ๆห่างมาจากวัดไม่มากนัก สระบัวที่มีความโดดเด่นด้วยบัวหลวงราชินีจะเป็นดอกบัวที่มีขนาดดอกที่ใหญ่และสวยงามเป็นเอกลักษณ์จากนั้นไปสักการะศาลเจ้าเก่าแล้วย้อนกลับมาที่สถานีรถไฟเก่าหนองจอก จุดตรงกันข้ามสถานีรถไฟสามารถไปดูจิตรกรรมสตรีทอาร์ตในชุมชนได้อย่างเพลิดเพลิน และต่อดูด้วยศูนย์บัวหลวงราชินี นอกจากนี้แล้วยังมีตลาดน้ำริมสระบัวที่เปิดบริการทุกวันพุธ วันศุกร์ และวันอาทิตย์ สามารถจับจ่ายซื้อของได้ในราคาไม่แพงและเอกลักษณ์ที่ไม่ควรพลาดคือการเรียนรู้การทำขนมเปียะเม็ดบัวพร้อมด้วยซื้อเป็นของฝากกลับไป

ซึ่งได้เสนอแนะโปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชนหนองจอก เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเที่ยวชุมชน ดังนี้

ชื่อโปรแกรม: ศาลเจ้า สถานีรถไฟหนองจอก /อาหารจากบัวหลวง/ภาพศิลปะบนกำแพง /Street Art/สระบัวหลวงบ้านไม้เก่า/

ตารางที่ 5.1 โปรแกรมการท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก

ชื่อแหล่งท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้/	กิจกรรม
ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว ชุมชนหนองจอก	ต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยการบริการอาหารว่าง (น้ำเกสรดอกบัวหลวง และ คุกกี้เม็ดบัว)
ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว ชุมชนหนองจอก	กล่าวต้อนรับนักท่องเที่ยวและบรรยายให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ของชุมชน
ศาลเจ้า	กราบสักการะ ขอพร สิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในศาลเจ้าเพื่อความเป็นสิริมงคล และ เสี่ยงทายดวงชะตาด้วยเชียมซี
สถานีรถไฟหนองจอก	ชมและถ่ายภาพตามอัยาศัยบริเวณสถานีรถไฟหนองจอก ซึ่งเป็นเส้นทางสู่ ภาคใต้ของประเทศไทย
เส้นทาง Street Art	ชมและถ่ายภาพตามอัยาศัยกับศิลปะการพ่นสีสเปรย์บนกำแพง Street Art ชมและถ่ายภาพบ้านเก่าของชุมชนที่มีอายุราว ปี 100 ชมของใช้โบราณที่บ้านเก่าในชุมชน
วัดหนองจอก	ไหว้พระ ขอพร เพื่อความเป็นสิริมงคล ชมประติมากรรมและธรรมาสันเก่า ชมจิตรกรรมฝาผนังของโบสถ์ ประตูโบสถ์ และประติมากรรมปูนปั้น ไหว้ศาลหลวงพ่อเสนา เพื่อความเป็นสิริมงคล

ชื่อแหล่งท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้/	กิจกรรม
วัดหนองจอก	รับประทานอาหารกลางวัน
สวนผู้ใหญ่วรเศรษฐี	เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ - ชมแปลงเกษตรอินทรีย์ เลือกซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์จากเกษตรอินทรีย์ - ชม หรือสั่งทำทองโบราณ ณ บ้านทองโบราณ หมายเหตุ*: นักท่องเที่ยวสามารถเลือกชมอย่างใดอย่างหนึ่ง
ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว ชุมชนหนองจอก	เรียนรู้และชมการสาธิตวิธีการทำผ้าบาติก เช่น ผ้าเช็ดหน้า เป็นต้น และ เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก เรียนรู้การทำขนมสับงา และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน รับบริการนวดแผนไทยเพื่อความผ่อนคลาย (นวดฝ่าเท้า) หมายเหตุ*: เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง
สระบัวหลวงราชินี	ถ่ายภาพบรรยากาศบริเวณสระบัวหลวง พักผ่อนตามอัธยาศัย เลือกซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน

5.2. อภิปรายผล

จากการศึกษาศักยภาพของชุมชนหนองจอก อำเภอท่าช้าง จังหวัดเพชรบูรณ์นั้น จะเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างมากโดยมีความโดดเด่นด้านทรัพยากรที่สุด เมื่อประเมินศักยภาพแล้วนั้นชุมชนมีของดีในชุมชนมากมาย ซึ่งที่โดดเด่นจากการประมวลผล คือ

- สระบัวหลวงราชินีที่ได้ชื่อว่าบัวหลวงราชินีเนื่องมาจากเมื่อครั้งที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ประทับอยู่ที่วังไกลกังวลได้สั่งให้ทหารมาคอยดูแลดอกบัวที่นี่เพื่อว่าจะตัดไปถวายพระที่วัง เพราะทรงโปรดดอกบัวที่หนองจอกเนื่องจากเป็นดอกบัวที่มีลักษณะพิเศษคือเป็นดอกบัวที่มีก้านยาวคือสามารถยาวได้ถึง3เมตร เป็นดอกบัวที่ใหญ่มีกลิ่นหอม
- แปลงเกษตรอินทรีย์จะตั้งอยู่หมู่ที่5 บ้านฝั่งห้วย มีการทำเกษตรด้วยการไม่ใช้สารเคมีใช้วัสดุจากธรรมชาติ คือปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ และกิจกรรมจะมีการบรรยายการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมัก พร้อมลงมือทำด้วย ทั้งยังได้เดินชมแปลงเกษตรอินทรีย์เป็นแปลงเกษตรที่ปลอดสารและซื้อพืชผักที่ปลอดสารกลับบ้าน
- พิพิธภัณฑ์ลู่พรทองโบราณ สาเหตุที่จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ทองโบราณเนื่องมาจากทองโบราณของเพชรบุรีได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกแห่งชาติ ในสาขางานฝีมือช่างดั้งเดิมจากกระทรวงวัฒนธรรม แต่ว่าคนจังหวัดเพชรบุรีไม่มีผู้รู้จักว่ามีงานวัฒนธรรมทางด้านเกี่ยวกับทองเทียบเท่ากับทองสุโขทัย หากพูดถึงทองสุโขทัยทุกคนจะรู้จักซึ่งเรียกกันว่าทองศรีสัชนาลัยแต่หากพูดถึงทองเพชรบุรีจะมีผู้รู้จักน้อยมาก ด้วยเหตุนี้ลู่พร และบุตรชายจึงจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้เรื่องทองเพชรบุรีขึ้นมาเพื่อไม่ยากให้สูญ

หายไป ซึ่งศูนย์ศิลปาชีพบางไทรได้นำทองของเพชรบุรีไปจัดแสดงไว้ที่นั่นอยู่ในหมวดหมู่เครื่องทองในประเทศและถือว่าเป็นงานสกุลช่างที่ได้รับการยกย่องอย่างมาก

- จิตรกรรมสตรีทอาร์ทในชุมชนเป็นจุดหนึ่งของชุมชนหนองที่มีความโดดเด่น และเป็นสถานที่ใช้คอนถ่ายรูปของกลุ่มวัยรุ่น เป็นที่หนึ่งที่มีความสวยงาม ซึ่งเกิดขึ้นจากมีนักศึกษาเข้ามาสร้างผลงานนี้ให้กับชุมชน
- ศาลเจ้าปึงเถ่ากง ชุมชนหนองจอกตามประวัติความเป็นมา ศาลเจ้าปึงเถ่ากง ของชุมชนหนองจอกแห่งนี้ มีบันทึกไว้ว่า ในวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ.2477 วันพฤหัสบดีขึ้น 1 ค่ำ เดือนแปดหลังเชิญเจ้าขึ้นศาล เนื่องจากชาวบ้านชุมชนเก่าหนองจอกมีเชื้อสายจีนอยู่มาก จึงตั้งศาลขึ้นตามศรัทธาและความเชื่อของชาวจีนที่อพยพมาจากจีนแผ่นดินใหญ่มาอาศัยอยู่ต่างบ้านต่างเมือง เพื่อจะได้เคารพบูชาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและขอให้อำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือปกป้องคุ้มครองครอบครัวลูกหลาน ซึ่งปึงเถ่ากง เป็นเทพเจ้าที่คนจีนคุ้นเคยที่สุด ไหว้บ่อยที่สุดองค์หนึ่ง นอกจากนี้จะไหว้เทพปึงเถ่ากง ในเทศกาลสำคัญอย่างตรุษจีน สารทจีน เทศกาลขนมจ้าง เทศกาลขนมบัวลอย แล้วยังมีงานของท่านโดยเฉพาะเช่น วันเกิดปึงเถ่ากง และงานขอบคุณปึงเถ่ากงของแต่ละชุมชนที่มีศาลปึงเถ่ากงนอกจากนี้ในหลายบ้านยังตั้งหิ้งบูชา ปึงเถ่ากง โดยใช้กระดาษสีแดงเขียนหนังสือจีนไว้ 1 ตัว มีเทพเจ้าแทนรูปเคารพ ทุกเช้าจะจุดธูปไหว้พร้อมน้ำชา พอถึงวัน 1 ค่ำ 15 ค่ำของจีนก็มีผลไม้หรือขนมและกระดาษเงินกระดาษทองมาไหว้ปึงเถ่ากงเป็นภาษาแต่จิวหมายถึง เทพเจ้าของที่ดิน แต่คนแต่จิวเรียก ปึงเถ่ากงต่างกันไปตามสำเนียงถิ่นกำเนิด เช่นคนอำเภอ เตี้ยอั้ง เห่งไฮ้ และเหยี่ยวเพ้ง
- สถานีรถไฟหนองจอก เป็นสถานที่แรกสำหรับผู้เดินทางมารถไฟ ซึ่งสามารถลงที่ตำบลหนองจอกได้และทำให้การเดินทางสะดวกมากมาจากจังหวัดอื่นๆ
- ในส่วนของวิถีชีวิต ชุมชนจะโดดเด่น และมีอัตลักษณ์ **ด้านอาหาร** เมนูอาหารหลักจากบัวหลวง เช่น ยำดีสี่สหาย คือ ยำกลีบบัว ก ลีบใบเรีงรำ คือ กลีบบัวชุบแป้งทอดไหลบัว ผัด น้ำพริกเม็ดบัว คือเกสรซ่อนตัว เม็ดบัวควักลิ่ง เมี่ยงค้ำกลีบบัว รากบัวตุ๋น เครื่องดื่มน้ำรากบัว อาหารหวานสับนงาใส่เม็ดบัว อาหารหวานแกงบวชลูกตาลเม็ดบัว ขนมเปียะไส้เม็ดบัว เป็นต้น **ด้านที่อยู่อาศัย** มีบ้านเก่าอายุเป็นร้อยปี และตลาดเก่า **ด้านความเชื่อ** มีความเชื่อเรื่องศาลเจ้าที่ปกปักรักษาคุ้มครอง ศาลหลวงพ่อเสน วัดหนองจอก และประเพณีผีมด

นักท่องเที่ยวนั้นถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวชุมชน เนื่องจากนำรายได้ และช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน จันทรจิรา สุขบรรจง (2559) จัดได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่คอยบริการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ถ้าหากว่าไม่มีนักท่องเที่ยว ก็จะไม่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ซึ่งการเข้าใจนักท่องเที่ยวเป้าหมาย และมีการเตรียมการต้อนรับควรมีการวางแผน ซึ่งแผนพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนข้างต้นเป็นการเตรียมการในภาพรวม ซึ่งแผนพัฒนาและเตรียมการนี้ได้ส่งเคราะห์มาจากชุมชน ช่วยระดมความคิดเห็นออกมา นอกจากนี้ชุมชนยังควรเข้าใจมุมมองของนักท่องเที่ยว เพื่อการเตรียมการพัฒนาการท่องเที่ยวของตนให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ดังนั้นจึงมีกระบวนการสอบถามนักท่องเที่ยวที่ได้มาเที่ยวในชุมชนผนวกกับสอบถามมุมมองของชุมชนหนองจอกเอง และเสนอแนะเรื่องการเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวดังนี้

ตารางที่ 5.2 ข้อดีของชุมชนและการเตรียมความพร้อม

ข้อดีที่ชุมชนมีอยู่แล้ว	การควรเตรียมความพร้อม
บุคลากรมีความพร้อมและมีความรู้ มีศักยภาพในการต้อนรับนักท่องเที่ยวได้	ควรมีการจัดระบบการจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชนให้ชัดเจน เช่น คณะกรรมการ และการแบ่งหน้าที่
มีการจัดระบบเส้นทางการท่องเที่ยวที่ดีเพื่อเบียดข้อมูลเบื้องต้น	การถ่ายทอดเรื่องราวการท่องเที่ยว และเรื่องราวชุมชน ควรมีการฝึก และอบรมชุมชนอย่างต่อเนื่อง
สถานที่ท่องเที่ยวบางแหล่งมีความพร้อมอยู่แล้ว เช่น เส้นทาง Street Art บ้านลุงพรท่าทอง	ควรมีการปรับแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งที่ยังไม่พร้อม เช่น การปรับภูมิทัศน์
การจัดรูปแบบอาหาร และความคิดสร้างสรรค์มีอยู่แล้ว	ควรเพิ่มเติมกิจกรรมให้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และขยายเวลาการเข้าชมชุมชนให้นักท่องเที่ยวประทับใจยิ่งขึ้น
ราคาสินค้าชุมชนไม่แพง เช่นในตลาดชุมชน และเป็นร้านค้าในชุมชนจริงๆ ทำให้ได้บรรยากาศของความเป็นชุมชน และได้สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างแท้จริง	ควรพัฒนาและเพิ่มเติมบุคลากรในการร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยว
ชุมชนมีของที่ระลึกในชุมชนมีอยู่แล้ว และน่าสนใจ และสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	ควรมีจุดบริการนักท่องเที่ยวให้ชัดเจน และการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว เช่น เวลาเปิดและปิดที่แน่นอน สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวหลักที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมได้
มีกิจกรรมการเดินตลาดชุมชนที่น่าสนใจ	ควรมีการประชาสัมพันธ์สื่อสารเรื่องราว และสถานที่ของชุมชนโดยสื่อที่หลากหลาย
มีจุดถ่ายรูปตรง Street Art ที่โดดเด่น และน่าสนใจ	

โดยสรุปในภาพรวมแล้วชุมชนควรมีมาตรฐานการต้อนรับนักท่องเที่ยวพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของอีเบอร์ (Eber, 1993) ดังนี้

1. ควรส่งเสริมเรื่องความภาคภูมิใจ และจิตอนุรักษ์ ให้แก่นักท่องเที่ยวด้วยการสื่อสารอัตลักษณ์ และของดีของชุมชน เพื่อนักท่องเที่ยวสามารถเข้าใจ และหากดียิ่งขึ้นสามารถถึงระดับ กิน“ ให้นักท่องเที่ยวสามารถนำไปบอกเล่าต่อเกี่ยวกับเรื่องราวของชุมชนได้ ”ใจ
2. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นสิ่งสำคัญที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว ดังนั้นการสร้าง ความเชื่อมั่นในเรื่องของความปลอดภัยและทรัพย์สิน จะทำให้ชุมชนได้รับประโยชน์ในเรื่อง ของธุรกิจการท่องเที่ยว
3. สุขลักษณะ และอนามัยเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเช่นกัน ดังนั้นชุมชนควรคำนึงถึง ข้อนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกอบอาหาร เป็นต้น
4. การเชื่อมโยงกับเครือข่ายทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง เช่นภาครัฐ ภาคธุรกิจ และชุมชนที่มี แหล่งท่องเที่ยวอื่นใกล้เคียง เนื่องจากชุมชนไม่สามารถอยู่โดดเดี่ยวได้ จะต้องอาศัยการ สนับสนุนจากรัฐบาล โดยต้องอาศัยภาครัฐเป็นผู้วางโครงสร้างพื้นฐานซึ่ง หมายถึง องค์ประกอบพื้นฐานที่รองรับการท่องเที่ยวทั้งระบบถือเป็นการสนับสนุนให้การท่องเที่ยว สามารถไปด้วยดี และทำให้เกิดความรวดเร็วในการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ระบบสาธารณูปโภคด้านต่างๆ ระบบการสื่อสารและโทรคมนาคม ระบบการขนส่ง ระบบ สาธารณสุข และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับ ความสะดวกสบายและมีความสุข ในขณะที่เดียวกันภาคธุรกิจก็สามารถต่อเชื่อมนักท่องเที่ยวที่ จะเข้ามาสัมผัสชุมชนได้
5. ชุมชนควรมีการเตรียมการเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่ง ประกอบด้วย อาหาร การบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สินค้าที่ระลึก การคมนาคม และที่ พัก (หากมีความเป็นไปได้)
6. การพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านการท่องเที่ยวในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญ เนื่องจาก ความเข้าใจในการบริหารจัดการ แก้ปัญหาด้านการท่องเที่ยวต้องการผู้ที่มีประสบการณ์และ เข้าใจ จึงควรเตรียมการด้านนี้ไว้เช่นกัน
7. ควรมีการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้กับชุมชน เนื่องจากส่วนนี้ชุมชนอาจยัง ขาดประสบการณ์ ควรมีผู้เชี่ยวชาญหรือเครือข่ายคอยสนับสนุน ช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษาจน ชุมชนสามารถเข้าใจ และดำเนินการเองได้
8. ชุมชนควรพัฒนามาตรฐานการให้บริการ การดูแลความปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถศึกษาข้อมูลความต้องการจาก นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน เพื่อการพัฒนาต่อไปได้

5.3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลการวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์

จากการดำเนินการวิจัย แผนพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนหนองจอกสามารถเป็นข้อเสนอแนะในการนำแผนจากการ focus group ไปต่อยอดใช้ได้จริง เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอกดังนี้

วิสัยทัศน์ สิ่งที่ชุมชนมุ่งหวังอยากให้เป็นในอนาคต

เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเป็นแหล่งเรียนรู้บัวหลวงด้านอาหารแห่งเดียวในจังหวัดเพชรบุรี และมีการพัฒนาโฮมสเตย์ ตลอดจนศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชน

พันธกิจ สิ่งที่ชุมชนต้องร่วมมือกันทำเพื่อให้หมู่บ้านเป็นไปตามที่มุ่งหวัง

ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัยได้มาตรฐานอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ / และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

- 1 พัฒนาพื้นที่แหล่งเรียนรู้บัวหลวงด้านอาหาร
- 2 ฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน
- 3 ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการด้านโฮมสเตย์ชุมชน
- 4 ส่งเสริมให้มีการจัดสร้างศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ของชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ เรื่องต่างๆ ที่ชุมชนจะทำเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์

ด้านแหล่งเรียนรู้บัวหลวงด้านอาหาร

- จัดสร้างศูนย์เรียนรู้บัวหลวง
- จัดทำวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการประกอบการเรียนรู้
- จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาหารที่มีส่วนประกอบจากบัวหลวง
- ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ผ่านช่องทางต่างๆ
- จัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
- จัดหาพื้นที่ในการจัดสร้างโดยผ่านการทำประชาคม

ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

- ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้กับคนในชุมชน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับคนในชุมชน
- เชิญชวนให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ โดยการเปิดบ้านให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมของใช้โบราณต่าง ๆ
- มีการปรับภูมิทัศน์ตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายในชุมชน
- จัดให้มีคนดูแลต้อนรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- จัดให้มีมัคคุเทศก์ชุมชน เพื่อนำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน
- จัดให้มีป้ายบอกข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้โบราณ

ด้านโฮมสเตย์

- จัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดตั้งโฮมสเตย์
- จัดหาสมาชิกที่มีความสนใจในการเข้าร่วมจัดตั้งโฮมสเตย์
- จัดตั้งคณะกรรมการโฮมสเตย์เพื่อดูแลเกี่ยวกับโฮมสเตย์ชุมชน
- กำหนดกฎ กติกา การเข้าร่วมโครงการโฮมสเตย์
- ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโฮมสเตย์ชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวได้ทราบ

ด้านศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชน

- จัดหางบประมาณในการจัดสร้างศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจากหน่วยงานต่าง ๆ
- จัดหาสถานที่ที่เป็นศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชน
- จัดหาสมาชิกที่จะมาเข้าร่วมในศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชน (สมาชิกในชุมชน)
- จัดอบรมให้ความรู้กับสมาชิกที่จะมาจำหน่ายสินค้าและสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชน เกี่ยวกับการจำหน่ายและการสาธิต
- จัดตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชน
- ประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ณ ศูนย์จำหน่ายและสาธิตของชุมชนผ่านช่องทางและสื่อต่างๆ

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

ควรนำผลการวิจัยจากกระบวนการวิจัยไปต่อยอดโดยการ วิจัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยนำผลการวิจัยไปสู่การวิพากษ์โดยชุมชน และปรับไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น แผนการท่องเที่ยว โปรแกรมเส้นทางการท่องเที่ยว

ควรนำแนวทางการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน นำไปศึกษาชุมชนอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกับชุมชนหนองจอก หรือเชื่อมโยงชุมชน และสร้างฐานข้อมูลศักยภาพชุมชนเป็นกลุ่มภาคีต่อไป

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ ดวงพิกุล และ จารุพันธ์ เมธะพันธุ์. (2561). โสมสเทยกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดน่าน. วารสารบัณฑิตวิจัย JOURNAL OF GRADUATE RESEARCH. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2561), หน้า 217-234.
- กรมการท่องเที่ยว. (2558). ความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: กองนโยบายและแผนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา แสงลัสมสุวรรณ และ ศรัณยา แสงลัสมสุวรรณ. (2555). การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. วารสารนักบริหาร. 32, 4, หน้า 139-146.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). แนวคิดในการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ
- จันทร์จิรา สุขบรรจง (2559). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหนานมดแดง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง. ปรัญญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นิตา ชัชกุล. (2551). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิตา ชัชกุล. (2555). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ปิยะพงศ์ มั่นกลิ่น. (2554). ศักยภาพตลาดน้ำในจังหวัดนนทบุรี เพื่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรัชญาภรณ์ ไชยคช, นิตาชล สกุลชาญณรงค์ และนิธิกิตติกานต์ เหมสุวรรณ. (2559). ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 7. มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่
- ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และ พัชรินทร์ เสริมการดี. (2553). การศึกษาศักยภาพและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอควนโดน และบ้านโตนปาหนัน อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล. สุทธิปริทัศน์, หน้า 97-112.
- ปิรันธ ซิมโซติและ ธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง. Veridian E-Journal, Silpakorn University. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1, หน้า 250-268.
- สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี. (2561). แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี 2561-2564. เพชรบุรี.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579: กรุงเทพฯ.
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. (2557). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาบ้านโคกไคร้ จังหวัดพังงา. Veridian E-Journal, ปีที่ 7 ฉบับที่ 3, หน้า 650-665.

- ฟองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง, สุรัชชัย กังวล และ วราภรณ์ นันทะเสน. (2561). ศักยภาพชุมชนต้นแบบ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน. *Electronic Journal of Open and Distance Innovative Learning (e-JODIL)*. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2, หน้า 52-83.
- มัชฌิมา อุดมศิลป์. (2556). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ ชุมชนคลองโคกนจิ่งหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิทยบริการ*, ปีที่ 24 ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม. หน้า 135-149.
- รัชฎาพร เลิศโกคานนท์ และ วิเชียร เลิศโกคานนท์. (2557). การพัฒนาศักยภาพชุมชนบ้านเหมืองกุง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*. ปีที่ 12 ฉบับที่ 1. หน้า 23-39.
- วรรณวิมล ภู่นาค. (2558). ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาตลาดน้ำ อัมพวา. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. ปีที่ 26 ฉบับที่ 1. หน้า 63-74.
- วิษุตา ร้อยพิลา และ ปรีดา ไชยา. (2558). องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีผลต่อการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ใน พระบรมราชูปถัมภ์*, ปีที่ 10 ฉบับที่ 3, หน้า 197-211.
- วิลาวัลย์ ฤดีศานต์. (2546). *คู่มืออนาเที่ยวเพชรบุรี*. กรุงเทพมหานคร: สารคดี.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์, 2550
- ศิรินันท์ พงษ์นิรันดร, โอชัญญา บัวธรรม และ ชัชชญา ยอดสุวรรณ. แนวทางในการพัฒนาศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษา การจัดการ มข.* 9 (1), หน้า 234-259.
- สมาพร คล้ายวิเชียร และคณะ. (2550). *แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านข้างในอีสานใต้. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)*.
- สุภาภรณ์ หาญทอง. (2543). *ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง*. กรุงเทพฯ: ภาค นิพนธ์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี. (2557). *แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี (พ.ศ. 2557-2560)*. เพชรบุรี: สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี.
- อพท. (2018). *TAT Review*. <https://www.tatreviewmagazine.com/article/community-based-tourism/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม ฉบับที่ 1-11*. กรุงเทพฯ : บริษัทศรีเมืองการพิมพ์.

- Barisic, P. & Blazevic, P.(2014). Visual identity components of tourist destination. **International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering**, 8(7), 2192-2196.
- Bonham, C. & Max, A. (2014). The growing importance of tourism in the global Economy and international affairs. **Georgetown Journal of International Affairs**. Retrieved from <http://journal.georgetown.edu/>.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination of the future. **Tourism Marketing**, 21 (1), 97-116.
- Bunghez, C. L. (2016). The Importance of Tourism to a Destination's Economy. **Journal of Eastern Europe Research in Business & Economics**, Vol. 2016, 1-9.
- Eber, S. (1993). **Principles for sustainable tourism**. Retrieved from <https://sites.google.com/site/pntaoffice/hlak-kar-thxng-theiyw-xyang-yangyun>
- Fun, F.S., Chiun, L.M., Songan, P., Nair, V. (2014). The impact of local communities' involvement and relationship quality on sustainable rural tourism in rural area, Sarawak. The moderating impact of self-efficacy. **Procedia - Social and Behavioral Sciences**, 144, 60-65.
- Gee, Choy and Makens. (1984). **The travel industry**. Connecticut : AVI Publishing.
- Goelder, C. R. & Ritchie, J. R. (2009). **Tourism principles, practices, philosophies** (11th ed.). New York: Wiley.
- Komsit Kianwatana et al. (2018). Situations and Trends of World and Thailand Health Tourism. **กระแสวิวัฒนาการ**. pp. 77-87.
- McIntosh, W.R., & Goeldner, R.C. (1995). **Tourism Principle Practices, Philosophies**. 7th ed, NewYork: John Wiley&Sons, Inc.
- Mill, R. C. (1990). **Tourism: The International Business**. New Jersey: Prentice Hall.
- Mill, R.C. and A.M. Morrison. (1992). **The Tourism System**. (2nd edition) Englewood-Cliffs, New York: Prentice Hall.
- Pakurar, M., & Olah, J. (2008). Definition of rural tourism and its characteristics in the northern great plain region. *Analele Universității din Oradea, Fascicula: Ecotoxicologie, Zootehnie și Tehnologii de Industrie Alimentară*, 7, 255-260.
- Pike, S. (2008). **Destination marketing: An integrated marketing communication approach**. Oxford, U.K.: Butterworth-Heinemann.
- Tourism Western Australia. (2008). **5A's of Tourism**. (on-line) Available from: www.tourism.wa.gov.au/jumpstartguide/totb_5Asoftourism.html (Accessed on 9July 2019)

World Tourism Organization: UNWTO. (2004). **Indicators of sustainable development for tourism destinations: A guide book:** World Tourism Organization.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว
เรื่อง การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหนองจอก
อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามมี 3 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์คำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบคำถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลง ในที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

17-24ปี

25-34ปี

35-44 ปี

45-54ปี

55-64 ปี

65 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

โสด

สมรส

หย่าร้าง

4. การศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.

อนุปริญญา / ปวส.

ปริญญาตรี /ปริญญาโท

ปริญญาเอก อื่นๆ.....

5. อาชีพ

เกษตรกร

รับจ้าง

ตัวแทนขายสินค้า

แม่บ้าน / พ่อบ้าน

นักเรียน / นักศึกษา

ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว

ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ

พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. รายได้ต่อเดือน

ต่ำกว่า 5,000 บาท

5,001 – 10,000 บาท

10,001 – 15,000 บาท

15,001 – 20,000 บาท

20,001 – 25,000 บาท

 25,000 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อศักยภาพในชุมชนหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

เกณฑ์ในการประเมินศักยภาพ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว					
1.1 ทรัพยากรในชุมชนหนองจอกมีความสมบูรณ์					
1.2 แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอกมีความหลากหลายและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้					
1.3 ชุมชนหนองจอกมีทัศนียภาพที่สวยงามและมีเอกลักษณ์เฉพาะตน					
1.4 ชุมชนหนองจอกมีการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดี					
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (อยู่ในระหว่างการดำเนินการ)					
2.1 มีร้านอาหารที่ขึ้นชื่อและโดดเด่น					
2.2 มีร้านขายของที่ระลึกรองรับ					
2.3 ด้านสาธารณูปโภคที่เพียงพอ					
3. ด้านความสามารถในการเข้าถึง					
3.1 สามารถเข้าถึงชุมชนได้ด้วยยานพาหนะทุกรูปแบบ					
3.2 ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง					
3.3 ความปลอดภัยในการเดินทาง					
3.4 คุณภาพความสมบูรณ์ของถนน					

4. ด้านกิจกรรม(อยู่ในระหว่างการดำเนินการ)					
4.1 นักท่องเที่ยวมีการทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน					
4.2 ชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี					
เกณฑ์ในการประเมินศักยภาพ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ด้านที่พัก					
5.1 ชุมชนหนองจอกมีสถานที่พัก โรงแรม รีสอร์ท หรือโฮมสเตย์รองรับนักท่องเที่ยว					
6. ด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยว					
6.1 ชุมชนหนองจอกได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก					
6.2 ผู้นำชุมชนหนองจอกมีการจัดทำแนวทางเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้าน					
6.3 ชาวบ้านชุมชนหนองจอกมีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว					
6.4 ชาวบ้านชุมชนหนองจอกเห็นความสำคัญและตระหนักต่อคุณค่าของการท่องเที่ยว					
6.5 ชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อนักท่องเที่ยว					
7. ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว					
7.1 มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ดี					
7.2 ชุมชนหนองจอกมีภาพลักษณ์การ					

ท่องเที่ยวที่ดี					
-----------------	--	--	--	--	--

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์คำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบคำถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1.ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอก

.....

จุดแข็ง

.....

จุดอ่อน

.....

โอกาส

.....

อุปสรรค

.....

.....

2.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชนหนองจอก

.....

.....

จุดแข็ง

.....

.....

จุดอ่อน

.....

.....

โอกาส

.....

.....

อุปสรรค

.....

.....

3.ด้านความสามารถในการเข้าถึงชุมชนหนองจอก

.....

.....

จุดแข็ง

.....

.....

จุดอ่อน

โอกาส

.....
.....

อุปสรรค

.....
.....

4.ด้านกิจกรรมในการรองรับนักท่องเที่ยว

.....
.....

จุดแข็ง

.....
.....

จุดอ่อน

.....
.....

โอกาส

.....
.....

อุปสรรค

.....
.....

5.ด้านสถานที่พัก

.....
.....

จุดแข็ง

.....
.....

จุดอ่อน

.....
.....

โอกาส

.....
.....

อุปสรรค

.....
.....

6.ด้านทรัพยากรบุคคลสำหรับการท่องเที่ยว

.....
.....

จุดแข็ง

.....
.....

จุดอ่อน

.....
.....

โอกาส

.....
.....

อุปสรรค

.....
.....

7.ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

.....
.....

จุดแข็ง

.....
.....

จุดอ่อน

.....
.....

โอกาส

.....
.....

อุปสรรค

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
คณะผู้วิจัย

ภาคผนวก ค
ภาพการลงพื้นที่วิจัย

ภาคผนวก ง

หลักฐานการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัย

